

ISSN - 1302-6631

ANADOLU PSİKİYATRİ DERGİSİ
Anatolian Journal of Psychiatry

Cilt. 17 Ek sayı. 4
Vol. 17 Suppl. 4

EKİM 2016
OCTOBER 2016

ÇOCUK VE ERİŞKİN KLİNİK PSİKİYATRİ KONGRESİ
(23-26 EYLÜL 2016, İSTANBUL)
SÖZEL VE POSTER BİLDİRİ ÖZETLERİ

CONGRESS OF CLINICAL CHILD AND ADULT
PSYCHIATRY (SEPTEMBER 23rd-26th 2016, ISTANBUL)
ABSTRACTS OF VERBAL AND
POSTER COMMUNICATIONS

ANADOLU PSİKİYATRİ DERGİSİ

Anatolian Journal of Psychiatry

Cilt. 17 Ek sayı. 4
Vol. 17 Suppl. 4

EKİM 2016
OCTOBER 2016

İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR / BIMONTHLY

YAYIN YÖNETMENİ / EDITOR IN CHIEF

Prof. Dr. Orhan DOĞAN

YAYIN YÖNETMENİ YARDIMCILARI / ASSOCIATE EDITORS

Prof. Dr. A. Ertan TEZCAN

Prof. Dr. Lut TAMAM

Doç. Dr. E. Erdal ERŞAN

DANIŞMA KURULU / ADVISORY BOARD

Prof.Dr. Ercan ABAY, İstanbul	Prof.Dr. Sultan DOĞAN, Tekirdağ	Prof.Dr. Aynur PEKCANLAR AKAY, İzmir
Prof.Dr. Cengiz Han AÇIKEL, Ankara	Prof.Dr. Kerem DOKSAT, İstanbul	Prof.Dr. Şebnem PIRILDAR, İzmir
Doç.Dr. Derya İren AKBIYIK, Ankara	Prof.Dr. Hayriye ELBİ, İzmir	Yrd.Doç.Dr. Güzin M. SAVAŞER, İstanbul
Prof.Dr. Cengiz AKKAYA, Ankara	Prof.Dr. Birgül ELBOZAN, Malatya	Prof.Dr. Işık SAYIL, Ankara
Prof.Dr. Murad ATMACA, Elazığ	Prof.Dr. Neslihan EMİROĞLU, İzmir	Prof.Dr. Z. Bengi SEMERCI, İstanbul
Doç.Dr. Sezer AYAN, Sivas	Prof.Dr. Ayten ERDOĞAN, İstanbul	Prof.Dr. Yusuf SİVRİOĞLU, Bursa
Prof.Dr. Ömer AYDEMİR, Manisa.	Prof.Dr. Hüsnü ERKMEN, İstanbul	Doç.Dr. Haldun SOYGÜR, Manisa
Prof.Dr. Hamdullah AYDIN, Ankara	Prof.Dr. Ertuğrul EŞEL, Kayseri	Prof.Dr. Mehmet Z. SUNGUR, İstanbul
Prof.Dr. Nazan AYDIN, İstanbul	Doç.Dr. Cüneyt EVREN, İstanbul	Prof.Dr. Ahmet Rifat ŞAHİN, Samsun
Prof.Dr. İbrahim BALCIOĞLU, İstanbul	Dr. David GREENBERG,	Prof.Dr. Vedat ŞAR, İstanbul
Prof.Dr. Işın BARAL KULAKSIZOĞLU, İstanbul	Prof.Dr. Ali Kemal GÖĞÜŞ, Ankara	Doç.Dr. Cem ŞENGÜL, Denizli
Prof.Dr. Mustafa BAŞTÜRK, Kayseri	Prof.Dr. Erol GÖKA, Ankara	Doç.Dr. Şahika ŞİŞMANLAR, Kocaeli
Prof.Dr. Salih BATTAL, Ankara	Uzm.Dr. Serdar GÜNER, Hollanda	Prof.Dr. Nevzat TARHAN, İstanbul
Doç.Dr. Burak BAYKARA, İzmir	Yrd.Doç.Dr. Neslim GÜVENDEĞER DOKSAT, İstanbul	Prof.Dr. Tayfun TURAN, Kayseri
Prof.Dr. Meral BERKEM, İstanbul	Doç.Dr. Gökben HIZLI SAYAR, İstanbul	Prof.Dr. Raşit TÜKEL, İstanbul
Prof.Dr. Lütfullah BEŞİROĞLU, İzmir	Prof.Dr. Çiçek HOCAOĞLU, Rize	Prof.Dr. Tümer TÜRKBAŞ, Ankara
Prof.Dr. Sunar BİRSÖZ, Antalya	Prof.Dr. Erdal IŞIK, Ankara	Doç.Dr. Recep TÖTÜNCÜ, İstanbul
Doç.Dr. Özlem BOZO, Ankara	Prof.Dr. İlkin İÇELLİ, İzmir	Prof.Dr. Süheyla ÜNAL, Malatya
Prof.Dr. Işıl BULUT, Ankara	Prof.Dr. Nalan KALKAN OĞUZHAN-NOĞLU, Denizli	Prof.Dr. Erdal VARDAR, Edirne
Prof.Dr. M. Emin CEYLAN, PharmaD, İstanbul	Prof.Dr. Işık KARAKAYA, Kocaeli	Prof.Dr. Gizem VAROL SARAÇOĞLU, Tekirdağ
Prof.Dr. Güler CİMETE, İstanbul	Prof.Dr. Oğuz KARAMUSTAFALIOĞLU, İstanbul	Prof.Dr. Arif VERİMLİ, İstanbul
Prof.Dr. Can CİMİLLİ, İzmir	Prof.Dr. Sermin KESEBİR, İstanbul	Yrd.Doç.Dr. Kemal Utku YAZICI, Elazığ
Prof.Dr. Bülent COŞKUN, Kocaeli	Prof.Dr. Selim KILIÇ, Ankara	Prof.Dr. Mustafa YILDIZ, Kocaeli
Prof.Dr. Hakan COŞKUNOL, İzmir	Prof.Dr. Selçuk KIRLI, Bursa	Doç.Dr. Özlem YILDIZ GÜNDOĞDU, Kocaeli
Doç.Dr. Nursu ÇAKIN MEMİK, Kocaeli	Prof.Dr. İsmet KIRPINAR, İstanbul	Prof.Dr. Nevzat YÜKSEL, Ankara
Prof.Dr. Ahmet ÇELİKKOL, İzmir	Doç.Dr. Fulya MANER, İstanbul	Prof.Dr. Salih ZOROĞLU, İstanbul
Prof.Dr. Mesut ÇETİN, İstanbul	Prof.Dr. Bedriye ÖNCÜ, Ankara	
Prof.Dr. İhsan DAĞ, Ankara	Prof.Dr. Fatma ÖZ, Ankara	
Prof.Dr. Nesrin DİLBAZ, İstanbul	Prof.Dr. Ayşe ÖZCAN, Ph.D.	
Prof.Dr. Selma DOĞAN, İstanbul		

İngilizce Dil Editörü (*English Language Editor*): Prof.Dr. Lut TAMAM

Yazışma adresi / *Editorial correspondence*: Prof.Dr. Orhan DOĞAN,

Zümrütevler Mah. Pir Sultan Abdal Cad. Nish Adalar Sitesi, 59/3 Maltepe/İstanbul, Türkiye

Phone: +90 532 3420202 E-mail: ordogan@gmail.com

Web: <http://www.scopemed.org/?jid=91>,

Sahibi: Prof.Dr. Orhan DOĞAN, **Sorumlu Yazı İşleri Md.:** Tevfik YURDAGÜL, **Dizgi:** Prof.Dr. Orhan DOĞAN, **Baskı:** ESFORM Ofset SİVAS, **Tel:** +90 346 2262421, **E-posta:** esformofset@hotmail.com

ANADERGİ PsycINFO, Index Copernicus, EMBASE, Scopus, Thomson Master List, Science Citation Index-Expanded (SCI-E)(SciSearch), Journal Citation Reports (JCR), CIRRIE Database of International Rehabilitation, Türkiye Atıf Dizini, TÜBİTAK Türk Tıp Dizini, Türk Medline dizinlerinde yer almaktadır.

Anadolu Psikiyatri Derg 2016; 17(Ek sayı.4):1

INSTRUCTIONS FOR AUTHORS

GENERAL INFORMATION

The aim of *Anatolian Journal of Psychiatry* is to present on a scientific level and share the theoretical information and clinical experience in the field of behavioral sciences, primarily psychiatry, and create a forum.

Anatolian Journal of Psychiatry publishes research, review, case report, original articles/essays, which will expand horizons in education/practice and psychiatry, translated articles, letter/discussion, book and thesis overviews in the field of psychiatry and related fields. The journal is published quarterly, in the form of four issues/year/ volume.

The articles submitted to the journal (e-mail) are published following review by the editorial board and at least two advisors and once the necessary amendments are made (*Word 7.0, Arial size 10 font with double spacing is required*). The articles should not have been previously published or submitted to another journal in order to be published.

Articles, which are not accepted for publishing are not returned, *the review reports of the article are sent to the author(s)*.

The publication rights of the articles accepted for publishing are transferred to the journal with the 'Copyright Transfer Form'.

Two journals are sent to the first author.

In papers which have been previously presented in a conference or symposium, this should be stated as a footnote.

Local ethical council approval should be obtained.

The author(s) of the accepted article are considered to have accepted the Turkish revision to be made by the editor.

WRITING GUIDELINES AND CHARACTERISTICS

The language of *Anatolia Psychiatry Journal* is Turkish and English. The articles should be written in easy to understand, fluent, plain language and long verbalisms should be avoided. Turkish equivalents of foreign word and abbreviations should be provided in full within parentheses where they first occur in the text. Generic names of medicines should be used. **Footnotes should not be used** in the articles. The English translations of published articles are put on the internet environment.

The articles should be formatted in A4 dimensions, with a 2.5 cm margin on each side, and with double spacing; and should be sent via *e-mail or express mail*. Text should not exceed 2500 words in research papers, 3000 in review and original articles, 1000 in case reports, and 500 in letters to the editor, book and thesis overviews. Accepted articles are published in order. **'FOOTNOTE' and 'TABLE FORMAT' SHOULD NOT BE USED.**

Title page: The title page contains the title of the article, the author(s)' first and last names, academic title(s), organizations, correspondence addresses, telephone-fax numbers and e-mail addresses. The author(s) should be the person(s) who have conducted and written the study directly.

First page: Abstracts in Turkish and English with titles (between 150-250 words in research papers, 100-200 in review and case report) should be written and 3-8 keywords added in accordance with *Index Medicus, Medical Subject Headings, and Turkey Science Headings*. Abstracts should be arranged in sections of *objective-methods-results-discussion*.

Research papers: Following the Abstract, these should include the subheadings of *introduction-methods-results-discussion-references*; should contain the latest information related to the subject; the methods should be clearly stated; the validity and reliability studies of the measuring tools used, and the tests, standard deviation, and test values used for evaluation should be stated. In the discussion, the clinical and theoretical benefits, application areas, and the innovations brought by the results should be emphasized. There should be **no more than five table and figures**, they should be put on separate

pages, and their place in the text stated. A point should be used in Arabic numerals and decimals.

Review articles: The objective, method applied, resources used, conclusions drawn should be stated.

Case reports: Typical or rare cases considered to be beneficial from a clinical or theoretical education aspect.

Translation, book and thesis overview: Translation, book and thesis overviews should be brief, an original copy of the thesis or translated article should be sent.

Original article, letter: All kinds of innovative, critical issues on subjects related to psychiatry and the journal.

References

The references should be numbered in order of occurrence in the text, in the form of superscript small numbers. For example, '...is stated'.¹⁸ The same order should be followed in the References section. **The number of references should not exceed sixty in review and research articles, and ten in case reports.**

Journal names should be provided in abbreviated form in accordance with *Index Medicus, number of issue should not be written after volume*.

If the number of authors is less than six, all, if more than six, the **first six** should be stated followed by the expression '**et al.**'. *Abstracts, personal interviews, unpublished articles should not be cited as reference.*

Example for journal

King M, Bartlett A. British psychiatry and homosexuality. *Br J Psychiatry* 1999; 175:106-113.

Example for journal issue supplement

Wasylenski DA. The cost of schizophrenia. *Can J Psychiatry* 1994; 39(Suppl.2):65-69.

Example for book

Goldberg D, Benjamin S, Creed F. *Psychiatry in Medical Practice*. Second ed., London: Routledge, 1994.

Example for book section

Rothschild A.J. Mood disorders. AM Nicholi Jr (Ed.), *Harvard Guide to Psychiatry*, third ed., Cambridge: Harvard University Press, 1999, p.281-307.

Example for book translation

Schuckit MA. Alcohol and Substance Abuse. K Kamberoğlu (Translated by), İzmir: Kanyılmaz Printers, 1993.

Example for thesis

Uslu E. Patient Visits in a Psychiatry Clinic. Unpublished Master Thesis, Sivas, Cumhuriyet University, Institute of Health Sciences, 1996.

Example for conference/symposium papers

Analan E, Doğan O, Akyüz G. The role of folate in the treatment of major depressive disorder. 35th National Congress of Psychiatry (6-12 September 1999, Trabzon), Complete Textbook, 1999, p.261-264, Trabzon.

Authors' contributions

Authors' contributions must be stated at the end of text.

Article processing charges

To cover publication costs, *Anatolian Journal of Psychiatry (Anadolu Psikiyatri Dergisi)* levies an article-processing charge of \$60 or TL150 per page for each article accepted for publication (for the 2016 year). This charge would be received only after acceptance of the article.

Author(s) are responsible for the content of the articles and the accuracy of the references. Quotations can be made for scientific purposes by citing sources.

ANADOLU PSİKİYATRİ DERGİSİ

Anatolian Journal of Psychiatry

ISSN - 1302 - 6631

Cilt. 17 Ek sayı. 4
Vol. 17 Suppl. 4

EKİM 2016
OCTOBER 2016

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Sözel bildiriler / Verbal communications

S-01	Efficacy of pharmacotherapy and behavior treatment on attention-deficit hyperactive children Mahbobeh CHINAVEH	8
S-02	Üç yıllık remisyon sonrasında izotretinoin kullanımı ile tetiklenen mani olgusu Eren YILDIZHAN, Özge ŞEN, Nesrin Buket TOMRUK, Armağan ÖZDEMİR	8
S-03	Evaluate the parental stress in the neonatal intensive care unit Haydeh HEIDARI, Marzieh HASANPOUR, Marjan FOOLADI	8
S-04	Comprehensive understanding of behavioral disturbances Olimpia Damian VARVA	9
S-05	Obsesif kompulsif bozukluğu olan çocuk ve ergenlerde öfke düzeyi ve depresyon ilişkisi: Ön çalışma Canan İNCE, Sema KANDİL, Mutlu KARAKUŞ, Serkan KARADENİZ	9
S-06	Madde bağımlılığı olan hastaların anne-babalarında öfke düzeyi: Öfkenin, depresyon ve anksiyete düzeyi ile ilişkisi Suat EKİNCİ, Hanife UĞUR KURAL, Merve YALÇINAY, Hasan KANDEMİR	10
S-07	Engelli çocuğu olan annelerin depresyon ve umutsuzluk düzeyleri ile bunları etkileyen etkenler Aliye BULUT, Çağla YİĞİTBAŞ, Dursun BADEMCI	10
S-08	Bingöl il merkezinde yaşayan gebelerde depresyonla ilişkili sosyodemografik özellikler Aliye BULUT, Çağla YİĞİTBAŞ	11
S-09	Nörogelişimsel bozukluklar erken tanı ve tarama çalışması Osman ABALI, Sevcan KARAKOÇ DEMİRKAYA, Ayşe Pınar VURAL, Hamza AYAYDIN	11
S-10	Obsesif kompulsif bozukluk hastalarında düşük dereceli inflamasyonla klinik ve sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki Okan EKİNCİ	12
S-11	Cinsel doyumun cinsel mitlere inanma ile ilişkisini yordayan etkenlerin değerlendirilmesi Elif Nazlı DEMİRALP, Hüseyin BULUT, Eylem ÖZTEN	12
S-12	2016 yılında meydana gelen kadın cinayetlerinin sosyodemografik özellikleri Fatma Mahperi ULUYOL, Sait ULUÇ	13
S-13	Kadın fibromiyalji hastalarında aile içi şiddetin depresyon ve anksiyete belirtilerine etkisi ve ağrı şiddetiyle ilişkisinin araştırılması Özge ŞAHMELİKOĞLU ONUR, Ender CESUR, Çağatay KARŞIDAĞ, Gizem DÖNMEZLER, Meltem VURAL	14
S-15	Antidepresan maruziyeti olan gebelerde maternal ve fetal sonuçların değerlendirilmesi: gerçek risk nerede? Zeynep ÖZTÜRK, Ercüment ÖLMEZ, Tuğba GÜRPINAR, Kamil VURAL	14
S-14	Bir üniversite hastanesi çocuk psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen suçta sürüklenen çocuk olguların sosyodemografik ve klinik özelliklerinin değerlendirilmesi Sibelnur AVCIL, Nevzat YILMAZ, Mücahit AVCIL	15
S-16	Acil sağlık çalışanlarında kronik yorgunluk sendromu ve etkileyen etkenler Aliye BULUT	15
S-17	Bingöl il merkezinde bulunan aile sağlığı merkezi çalışanlarında kronik yorgunluk sendromu sıklığının bazı olası etkenlerle ilişkisi Aliye BULUT	16
S-18	Öz-şefkat ve yineleyici düşünmenin olumsuz duygulanım ve depresyonla ilişkisinin incelenmesi Ünzile Özge KICALI, Kuntay ARCAN	16

4 Anatolian Journal of Psychiatry

S-19	Toplum ruh sağlığı merkezinde izlenen hastaların memnuniyet düzeyleri Dilek AVCI, Meral KELLECI, Murat YATMAZ, Selma DOĞAN	17
S-20	Çalışan ergenlerde duygusal-davranışsal sorunların boyutu ve belirleyicileri Dilek AVCI, Kevser TARI SELÇUK, Serap KAYNAK	17
S-21	Lise öğrencilerinde saldırganlık ile internet bağımlılığı ve aile sosyal desteği arasındaki ilişki Mahmut KILIÇ, Dilek AVCI	18
S-22	Cinsel işlev bozukluğu tanısı alan kadın ve erkek olguların cinsel gelişim ve cinselliği yaşama biçimlerinde cinsiyete ilişkin farklar Münevver YILDIRIM, Ejder Akgün YILDIRIM, Elif ÇARPAR	18
S-23	Erişkin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunda prematüre ejakülasyon sıklığı: 2d/4d ile ilişkisi Ayşe Nur İNCİ KENAR, Sezai Üstün AYDIN	19
S-24	Otizm spektrum bozukluğu ve dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu tanılılarıyla izlenen bir çocukta metilfenidat ile ortaya çıkan görsel varsanılar: Olgu sunumu Evrim AKTEPE, Yakup ERDOĞAN	19
S-25	Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğunda sosyal becerinin yaşam kalitesi üzerine etkisinin değerlendirildiği bir ön çalışma Büşra DURAN, Sema KANDIL, Mutlu KARAKUŞ, Canan İNCE, Serkan KARADENİZ	20
S-26	Gelişimsel Bozukluğu olan Yetişkinlerde Psikiyatrik Değerlendirme Ölçeği (GBY-PDÖ) Kontrol Listesi: Türkçe sürümünün geçerliliği ve güvenilirliği Aynur GÖRMEZ, İsmet KIRPINAR	20
S-27	Çocukluk Çağı Anksiyete Depresyon Ölçeğinin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Vahdet GÖRMEZ, Abdurrahman Cahid ÖRENGÜL, Ayşe KILINÇASLAN, İlyas KAYA, Serhat NASIROĞLU, Veysi ÇERI	21
S-28	Otizimli çocukların belirti dağılımları ve bakım veren yükü, anksiyete, depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi Saliha BAYKAL, Melih Nuri KARAKURT, Mahmut ÇAKIR, Koray KARABEKİROĞLU	21
S-29	Psychometric properties of the 20-Item Toronto Alexithymia Scale in a Turkish adolescent sample Nurullah BOLAT, Mesut YAVUZ, Kayı ELİAÇIK, Adil ZORLU, Cüneyt EVREN, Samet KÖSE	22
S-30	Hepatik ensefelopatiye ikincil mani: Olgu sunumu Abdullah ATLI, Aslıhan OKAN	22
S-31	Astımlı çocukların aile işlevlerinin, aile tutumlarının ve annelerinde depresyon ve anksiyete düzeylerinin araştırılması Sibelnur AVCIL, Sevcan KARAKOÇ DEMİRKAYA, Pinar UYSAL, Duygu ERGE, Faruk DEMİR, İmran KURT ÖMÜRLÜ, Ayşe YENİGÜN	23
S-32	Çocuk izlem merkezinde cinsel istismarın değerlendirilmesi: tek merkezin bir yıllık deneyimi Özlem BAÇ, Sevay ALŞEN GÜNEY	23
S-33	Özgül öğrenme bozukluğu tanısı konan çocuklarda rs4234898, rs11100040 ve rs2274305 polimorfizmlerinin sıklığının araştırılması Zeki ÇELİK, Işık GÖRKER, Hakan GÜRKAN, Selma DEMİR	24
S-34	Midazolam yoksunluğu: Çocuk olgu sunumu Sevcan KARAKOÇ DEMİRKAYA	24

Poster bildiriler

P-01	Mobbing frequency among working individuals and its relationship with depression Sevda KORKMAZ, Gani TEMİZKAN, Esra SOYLU, Zehra Betül GÖK, Görkem Gökçe YİĞİT, Aslı KOCALMIŞ, Nur HARPUTLUGİL, Ebru ÖNALAN	26
P-02	Sınır kişilik bozukluğu olan hastalarda duygusal zeka düzeyi ve problem çözme becerileri Sevda KORKMAZ	26
P-03	Doğum sonrası depresyon yaygınlığı ve ilişkili etkenler İnci ARIKAN, Barış KILIÇ DEMİR, Yasemin KORKUT, Sarper ŞAHİN, Saime ERGEN DİBEKLİOĞLU	27
P-04	Violence attempts in patients with psychotic disorders Sevda KORKMAZ, Levent TURHAN, Filiz İZCİ, Sadullah SAĞLAM, Murad ATMACA	27
P-05	Frequency of domestic violence in psychiatric patients and related factors Sevda KORKMAZ, Tuba KORUCU, Sevil YILDIZ, Şüheda KAYA, Filiz İZCİ, Murad ATMACA	28

P-06	Color preferences and impulsivity Sevda KORKMAZ, Ömer ÖZER, Şüheda KAYA, Aslı KAZGAN, Murad ATMACA	28
P-07	Mirtazapin kullanımıyla gelişen poliartrit: Olgu sunumu Sevda KORKMAZ, Sevlr YILDIZ, Tuba KORUCU	29
P-08	Cinsel yakınması olan hastalarda belirti dağılımının psikiyatrik tanı ve diğer klinik değişkenlerle ilişkisi Arzu ÜNLÜ, Azime KARAKOÇ, Orhan KARAKOÇ, Ahmet KARAKEÇİ, Sevda Korkmaz, Murad ATMACA	29
P-09	The relationship between tendency of empathy and gender roles attitudes among the high school student Kuzey İlay KARADAĞ, Elif AKÇAY, Filiz KARADAĞ, Batuhan Berat ŞERBETÇİ, Asuman ÖNDEŞ	30
P-10	Determination of health anxiety, anxiety level, and somatosensory amplification levels in individuals with normal coronary angiography Güney SARIOĞLU, Murat ÖZGÜLER, Murad ATMACA	30
P-11	Psychosis with olfactory hallucination or complex partial seizure? A case with herpes simplex encephalitis sequelae and coincidental parasagittal meningioma Elif AKÇAY, Filiz KARADAĞ	31
P-12	Atrakoid kist ve psikotik bozukluk birlikteliği: Bir olgu sunumu Mustafa Yasin IRMAK, Recep TÖTÖNCÜ, Hüseyin GÜNAY	31
P-13	Klozapine bağlı gelişen parotis büyümesi Özge ŞAHMELİKOĞLU ONUR, Ömer AKAY, Çağatay KARŞIDAĞ	32
P-14	A case study: treatment of prolonged grief disorder with EMDR therapy Fatma Dilara USTA, Ayşe Enise ABAMOR, Alişan Burak YAŞAR	33
P-15	Anafaksi ardından gelişen bir travma sonrası stres bozukluğu Ender CESUR, Özge ŞAHMELİKOĞLU ONUR, Görkem YILMAZ, Çağatay KARŞIDAĞ	33
P-16	Efficacy of electro-convulsive therapy in the first trimester of pregnancy: a case of manic patient Özge ŞAHMELİKOĞLU ONUR, Merve ÇUKUROVA, Berkay VAHAPOĞLU, Çağatay KARŞIDAĞ	34
P-17	Bingöl il merkezinde yaşayan hemodiyaliz hastalarının depresyon düzeyleri Aliye BULLUT	34
P-18	Erişkinde farklı bir pika türü 'pagofaji': Bir olgu sunumu Nurullah KELEŞ, Çiçek HOCAOĞLU	35
P-19	İstifleme bozukluğunun aile üzerine etkileri: Bir olgu sunumu Gizem YAZICI, Çiçek HOCAOĞLU	35
P-20	DSM-5'de yer almayan bir tanı, 'dissosiyatif psikoz': İki olgu sunumu Tuğçe TAŞKIN UYAN, Çiçek HOCAOĞLU	36
P-21	İnternet çağının hastalığı 'siberkondriya': Bir olgu sunumu Tuğçe TAŞKIN UYAN, Çiçek HOCAOĞLU	36
P-22	Psikotik belirtilerle başlayan Parkinson hastalığı: Bir olgu sunumu Tuğçe TAŞKIN UYAN, Çiçek HOCAOĞLU	37
P-23	Organ nakli sürecindeki çocuk ve ergen hastalarda ruhsal sorunlar Burcu AKIN SARI	37
P-24	Gebe kalma şekillerinin anne-bebek bağlanmasına etkileri Burcu AKIN SARI, Serin DOĞAN, Esra Nur ŞENER, Meryem Didem GÖKTAŞ, Kevser ALTINTAŞ, Zeki Ceran ERASLAN, Beril ÖZDEMİR, Göğşen ÜNALAN	38
P-25	Capgras sendromu benzeri sanrılar ve bipolar bozukluk: Olgu sunumu Sema ULUKAYA, Özge ŞAHMELİKOĞLU ONUR, Erhan KURT	38
P-26	Madde kötüye kullanımı ve koro sendromu: Olgu sunumu Sema ULUKAYA, Özge ŞAHMELİKOĞLU ONUR, Erhan KURT	39
P-27	The relationship between the Rosenberg Construct of Self-Esteem and the Eysenck Dimensional Model of Personality among young people in the Republic of Bashkortostan, Russia Christopher Alan LEWIS, Svetlana GALYAUDINOVA, Flura BURKHANOVA, Guzel VLDANOVA, Venera ALGUSHAEVA, Irina NURMUKHAMETOVA, Rozalia KUTUSHEVA, Marat SABİTOV, Mikhail KHUKHRİN, Vasily KOLTAEV	39
P-28	Personal happiness and religious affect: an empirical enquiry among 16- to 19-year-old students in the Republic of Ireland Leslie J. FRANCIS, Christopher Alan LEWIS	40

6 Anatolian Journal of Psychiatry

P-29	Darbe girişimi sonrası akut stres reaksiyonu Burcu AKIN SARI, Hande AYRALER TANER	40
P-30	Misophonia nedir? Bir olgu sunumu Çiçek HOCAOĞLU	40
P-31	Bebeklik ve oyun çağında medya kullanımı Burcu AKIN SARI, Hande AYRALER TANER	41
P-32	Erkeklerde 'kompulsif satın alma bozukluğu': Bir olgu sunumu Ziya BERBEROĞLU, Çiçek HOCAOĞLU	41
P-33	Ateşli silahla intihar girişimi sonrası travma sonrası stres bozukluğu gelişen bir kız ergen olgu Nihal YURTERİ ÇETİN	42
P-34	Atomoksetinin üşüme yan etkisi: Olgu sunumu Leyla BOZATLI, Işık GÖRKER	43
P-35	Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Ankara Hastanesi Çocuk Psikiyatrisi Polikliniği'ne başvuran 0-4 yaşları arasındaki hastaların özellikleri ve tanı dağılımları Hande AYRALER TANER, Burcu AKIN SARI	44
P-36	Atomoksetin ile tetiklenen kırmızı kulak sendromu Hande AYRALER TANER, Burcu AKIN SARI	44
P-37	Savaş mağduru çocuklarla yürütülen sanat/beceri ve oyun atelyelerinin etkileri Rana Betül UYSAL, Merve SEPETÇİ	45
P-38	Zihinsel yetersizlik hastalarında bipolar bozukluk: İki olgu sunumu Aynur GÖRMEZ, Ayşe KURTULMUŞ, Aynur NABİ	45
P-39	Metilfenidat tedavisinin kesilmesine bağlı gelişen akut distoni: Bir olgu Yakup DOĞAN, Öznuur BİLAÇ, Canem KAVURMA	46
P-40	Restless legs syndrome in adults who had psychiatric disorders Aslıhan OKAN, Abdullah ATLI, Mehmet GÜNEŞ	46
P-41	Şizofrenide aile yükü ve başa çıkma tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi Ayşe KÖROĞLU, Çiçek HOCAOĞLU	47
P-42	Sertralin kullanımına bağlı akneiform erüpsiyon Faruk KILIÇ	47
P-43	Mirtazapin kullanımına bağlı galaktore Faruk KILIÇ	48
P-44	Şizofreni tedavisinde 'allopürinol' kullanımı: Bir olgu sunumu Çiçek HOCAOĞLU	48

SÖZEL BİLDİRİLER

S-01 Efficacy of pharmacotherapy and behavior treatment on attention-deficit hyperactive children

Mahbobeh CHINAVEH (Department of Psychology, Firouzabad Branch, Islamic Azad University, Iran)

Introduction: Attention-deficit/hyperactive disorder (ADHD) is a prevalent disorder of child onset, characterized by attention dysfunction, impulsivity and hyperactivity. Indeed more studies have been published on ADHD and its variations than other disorders of childhood, is the continuing gaps in our knowledge about efficacy of treatments on ADHD. **Objective:** This study has compared the effective of 3 interventions on ADHD symptoms, attention span and academic performance in children with ADHD. **Methods:** A total of 197 children who were 7 to 10 years of age and had ADHD as defined by the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th edition, were assigned to 6 months of medication management (Ritalin followed by monthly visits); behavioral treatment, the two combined; and control group. Child Attention Deficit Disorder

(ADD/ADHD) Test was used to assess attention span; and the Academic Performance Index (API) measured academic performance and progress of individual schools. Data were analyzed through ANOVA. **Results:** For most ADHD symptoms, children in the combined treatment and medication management groups showed significantly greater improvement than that given behavioral treatment. In addition, combined and medication management treatments did not differ significantly on any ADHD symptoms, but Comb intervention was substantially superior to attention span and academic performance; Ritalin intervention for attention span; and behavioral treatment for academic performance.

Keywords: attention, behavior, treatment

S-02 Üç yıllık remisyon sonrasında izotretinoin kullanımı ile tetiklenen mani olgusu

Eren YILDIZHAN,¹ Özge ŞEN,¹ Nesrin Buket TOMRUK,¹ Armağan ÖZDEMİR¹ (¹ Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, 14. Psikiyatri Bölümü, İstanbul)

Amaç: İzotretinoin akne tedavisinde kullanılan, sıklıkla psikiyatrik yan etkilere yol açabilen bir ajandır. Genelde depresif belirtilerle ilişkili bulunan bir ajan olmasına karşın, nadiren farklı klinik etkileri olabilir. **Yöntem:** Bipolar bozukluk tanısı ile izlenen ve manik nöbet nedeni ile yatarak tedavi gören bir hastanın tıbbi kayıtları incelenerek, üç yıldır remisyonunda olan ve düzenli ilaç kullanımı olan hastada hızla başlayan manik nöbeti neyin tetiklemiş olabileceği araştırılmıştır. **Bulgular:** Yirmi altı yaşında, yükseköğretim mezunu, kadın hastanın beş yıllık bipolar bozukluk öyküsü vardır. Son manik nöbetten bir ay öncesine kadar Pazartan sektöründe çalışmakta, ailesiyle birlikte yaşamakta ve uzun süredir düzenli olarak lityum 1200 mg/gün, ziprasidon 80 mg/gün, biperiden 2 mg/gün kullanılmaktaydı. Geçmişte iki kez psikotik özellikli manik nöbet tanısı ile hastaneye yatarak tedavi gören hasta, üç yıldır düzenli ilaç kullanımı ile remisyon-

daydı. Manik nöbet ile hastaneye yatırılışından 13 gün önce izotretinoin 60 mg/gün başlanmış ve ilacı kullandığı ikinci hafta içinde dinsel uğraşlarda artış, uyku gereksiniminde azalma ile başlayan manik nöbet belirtileri ortaya çıkmıştır. Acil servise başvurduğunda öfkeli duygulanım, iritabl duygudurum, dinsel sanrılar saptanan hasta yatırılarak tedavi başlandı. Hastaneye yatışta Young Mani Derecelendirme Ölçeği (YMRS) puanı 36 olarak belirlendi, tedavi sonrasında YMRS 8 puan ile düzelmeye kaydedilerek çıkarıldı. **Tartışma:** Geçmişte izotretinoin genelde depresif yan etkiler ile ilişkilendirilmiş olmasına karşın, bipolar hastalarda duygudurumu mani yönünde de etkileme olasılığı vardır ve kullanılırken bu risk de dikkate alınmalıdır. İzotretinoin hipotalamus-hipofiz-adrenal aks üzerinde düzensizliğe yol açması, bu duruma yol açıyor olabilir. **Anahtar sözcükler:** Retinoik asit, bipolar bozukluk, ziprasidon, lityum

S-03 Evaluate the parental stress in the neonatal intensive care unit

Haydeh HEIDARI (Faculty of Nursing and Midwifery, Shahrekord Univ. of Medical Sciences, Shahrekord, Iran), Marzieh HASANPOUR (Pediatric and Neonatal Intensive Care Nursing Department, Faculty of Nursing and Midwifery, Tehran Univ. of Medical Sciences, Tehran, Iran), Marjan FOOLADI (Fulbright Scholar and Professor at Florida State Univ., College of Nursing)

Objective: Giving the birth not only unpleasant physical and emotional experience, but is an evolutionary change in life. Families with infant hospitalized in neonatal intensive care (NIC) who are at risk of stress and family problems. So the aim of this study was to evaluate the stress-parents in the neonatal intensive care unit. **Methods:** A cross-sectional study was used randomly sampling in Iran, so that 172 parents were selected randomly. The data was collected using a questionnaire that was designed and validated. **Results:** The results showed that 73.8% of parents have experi-

enced severe stress and tension 20.9% of parent had moderate stress and 5.2% had experienced mild stress. **Discussion:** The results showed that parents experience a lot of stress. Staff should support parents and provide them with the necessary information about the condition of infant. Considering that one of the tasks of neonatal nurses to provide proper care of the parents.

Keywords: Stress, neonatal intensive care unit, parents

S-04 Comprehensive understanding of behavioral disturbances

Olimpia Damian VARVA (University of Medicine and Pharmacy Timisoara), M.D. Varva PHC privately

Objective: The goal of this project, also sub-entitled Over the Boundaries of Traditional Diagnosis and Rehabilitation, based on previous research essays and studies of the renowned Universities, consists into establish new diagnosis tools encompassing clinical and neurobiological biomarkers, brain wiring maps, to distinguish the most debilitating behavioral disturbances, like as, dementias (D) and related disorders, from other mental illnesses. **Methods:** It would be a cross-sectional randomized study enclosing all ages, healthy persons and individuals with NPS, NS/diseases, combined disorders, cutting-the-edge conventional diagnoses and treatments, on the meanings of Precision Medicine Initiative and Research Diagnosis Criteria, towards an efficient prevention, recovery and cure. Aims: 1) to validate the distinctiveness of Biotype - based disease/NS, defining sets/subsets of biomarkers. 2) to find the incidence, prevalence of FTD, NS, D, mild cognitive impairment (MCI), stroke, post-traumatic stress disorder (PTSD, mood troubles, chronic fatigue syndrome. 3) to identify and study the specific RFs, behavioral risk factors (BRF) related to age, social/educational level, lifestyle associating the occurrence of mentioned diseases. Specific objectives: 1) to analyze the human brain connectivity with behaviors, BRF, individual performance on a variety of tasks. 2)

to decipher clinical biotypes on structural and functional connectivity differences - map of the brain changing circuitry in certain disorders. **Results:** Based on dimensions of observable behaviors, extensive clinical and psychological measures referred to performance on thinking, planning, memory tasks, reading, decision-making, inhibition, cognitive decline, social impairments, release non-invasive techniques of greater resolution imaging, diffusion spectrum image for brain wiring, determination of some biomarkers as work parameters/deliveries: rate of psychosis related illness, levels of blood lipids, blood pressure, glycemia, alkaline phosphates, fibrinogen, Tau-protein, defective gene-essay, cognitive control, scan defined-models of brain connectivity. **Discussion:** New diseases/NS and particularities of former disorders may be discovered during the works of this multi-center, collaborative project ascribed to overwhelming research studies and preliminary data. Individual differences in brain connectivity may predict individual behavior; this would help physicians to personalize diagnosis and treatment of mental disorders. Specific diagnosis tools would improve the knowledge on potential disease mechanism. **Keywords:** biotopes, biomarkers, frontotemporal dementia, neurodegenerative syndrome, risk factors

S-05 Obsesif kompulsif bozukluğu olan çocuk ve ergenlerde öfke düzeyi ve depresyon ilişkisi: Ön çalışma

Canan İNCE,¹ Sema KANDİL,¹ Mutlu KARAKUŞ,¹ Serkan KARADENİZ¹ (KTÜ Tıp Fakültesi Çocuk-Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD)

Amaç: Obsesif kompulsif bozukluk (OKB) çocuk ve ergenlerde %1-3 oranında görülmekte olup bu çalışmada, OKB tanısı konulan çocuk ve ergenlerin sosyo-demografik özellikleri ve komorbid psikiyatrik bozuklukların dağılımı, OKB tanısı konulan çocuk ve ergenlerin öfke düzeyleri ile komorbid bozukluklar arasındaki ilişkiye bakılmıştır. **Yöntem:** Araştırmanın örneklemini Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk-Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği'ne başvuran, DSM-5'e göre OKB tanısı konmuş ve zeka düzeyi normal saptanan, 11-18 yaş grubu 50 çocuk-ergenden oluşmuştur. Kontrol grubu, tanı grubu ile yaş ve cinsiyet özellikleri açısından eşleştirilmiş, bedensel ve ruhsal kronik hastalığı olmayan toplumdaki rastgele örneklem yöntemi ile seçilmiş 50 çocuk ve ergenden oluşmuştur. **Bulgular:** Sonuç olarak OKB tanısı konulan grupta erkek/kız oranının 3/2 olduğu; %44'ünde (s=22)

bir obsesyon, %56'sında (s=28) birden çok obsesyon olduğu; %28'inde (s=14) bir kompulsiyon tipi görülürken, %72'sinde (s=36) birden çok kompulsiyon görüldüğü; en sık görülen obsesyonun %46 oranıyla (s=23) kirlenme olduğu, bunu %22 (s=11) oranıyla dinsel obsesyonların ve %12 oranıyla diğer obsesyonların izlediği; en sık görülen kompulsiyonun (%40, s=20) ise yıkama-temizleme kompulsiyonunun olduğu; OKB tanısı konan çocuk ve ergenlerde en sık görülen eş tanının anksiyete bozukluğu (%72), ikinci sıklıkta depresif bozukluk olduğu (%32) bulunmuştur. **Tartışma:** OKB grubunda depresif bozukluk ve anksiyete bozukluğunun kontrol grubuna göre daha sık olduğu, OKB şiddeti ile eş tanı oranlarının ve öfke içe puanlarının korele olduğu önceki çalışmalarla uyumludur. **Anahtar sözcükler:** Obsesif kompulsif bozukluk, depresyon, öfke, çocuk, ergen

S-06 Madde bağımlılığı olan hastaların anne-babalarında öfke düzeyi: Öfkenin, depresyon ve anksiyete düzeyi ile ilişkisi

Suat EKİNCİ (Avrupa MYO, İstanbul), **Hanife UĞUR KURAL** (Fransız Lape Hastanesi, İstanbul), **Merve YALÇINAY** (Koç Univ., İstanbul), **Hasan KANDEMİR** (Harran Univ., Şanlıurfa)

Amaç: Madde bağımlılığı olan hastaların anne-babalarında öfke düzeyinin araştırılması, öfkenin depresyon ve anksiyete düzeyi ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Madde bağımlılığı olan hastaların 40 anne-babası, madde bağımlılığı anne-baba grubunu (MBAB grubu), MBAB grubu ile yaş ve cinsiyet bakımından denkleştirilmiş, DSM-IV-TR tanı ölçütlerine göre eksen I tanısı konmamış 40 kişi kontrol grubunu oluşturmuştur (KG). Çalışmaya katılmayı kabul etmiş ve bilgilendirilmiş onam formunu imzalamış olan kişiler çalışmaya alınmıştır. Çalışmaya katılanlara, Sosyodemografik Veri Formu, Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği (BPSÖ), Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ), Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ) uygulanmıştır. DSM-IV-TR eksen I tanıları belirlemek için, yapılandırılmış klinik tanı görüşmesi (SCID-I) kullanılmıştır. **Bulgular:** İki gruba

ölçek puanları açısından karşılaştırdığımızda, MBAB grubunda, BPSÖ, BAÖ ve BDÖ puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. MBAB grubunda 18 kişide (%45) eksen I eş tanısı saptanmıştır. Ölçekler arasındaki ilişki incelendiğinde, MBAB grubunda öfke ile anksiyete ve depresyon arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. **Tartışma:** Bu çalışmada madde bağımlılığı olan kişilerin ailelerinde öfke düzeyinin yüksek olduğu, öfke ile depresyon ve anksiyete düzeyleri arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. MBAB grubunda yüksek oranda eksen I eş tanısı görülmektedir. Anne-babalardaki öfke sorununun, madde bağımlılığı olan hastaların tedavi sürecinde ele alınmasının gerektiğini düşünmekteyiz.

Anahtar sözcükler: Madde bağımlılığı, aile, öfke, anksiyete, depresyon

S-07 Engelli çocuğu olan annelerin depresyon ve umutsuzluk durumları ile bunları etkileyen etkenler

Aliye BULUT¹ (Bingöl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Bingöl), **Çağla YİĞİTBAŞ** (Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Giresun), **Dursun BADEMCI¹**

Amaç: Ailede engelli bir çocuğun doğumu, aile üyelerinin yaşamlarını, duygularını ve davranışlarını olumsuz yönde etkileyen bir durumdur. Bu çalışma engelli çocuğu olan annelerin depresyon ve umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi, annelerin depresyon ve umutsuzluk düzeylerinin çocuğun cinsiyetine, kardeş sayısına, doğum sırasına, engel türüne, engelli olma yaşına, engel nedenine, eğitime başlama yaşına, annenin ve babanın yaşına, annenin ve babanın öğrenim durumuna, annenin çalışıp çalışmamasına, ailede yaşayan başka birey olup olmadığına, ailede anne-baba ve çocuklar dışında başka bireyler olma durumuna, ailenin gelir düzeyine, ailenin sosyal güvenlik durumuna göre değişip değişmediğinin saptanması amaçlanmıştır. **Yöntem:** Engelli çocuğu olan annelerin depresyon ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesini konu alan araştırma, tarama modeli niteliğindedir. Çalışmada, annelerin var olan depresyon ve umutsuzluk durumları, herhangi bir girişimde bulunmadan betimlenmiştir. Araştırmanın evrenini Bingöl ilindeki engelli çocuğu olan anneler oluşturmaktadır. Bu çalışmada engelli çocuğu olan ailelerin özlük nitelikleriyle ilgili bilgileri elde etmek için Kişisel Bilgi Formu, sosyal problem çözme yaklaşımlarının belirlenmesi amacıyla Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ve umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ) kullanılmıştır. **Bulgular:**

Engelli çocukların %54.3'ü erkektir. Çocukların %41.3'ü ortanca çocuktur. Çocukların yarısından fazlası (%53.3) doğuştan engellidir. Çocukların ailelerinin yarıya yakını (%46.7) çocuğunun engelinin nedenini bilmemektedir ve aynı oranda çocuk zihinsel engellidir. Çocukların eğitime başlama yaşı %79.8 oranında 3-5 yaş arası olarak bildirilmiştir. Bu çalışmada yaklaşık olarak her beş çocuktan birinin evde doğduğu öğrenilmiştir. Kadınların %11'i gebeliği sırasında şiddet gördüğünü bildirmiştir. Bu çalışmada BUÖ toplam puan ortalaması kardeş sayısı dört ve daha fazla olanlarda; son çocuk olarak doğanlarda, annesi 36-45 yaş aralığında ve babası 46 ve üstü yaşlarında olanlarda, babasının eğitim düzeyi düşük olanlarda diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Gebelik sırasında hastalık veya kaza geçirmek, ilaç kullanmak, şiddet görmek de BUÖ toplam puan ortalamasını yükseltmiştir ($p<0.05$). **Tartışma:** Engelli çocuğu olan annelerin depresyon ve umutsuzluk düzeyleri çeşitli sosyodemografik faktörlerden etkilenmektedir. Özellikle annelerin psikososyal desteğe gereksinimleri olduğundan ruhsal durumları yakından izlenmeli, duygusal paylaşımları sağlanmalıdır.

Anahtar sözcükler: Engelli çocuk, depresyon, umutsuzluk

S-08 Bingöl il merkezinde yaşayan gebelerde depresyonla ilişkili sosyodemografik özellikler**Aliye BULUT** (Bingöl Üniv., Sağlık Bilimleri Fak., Bingöl), **Çağla YİĞİTBAŞ** (Giresun Üniv., Sağlık Bilimleri Fak., Giresun)

Amaç: Bu çalışma, gebelikte depresyon sıklığını ve etkileyen etkenleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Çalışmaya ait veriler, Bingöl ilinde yaşayıp, Bingöl Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'nde izlenen ve 18 Ekim-18 Aralık 2015 tarihleri arasında polikliniğe başvuran 203 gebeye anket uygulanarak elde edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan kişilere genel demografik özellikler, doğumsal özellikler ve Beck Depresyon Ölçeğinden oluşan bir anket formu uygulanmıştır. Veriler istatistik paket programında değerlendirilmiştir. Ortalamalar standart sapma ile birlikte verilmiş ve $p<0.05$ anlamlılık düzeyi olarak belirlenmiştir. **Bulgular:** Çalışmaya alınan kadınların yaş ortancası ve yaş ortalaması sırasıyla 27 ve 28.48 ± 7.74 'tür. Kadınların sosyoekonomik ve kültürel

özellikleri depresyon varlığı açısından sorgulanmıştır. Bu bağlamda kadının yaşının, kendi eğitim düzeyinin, sosyal güvence durumunun ve medeni durumunun depresyon varlığı/yokluğu açısından önemli olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Katılımcıların hamile kalma sayısı 4-6 arasında olanlarda, gebeliğinin ikinci üç ayında olanlarda, şimdiki gebeliğini istemeden planlayanlarda Beck Depresyon Ölçeği puan ortalaması daha yüksektir ($p<0.05$). **Sonuç:** Gebeliğinde depresif belirtileri gösteren gebe kadınlara bu sorunlarla baş etme becerilerinin kazandırılması veya geliştirilmesi amacı ile psikiyatrik yardım ve danışmanlık verilmelidir.

Anahtar sözcükler: Gebelik, depresyon, sosyodemografik özellikler

S-09 Nörogelişimsel bozukluklar erken tanı ve tarama çalışması

Osman ABALI (İstanbul Ün. İstanbul Tıp Fak., Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ABD, İstanbul), **Sevcan KARAKOÇ DEMİRKAYA**, (Adnan Menderes Ün. Tıp Fak., Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ABD, Aydın), **Ayşe Pınar VURAL** (Uludağ Ün. Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi ABD, Bursa), **Hamza AYAYDIN** (Edirne Devlet Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kl., Edirne)

Amaç: Nörogelişimsel bozukluklar (NB), erken çocukluk döneminde işlevsellikte birtakım bozukluklarla kendini gösteren hastalıklar grubudur. Nörogelişimsel bozukluğu olan çocukların tedavisinde erken tanı önemli bir konudur. TÜBİTAK tarafından desteklenen bu çalışmanın amacı, nörogelişimsel bozukluklar grubu içinde olan dikkat eksikliği ve hiperaktivite (DEHB), otizm spektrum bozuklukları (OSB), konuşma ve dil bozuklukları (KDB) ve gelişim geriliği (GG) için erken tanı ve yönlendirmeyi sağlayan web tabanlı bir tarama testi geliştirilmesi ve bu testten elde edilen sonuçların klinik verilerle karşılaştırılmasıdır. **Yöntem:** Bu çalışma dört aşamadan oluşmaktadır: 1) Web temelli 270 sorudan oluşan (DEHB=72, GG=56, OSB=101, KDB=41) yeni bir görüntüleme aracı oluşturulmuştur. 2) Geliştirilen Web Ölçeği ile aileler www.erkenrisk.org web sitesini kullanarak İstanbul Nörogelişimsel Bozukluklar Erken Tanı Ölçeğini (İNBETE) çocukları için doldurmaktadırlar. 3) Yüksek riskli çocuklar İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Bölümü'ne klinik gözlem için davet edilmektedirler. Klinik tanı (KT) için psikiyatrik değerlendirme (DSM-V odaklı) yapılmış, ayrıca tarama araçlarından Ankara Gelişim Tarama Ölçeği (AGTÖ) ve Değiştirilmiş Erken Çocukluk Dönemi Otizm Tarama Ölçeği (M-CHAT) uygulanarak değerlendirilmeye alınmıştır. 4) Herhangi bir nörogelişimsel bozukluk tanısı konan çocuklara ilaç tedavisi ve diğer terapötik yaklaşımlar önerilmektedir. **Bulgular:** Toplam 3173 anne-baba İNBETE'yi doldurmuş, bun-

lardan 2167 test sonucu dört nörogelişimsel bozukluk açısından yüksek riskli bulunmuş ve bu grup, ekibimiz tarafından nörogelişimsel bozukluklar konusunda bilgilendirilmiştir. Riskli gruptan 30 anne-baba hastaneye gelerek süreci tamamlamıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 30.73 aydır (s=30, aralık: 10-48, erkek: 25, kız: 5). Katılımcıların tanılara göre dağılımı şu şekildedir: DEHB (KT: 25, İNBETE: 25), OSB (KT: 14, İNBETE: 16), KDB (KT: 14, İNBETE: 15), GG (KT: 1, İNBETE: 8). Sonuçlara göre, DEHB için KT ve İNBETE arasında anlamlı bir pozitif korelasyon vardır ($p<0.01$). Diğer bir anlamlı pozitif korelasyon KDB için KT ve İNBETE arasında ($p<0.01$) ve OSB için MCHAT ve KT arasında bulunmuştur ($p<0.05$). Son olarak AGTÖ'nün her alt bölümü ile MCHAT ($p<0.05$), İNBETE'de OSB ve GG puanları arasında ($p<0.01$), AGTÖ'nün "kaba motor" alt bölümü ile İNBETE'de KDB arasında pozitif korelasyon bulunmuştur ($p<0.05$). **Tartışma:** Bu çalışmada ailelerin kolayca ulaşılabilirliği ve uygulayabileceği ücretsiz bir tarama testinin geliştirilmesi ve bu testin sonucunda yüksek riske sahip çocukların ailelerinin gerekli tedavi yöntemlerine yönlendirilmeleri amaçlanmıştır, toplumun NB'ler hakkındaki farkındalığının artırılması da hedeflenmiştir. Sonuç olarak, İNBETE'nin ND'lerin erken tanısında yeni bir model olacağı ve koruyucu çocuk ruh sağlığı alanında erken girişim açısından önemli bir araç sağlayacağı düşünülmektedir. **Anahtar sözcükler:** Nörogelişimsel bozukluklar, erken tanı, koruyucu ruh sağlığı, otizm, hiperaktivite

S-10 Obsesif kompulsif bozukluk hastalarında düşük dereceli inflamasyonla klinik ve sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki

Okan EKİNCİ (Uşak Devlet Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Uşak)

Amaç: Son yıllarda inflamasyonun obsesif kompulsif bozukluğunun (OKB) etiyolojisindeki rolüyle ilgili kanıtlar artmaktadır. Bir akut faz reaksiyonu olmasının yanında, düşük dereceli inflamasyonun da iyi bir göstergesi olan C-reaktif protein (CRP) düzeyleri ile başta depresif bozukluklar olmak üzere çeşitli psikiyatrik bozukluklar arasındaki ilişkisi araştırılmıştır. Bildiğimiz kadarıyla, OKB'li olgularda CRP ile klinik ve demografik özellikler arasındaki ilişkiyi araştırmış herhangi bir çalışma yoktur. Bu çalışmada OKB olgularında CRP düzeyleri ile psikopatolojik ve demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi değerlendirmeyi amaçladık. **Yöntem:** Çalışmaya alınma ölçütlerini karşılayan DSM-IV'e göre OKB tanısı konmuş ardışık 98 hasta Sosyodemografik Form, Yale-Brown Obsesyon ve Kompulsiyon Değerlendirme Ölçeği (Y-BOKÖ), Düşünce Eylem Kaynaşması Ölçeği (DEKÖ), Beyaz Ayı Düşünce Supresyon Ölçeği (BADSÖ) ve Üstbiliş Ölçeği-30 ile değerlendirildi. Klinik iç görü Y-BOKÖ'nün 11. maddesi ile değerlendirildi. İnflamasyon göstergesi olarak CRP ve doğrulama amaçlı tam kan sayımı sonuçları geriye dönük olarak hastaların kayıtlarından araştırıldı. Son bir aylık izlemelerinde rutin olarak bakılan tetkiklerinde CRP ve hemogram sonuçlarına ulaşılabilen hastalar çalışmaya alındı. CRP>10 olan hastalar akut bir patoloji dışlan-

mayacağı için çalışma dışı bırakıldı. CRP kesme değeri 3 mg/dl olarak kabul edildi (CRP>3 olan hastalar yüksek CRP; CRP<3 olan hastalar normal CRP grubu). **Bulgular:** Elli sekiz hasta (%59.2) normal CRP, 40 hasta (%40.8) yüksek CRP olarak sınıflandırıldı. Yüksek CRP düzeyi grubunun iç görü düzeyleri diğer gruba göre anlamlı olarak daha kötüydü. Yüksek CRP grubundaki hastaların normal olan gruba göre anlamlı olarak daha yüksek oranda intihar girişimi, OKB için pozitif aile öyküsü olduğu ve daha erken bozukluk başlangıç yaşına sahip oldukları bulundu. Lojistik regresyon analizinde üç değişkenin hastaların yüksek CRP grubunda olma riskini anlamlı olarak yordadığı saptandı: a) İç görü düzeyleri, b) Bozukluk başlangıç yaşı, c) OKB aile öyküsü. **Tartışma:** Bulgularımız OKB olgularında düşük dereceli inflamasyonla iç görünün, bozukluk başlangıç yaşının, intiharın ve OKB için pozitif aile öyküsünün ilişkisini göstermektedir. Çalışmamız kesitsel desende geriye dönük parametreler de içeren bir çalışmadır. İleride, CRP düzeyinin uzunlamasına değişimlerinin, OKB'de psikopatoloji ile ilişkisinin araştırılması bozukluğun etiyolojisi ve tedavisine yönelik önemli katkılar sağlayabilir.

Anahtar sözcükler: C-reaktif protein, obsesif kompulsif bozukluk, inflamasyon

S-11 Cinsel doyumun cinsel mitlere inanma ile ilişkisini yordayan etkenlerin değerlendirilmesi

Elif Nazlı DEMİRALP (Özel Çınar Bakım Merkezi, İstanbul, Türkiye), Hüseyin BULUT (Büyükkçekmece Devlet Hastanesi, İstanbul, Türkiye), **Eylem ÖZTEN** (Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, Türkiye)

Amaç: Cinsellik, doğum öncesi başlayıp ömür boyu süren; insanların değerleri, inanışları, duyguları, kişilikleri, tutumları, davranışları, fiziksel görünüşleri ve içinde yaşadıkları toplumlara göre şekillenen bir kavramdır. Cinsel sorunların en önemli nedeni hafife alınmayacak boyutlardaki cinsel bilgisizlik, yanlış bilgilendirme ve yanlış inanışlardır. Bu araştırmanın amacı sözü edilen yanlış inanışlarla (cinsel mitlerle) cinsel doyum arasındaki ilişkiyi yordayan etkenleri araştırmaktır. **Yöntem:** Araştırmanın örneklemini araştırmaya katılmayı kabul eden, 60 yaşından küçük olan, okuma-yazma bilen, kronik önemli tıbbi hastalığı olmayan, psikiyatrik tedavi görmeyen ve düzenli cinsel eşi olan bireylerden oluşmuştur (s=120). Katılımcılar, araştırmacı tarafından hazırlanan Demografik Form ve Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği, Cinsel Mit Değerlendirme Formu ile değerlendirilmişlerdir. Veriler SPSS 21.0 programı kullanılarak ki-kare testi ile değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Elde edilen sonuçlara göre, bazı mitlere inanma oranlarının cinsiyetler arasında farklı olduğu saptanmıştır (p<0.05). Eğitim düzeyi ile inanılan mit sayısı

arasında negatif bir ilişki gözlenmiştir (p<0.05). Cinsel doyuma sahip olmanın evlilerde bekarlara göre anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür (p<0.05). 'Cinsel ilişkiyi daima erkek başlatmalıdır.', 'Sevişme cinsel birleşme demektir.' mitlerine cinsel doyuma sahip olmayanların katılma oranının yüksek olduğu (p<0.05); 'Eşler birbirlerini sevdikleri zaman sevişmekten nasıl zevk alabileceklerini bilirler.' mitinde ise cinsel doyuma sahip olanların katılma oranlarının yüksek olduğu bulunmuştur (p<0.05). **Tartışma:** Cinsellik ve cinsel doyum çok yönlü bir kavramdır. Yanlış bilgilendirme ve inanışların önüne geçebilmek için erken yaşlardan itibaren cinsel eğitim verilmesi gerekir. Ailelere de çocuklarına cinselliği nasıl anlatmaları hakkında çeşitli seminerler, eğitimler düzenlenebilir. Bu eğitimlerde de ailelerin çocuklarıyla cinsellik hakkında konuşmaları özendirilmelidir. Araştırma, daha kaliteli veri elde edebilmek için daha geniş bir örnekleme yinelenmelidir. Cinsel doyum üzerinde etkili olabileceği düşünülen başka değişkenlerin de katılımıyla araştırma genişletilebilir.

Anahtar sözcükler: Cinsel doyum, cinsellik, cinsel mit

S-12 2016 yılında meydana gelen kadın cinayetlerinin sosyodemografik özellikleri**Fatma Mahperi ULUYOL,¹ Sait ULUÇ¹** (¹ Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye)

Giriş: Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri üzerine literatürdeki çalışma sayısı azdır. Öldürülen kadınların %40-50'si kadının yakın ilişkideki eşi tarafından öldürülmektedir. Bu durum aile üzerinde daha travmatik bir durum oluşturur. Aile içindeki kadın cinayetlerinin etkisi sadece kurbanla sınırlı değildir, çocuklar başta olmak üzere tüm aile ve yakın çevre üzerinde akut ve kronik etkiler yaratabilir. Kadın cinayetlerinin sıklığı, sosyodemografik özellikleri ve öldürülen kadınların aileleriyle ilgili Türkiye'de çok az çalışma vardır. Bu çalışmada öldürülen kadınların sosyodemografik özellikleri ve olası riskler incelenmiştir. **Yöntem:** Veriler internetteki 01 Ocak-30 Haziran 2016 tarihlerindeki kadın cinayetlerini kapsamaktadır. Tarama yapılırken kadın cinayeti, yakın ilişki cinayeti, intihar, cinnet anahtar sözcükleri kullanılmıştır. Verilerin güvenilirliğini artırmak için en az üç farklı haber kaynağı karşılaştırılmıştır. Kim tarafından öldürüldüğü belli olmayanlar ve tanımadıkları kişilerce öldürülen kadınlar çalışmaya alınmamıştır. **Bulgular:** Belirtilen sürede 109 kadın 1. derece yakını veya sevgilisi, eski sevgilisi/kocasından öldürülmüştür. Öldürülen kadınların %6.4'ü 15-18, %22.9'u 18-25, %14.7'si 26-30, %15.6'sı 31-35, %11'i 36-40, %16.5'i 41-49, %7.3'ü 50-60, %4.6'sı 61-70 yaşları arasındadır. Kadınların %35'inin (s=38) çocuğunun olup olmadığı bilinmeyip %11'inin (s=12) çocuğu yoktur. Geriye kalanların 71 çocuğu vardır. Örneklemin %45.9'unun çocuklarının yaşları bilinmiyor. Yaş bilgisine ulaşılabilen çocukların %14.7'si (s=16) 1-5, %9.2'si (s=10) 5-10, %5.5'i (s=6) 11-15, %11'i (s=12) 16-25, %3.7'si (s=4) 26-40 yaş aralığındadır. Gazete haberinin içeriğinden elde edilen bilgilere göre 17 çocuk annelerinin öldürülüşüne tanık

olmuş veya cesedini bulmuştur. Kadınların %40.4'ü (s=44) kocaları, %18.3'ü (s=20) sevgilisi, %18.3'ü (s=20) eski koca-sı/sevgilisi, %22.9'u (s=25) akrabası, oğlu, kardeşi tarafından öldürülmüştür. Kadınların %2.8'inin (s=3) öldürülme nedeni bilinmiyor, 106'sının nedenleri şunlardır: %32.1'i (s=35) tartışma, %28.4'ü (s=31) boşanma/ayrılma isteği, %10.1'i (s=11) barışma reddi, %9.2'si (s=10) namus, %11'i (s=12) diğer konular (para, intikam, ruhsal sorun); %6.4'ünün (s=7) tam olarak bilinmiyor. Kadınların %60.6'sı (s=66) silah, %26.6'sı (s=29) kesici alet, %6.4'ü (s=7) darp ile; %4.6'sı (s=5) diğer (boğma, yakma) yollarla öldürülmüştür. Bu saldırılar sırasında kadınların yakın çevresinden toplam 72 kişi de kişide cinayete kurban gitmiştir. Bölge açısından kadın cinayeti dağılımı, %32.1 (s=35) Marmara, %10.1 (s=11) Karadeniz, %16.5 (s=18) Ege, %7.3 (s=8) Akdeniz, %7.3 (s=8) İç Anadolu, %15.6 (s=17) Güneydoğu Anadolu, %9.2 (s=10) Doğu Anadolu şeklindedir. **Tartışma:** Kadın cinayetinin yakını tarafından işlenmesi aile sistemini daha çok etkiler. Çocukların cinayet sonrası ihmal edilmesi ruhsal iyilik durumunu olumsuz etkileyebilir. Ailelerinde şiddete tanık olan çocukların ileride şiddet eğilimi gösterme risklerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir; bu yaşantılar, çocukların kendi evliliklerinde/ilişkilerinde benzer şiddet örüntülerini göstermelerine neden olabilir. Dolayısıyla, bu ailelere yönelik ruhsal destek verilmesi olası riskleri önleyebilir. Aile içindeki kadın cinayetlerine ilişkin tanımlayıcı düzeyde bilgimizin artırılması başta koruyucu ruh sağlığı çalışmaları olmak üzere birçok açıdan değerli bir kaynak oluşturabilir. **Anahtar sözcükler:** Kadın cinayetleri, sosyodemografik özellikler

S-13 Kadın fibromiyalji hastalarında aile içi şiddetin depresyon ve anksiyete belirtilerine etkisi ve ağrı şiddetiyle ilişkisinin araştırılması

Özge SAHMELİKOĞLU ONUR,¹ **Ender CESUR**,¹ **Çağatay KARŞIDAĞ**,¹ **Gizem DÖNMEZLER**¹ (Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 3. Psikiyatri Kliniği, İstanbul); **Meltem VURAL** (Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Kliniği, İstanbul)

Amaç: Fibromiyalji (FM) organik bir hastalıkla açıklanamayan kronik yaygın kas ağrıları ile çeşitli bedensel belirtilerin görüldüğü bir tablodur. FM kadınlarda erkeklerden daha sık görülür ve başlangıç yaşı 20-50 yaşları arasındadır. Aile içi şiddetin de depresif belirtiler, travma sonrası stres bozukluğu gibi psikiyatrik bozukluklarla ilişkili olduğu düşünülmektedir. FM'nin ruhsal sorunların bedensel bir dışı vurumunun olabileceği ileri sürülmüştür. Bu çalışmanın amacı, FM'li kadın hastalarda aile içi şiddetin ağrı şiddeti, depresyon ve anksiyete düzeyleriyle ilişkisinin araştırılması ve sağlıklı kontrollerle karşılaştırılmasıdır. **Yöntem:** Bakırköy Ruh Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nden etik kurul onayı alındı. Çalışmaya Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Kliniği'ne başvuran, çalışmaya alınma ölçütlerine uyan, ARC tanı ölçütlerine göre FM tanısı konan 43 hasta ve 45 sağlıklı alındı. İki gruba, kişilere ait bilgi ve demografik özelliklerin belirlenmesi için hazırlanmış olan Sosyodemografik Veri Formu, Aile İçi Şiddet Değerlendirme Formu, Hamilton Anksiyete Değerlendirme Ölçeği (HADÖ), Hamilton Depresyon Değerlendirme Ölçeği (HDDÖ), Visuel Analog Skala (VAS) verildi. **Bulgular:** FM'li hastalarda sağlıklılara

göre tüm HADÖ ve HDDÖ puanları daha yüksek ve anlamlıydı ($p=0.001$). FM'de fiziksel ve duygusal şiddete maruz kalma sıklığı daha yüksek ve anlamlıydı ($p=0.046$ ve $p=0.001$). Cinsel şiddet yönünden gruplar arasında anlamlı fark yoktu ($p=0.152$). FM'de aile içi şiddet ile VAS puanları arasında doğru yönde, orta düzeyde anlamlı bir korelasyon vardı ($r=0.641$, $p=0.001$). FM'lilerde aile içi şiddetle tüm HADÖ ve HDDÖ puanları arasında doğru yönde, orta düzeyde anlamlı korelasyon vardı (HDDÖ için $r=0.552$, $p=0.001$; HADÖ ruhsal için $r=0.541$, $p=0.001$; HADÖ bedensel için $r=0.504$, $p=0.001$; HADÖ toplam için $r=0.560$, $p=0.001$). **Tartışma:** Literatürde FM'de ağrı şiddetinin depresyon ve anksiyete belirtilerile ilişkili olduğunu ileri süren çalışmalar vardır. FM hastalarında aile içi şiddetin depresyon ve anksiyete belirtilerinde rolünün olabileceği düşünülmüştür. Bu yönüyle FM'nin ruhsal sorunların bedensel bir dışı vurumu olduğu varsayılmıştır. Çalışmamız özellikle fiziksel ve duygusal şiddetin FM hastalarında ağrı şiddetiyle ilişkili olduğunu göstermesi yönünden literatürü desteklemektedir. FM hastalarının tedavisinde aile içi şiddetin sorgulanması önemlidir. **Anahtar sözcükler:** Fibromiyalji, anksiyete, depresyon, ağrı şiddeti

S-15 Antidepresan maruziyeti olan gebelerde maternal ve fetal sonuçların değerlendirilmesi: gerçek risk nerede?

Zevnep ÖZTÜRK (İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Klinik Farmakoloji ve Toksikoloji Bölümü); **Ercüment ÖLMEZ**,¹ **Tuğba GÜRPINAR**,¹ **Kamil VURAL**¹ (1 Celal Bayar Üniv. Tıp Fak. Tıbbi Farmakoloji ABD, Manisa)

Amaç: Gebelik dönemi, kadın bedeninde biyokimyasal ve hormonal değişimlerle, bunlarla ilişkili olarak psiko-sosyal değişikliklerin de görüldüğü bir dönemdir. Bu dönemde yalnız fetal gelişim ve sağlığın değil, maternal iyilik durumunun da sağlanması ve kontrolü gereklidir. Psikiyatrik bozukluklar gebelikte birlikte ortaya çıkabildiği gibi, önceden var olan hastalığın gebelikte tedavisinin sürdürülmesi veya gebelik fark edilmeden önceki erken dönem ilaç maruziyetlerinin olası risklerinin değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, gebeliğinde antidepresan kullanan gebelerin gebelik sonuçlarının olası ters (advers) etkiler açısından değerlendirilmesidir. **Yöntem:** Bu çalışmada 2007-2012 yılları arasında prenatal konsültasyon amacıyla başvuruda bulunan, gebeliğinde antidepresan kullanan 88 gebenin sonuçları değerlendirilmiştir. Risk değerlendirmesi yapabilmek için gebelerin sonuçları, gebeliğinde herhangi bir teratojene veya ilaca maruz kalmamış gebelerin sonuçlarıyla (kontrol grubu 275 gebe) karşılaştırılmış olup istatistiksel analizler için SPSS

16.0 kullanılarak risk oranları %95 güven aralığında hesaplanmıştır. **Bulgular:** İki grupta canlı doğum oranları birbirine yakındır (%88.1 ve %89.4). Düşük, erken doğum ve doğumsal anomali oranları karşılaştırıldığında iki grup arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Kürtaj oranları antidepresan kullanan grupta anlamlı olarak yüksek bulunmuştur (12.5% ve 5.1%; OR: 2.34; %95 CI: 1.15-5.21; $p=0.02$). **Tartışma:** Bu çalışmanın sonuçları da desteklemektedir ki, özellikle doz ve süre bakımından sınırlı ilaç tedavilerinin doğumsal kusurlar açısından bir risk artışına neden olması beklenmemektedir. Gebeliğin farkına varılmadığı erken dönemde kullanılacak ilaçlar ve antidepresan maruziyeti, gebelik sonlandırılması için bir neden oluşturmamaktadır. Gebelikte depresyonun uygun bir şekilde tedavisi, önceden yanıt alınan bir ilaç var ise bu ilacın kesilmemesi, eğer kesilecekse bunun dozun aşamalı olarak azaltılması yoluyla yapılması önerilmektedir. **Anahtar sözcükler:** Gebelik, depresyon, ilaç, maternal, fetal, antidepresan

S-14 Bir üniversite hastanesi çocuk psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen suça sürüklenen çocuk olguların sosyodemografik ve klinik özelliklerinin değerlendirilmesi

Sibelnur AVCİL,¹ Nevzat YILMAZ¹ (1 Adnan Menderes Üniv. Tıp Fak., Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Aydın), Mücahit AVCİL (Adnan Menderes Üniv. Tıp Fak., Acil Tıp ABD, Aydın)

Amaç: Çocuk suçluluğu Türkiye'de ve dünyada birçok ülkede artış göstermektedir. Çocuğun zekası, yetenekleri, içinde yetişip büyüdüğü aile, sosyal çevre ve yaşam koşulları çocuk suçluluğunu etkileyen önemli etkenlerdir. Türk Ceza Kanunu'nun 31. maddesine göre 12 yaşını bitirmiş, 15 yaşını bitirmemiş bir çocuk suç işlediğinde, işlediği suçun hukuksal anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişip gelişmediği yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir. Suça sürüklenen çocuk olguların değerlendirilmesinin çocuk ve ergen psikiyatrisi uzmanlarının kliniğinde önemli bir yerinin olması nedeniyle bu çalışmada çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen suça sürüklenen çocuk olguların sosyodemografik özellikleri ve konulan tanıların değerlendirilmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Adnan Menderes Üniversitesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'na Nisan 2013-Nisan 2015 tarihleri arasında suç işlediği iddiası ile getirilen/başvuran çocukların dosya verileri geriye dönük olarak incelendi. Sosyodemografik özellikler, aile özellikleri, yönlendirilme nedenleri ve konulan psikiyatrik tanıları dosya bilgileri üzerinden değerlendirildi. **Bulgular:** Olguların %91.4'ü (s=55) erkek, %8.6'sı (s=3) kız olan toplam 58 olgunun ortalama yaşı 14.58±1.30 yıl olarak saptandı. Olguların %88.9'u (s=48) kentse, %11.1'i (s=6) kırsal bölgelerden geliyordu. Olguların %11.1'i (s=6) açık öğretime, %39.3'ü (s=22) ortaokula, %17.9'u (s=10) liseye devam ediyordu. Olguların anne ve babalarının eğitim düzeylerine bakıldığında, annelerin %55.6'sının (s=30), babaların %72.5'inin (s=37) ilkökul mezunu olduğu saptandı. Annelerin %72.4'ünün (s=42) ev kadını, babaların %12.1'inin

(s=7) işsiz olduğu saptandı. Anne-babaların %59.6'sı (s=34) evli, %28.1'i (s=16) boşanmıştı; %8.8'inin (s=5) anne-babasından biri ölmüştü. Aile üyelerinde psikiyatrik bozukluk oranı %22.2 (s=12), ailede suçluluk öyküsü oranı %30.4 (s=17) olarak bulundu. Olguların işledikleri suç sırasındaki yaş ortalaması 13.8±1.29 idi. Başvuru tarihi ile suç işleme arasında geçen ortalama süre 9.36 aydı. Olguların %6.9'u (s=4) daha önce de suça karışmıştı. En sık işlenen suçlar hırsızlık %25.9 (s=15), cinsel istismar %25.9 (s=15), yağma (gasp) %19 (s=11), yaralama %17.2 (s=10), hakaret-tehdit %12.1 (s=7), diğer suçlar %22.4 (s=13) oranındadır. Birden çok suça sürüklenen çocukların oranı %18.9'du (s=11). Olgulara en sık sınır düzeyde zihinsel işlevsellik (%42.1, s=24), davranım bozukluğu (%23.6, s=13) ve hafif düzeyde zihinsel gerilik (%14, s=8) tanıları konmuştu. Suça sürüklenen çocuklara yönelik olarak hazırlanan adli raporlarda, olguların %44.4 oranında işledikleri suçun hukuksal anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin ve %98 oranında davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişmediği belirtilmişti. **Tartışma:** Sayısı gün geçtikçe artan suça sürüklenen çocukların, suç işlemeye yatkınlığını artıran etkenlerin belirlenmesi bu çocukların yeniden topluma kazandırılması için alınacak önlemler ve oluşturulacak toplumsal politikalar açısından önemlidir. Bu nedenler bilinerek suçun oluşumunun engellenmeye çalışılması suça mücadelenin en etkili yoludur. Bu nedenle ailelerin eğitilmeleri ve desteklenmeleri gereklidir. Çocukları suça sürükleyen nedenler iyi bilinirse, alınacak önlemler de etkili olur.

Anahtar sözcükler: Çocuk, ergen, suç, çocuk suçluluğu

S-16 Acil sağlık çalışanlarında kronik yorgunluk sendromu ve etkileyen etkenler

Aliye BULUT (Bingöl Üniv. Sağlık Bilimleri Fak., Hemşirelik Bölümü, Bingöl)

Amaç: Çalışmanın amacı, acil sağlık çalışanlarında kronik yorgunluk sendromu ve etkileyen etkenlerin saptanmasıdır. **Yöntem:** Çalışmaya 8 hekim, 59 hekim dışı sağlık çalışanı olmak üzere toplam 67 kişi katılmıştır. Uygulanan form demografik özellikler, çalışma koşulları, alışkanlıklar ve yorgunluk durumları ile ilgili 42 sorudan oluşturulmuştur. Veriler SPSS 17.0 paket programına girilerek analizi yapılmıştır. Ortalamalar standart sapma ile birlikte verilmiş ve p<0.05 anlamlılık düzeyi olarak belirlenmiştir. **Bulgular:** Çalışmaya katılan bireylerin %61.2'si erkek, %38.8'i kadındır. Erkeklerin %75.6'sı, kadınların %61.5'i evlidir. Örneklemin %34.3'ü lise, %31.3'ü ön lisans, %31.3'ü lisans mezunudur. Kronik yorgunluk olup olmama durumuna göre cinsiyet, yaş grupları, beden-kitle indeksi (BKİ), sigara içme, fiziksel aktivite düzeyi gibi özelliklere göre dağılımına bakıldığında, erkeklerin %68.3'ünde ve kadınların %73.1'inde kronik yorgunluk olduğu görülmüştür. Yaş gruplarına göre 40 yaş altı ve 40 yaş üstünde, BKİ gruplarında, sigara içip içmeme durumunda benzer

oranlarda dağılmaktadır. Fiziksel aktivite düzeyi orta olanlarda, günde üç bardaktan az çay içenlerde ve günde bir-iki fincan kahve içenlerde diğerlerine göre daha fazla kronik yorgunluk görülmüştür; ancak farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>0.05). Boğaz ağrısı, lenf nodu, kas katılığı ve uyku bozukluğu olmayanlarda olanlara göre kronik yorgunluk daha fazla; eklem ağrısı olan ve olmayanlarda benzer oranlarda; baş ağrısı, egzersizle ilişkili olmayan ağrısı ve egzersiz sonrası ağrısı olmayanlarda olanlara göre daha az kronik yorgunluk sendromu olduğu bulunmuştur. Lenf nodu dışındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>0.05). **Tartışma:** Acil sağlık çalışanlarında kronik yorgunluk sendromu görülmektedir. Acil sağlık hizmeti sunan sağlık çalışanlarında kronik yorgunluğu azaltıcı ve etkileyen etkenleri iyileştirici eğitim ve hizmet çalışmalarına öncelik verilmelidir.

Anahtar sözcükler: Yorgunluk, kronik yorgunluk sendromu, acil sağlık çalışanı

S-17 Bingöl il merkezinde bulunan aile sağlığı merkezi çalışanlarında kronik yorgunluk sendromu sıklığının bazı olası etkenlerle ilişkisi

Aliye BULUT (Bingöl Üniv. Sağlık Bilimleri Fak., Hemşirelik Bölümü, Bingöl)

Amaç: Bu çalışmadaki amaç, Bingöl il merkezi aile sağlığı merkezi (ASM) sağlık çalışanlarında kronik yorgunluk sendromunun oranını incelemek ve elde edilen verilere dayanarak kronik yorgunluk sendromunun üstesinden gelmek için alınacak önlemlere ışık tutmaktır. **Yöntem:** Çalışmaya 22 hekim, 41 hekim dışı sağlık çalışanı olmak üzere toplam 63 kişi katılmıştır. Gözetim altında uygulanan anket formu açık uçlu sorulardan oluşmuş olup iki veya daha fazla seçmeli soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış bir formdur. Bu form demografik özellikler, çalışma koşulları, alışkanlıklar ve çalışma yaşamlarından memnuniyetleri, yorgunluk durumları ile ilgili 42 sorudan oluşmuştur. Veriler SPSS 17.0 paket programıyla değerlendirilmiştir. Ortalamalar standart sapma ile birlikte verilmiş ve $p<0.05$ değeri anlamlılık düzeyi olarak belirlenmiştir. **Bulgular:** Katılımcıların %4.8'i uzman aile hekimi, %30.2'si aile hekimi, %47.6'sı hemşire, %17.5'i ebedir. Meslekten memnun olma durumuna göre dağılım incelendiğinde, örneklemin %25'i memnun değilim,

%63.3'ü memnunum, %11.7'si çok memnunum yanıtını vermiştir. Katılımcıların %40.3'ü iş yeri tacizine uğradığını belirtirken, %59.7'si uğramadığını belirtmiştir. Katılımcılarda egzersiz ile ilişkisi olmayan ve dinlenme ile geçmeyen yorgunluk durumu incelendiğinde, %54'ü böyle bir durumun olmadığını; %9.5'i 1 aydan daha az süredir, %7.9'u 1-6 ay süre ile, %28.6'sı 6 aydan uzun süredir bu durumu olduğunu belirtmiştir. Sigara içme durumu ile yorgunluk arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$). Ayrıca personel sayısının yeterli olup olmadığı düşüncesi, alınan maaşın yeterlilik düzeyi, sosyal yaşam değerlendirilmesi ve uyku bozukluğu gibi ölçütler ile yorgunluk arasında anlamlı düzeyde bir ilişki de bulunmamıştır ($p>0.05$). **Tartışma:** ASM sağlık çalışanlarında kronik yorgunluk sendromu görülmektedir. Çalışanların yaşam ve hizmet kalitelerinin artırılması için gerekli önlemler alınmalıdır.

Anahtar sözcükler: Yorgunluk, kronik yorgunluk sendromu, sağlık personeli

S-18 Öz-şefkat ve yineleyici düşünmenin olumsuz duygulanım ve depresyonla ilişkisinin incelenmesi

Ünzile Özge KICALI,¹ Kuntay ARCAN² (İstanbul Üniversitesi, İstanbul)

Giriş: Öz-şefkat, kişinin olumsuz deneyimleri karşısında duygularına ve düşüncelerine açık ve duyarlı olmasını, bu deneyimlerden doğan acıyı azaltma istekliliğini ve kendisine sevecenlikle yaklaşmasını içerir. Kişilik özelliğine benzer unsurları olan öz-şefkatin mutluluk, iyimserlik, olumlu duygulanım, uyumluluk ve dışa dönüklük ile pozitif; olumsuz duygulanım ve nevrozizm ile negatif ilişki gösterdiği; düşük depresyon, anksiyete, ruminasyon ve yüksek ruhsal işlevselliği yordadığı ortaya konmuştur. Öte yandan kişinin kendisi ve deneyimleri üzerine yineleyici olarak dikkatle veya sıklıkla düşünmesi olarak tanımlanan yineleyici düşünme, yapıcı olmayan etkileri göz önüne alındığında, yineleyici olumsuz düşünme olarak ele alınmaktadır. Yineleyici olumsuz düşünmenin psikopatoloji gelişiminde ve sürmesinde rol oynadığı bildirilmiş, tanılar arası bir yapı olarak ele alınabileceği öne sürülmüştür. Psikopatoloji ile ilişkileri ortaya konmuş öz-şefkat ve yineleyici olumsuz düşünmenin, bu çalışmada depresyon ve olumsuz duygulanım ile ilişkileri incelenmiştir. Yineleyici olumsuz düşünmenin öz-şefkatin gerek olumsuz duygulanım, gerekse depresyon ile olan ilişkilerinde aracı rolünün olacağı varsayılmış, belirtilen ilişkilerdeki düzeneğin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır. **Yöntem:** Uygun örneklem yöntemiyle seçilen 250 üniversite öğrencisi, kesitsel

desenli bu çalışmanın katılımcılarını oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama araçları olarak Öz-Duyarlık Ölçeği, Yineleyici Düşünme Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği ve Olumsuz Duygulanım Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde regresyon analizi uygulanmıştır. **Bulgular:** Araştırmanın sonucunda gerek öz-şefkatin olumsuz duygulanım ($r=-0.33$, $p<0.01$) ve depresyon ($r=-0.48$, $p<0.01$), gerekse yineleyici olumsuz düşünmenin olumsuz duygulanım ($r=0.33$, $p<0.01$) ve depresyon ($r=0.35$, $p<0.01$) ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca, öz-şefkatin olumsuz duygulanım ($z=-4.76$, $p<0.001$) ve depresyon ($z=-3.14$, $p<0.001$) üzerinde olan etkisinde yineleyici olumsuz düşünmenin kısmi aracı rol oynadığı saptanmıştır. **Tartışma:** Çalışmanın bulguları, olumsuz duygulanım ve depresyon kapsamında öz-şefkatin koruyucu, yineleyici olumsuz düşünmenin ise risk artırıcı rollerine işaret etmiştir. Bu bulgular, depresyon ve olumsuz duygulanım içerikli belirtileri olan bireylerde öz-şefkat ve yineleyici düşünme özelliklerinin değerlendirme ve girişim süreçlerinde dikkate alınmasının yerinde olacağını ortaya koymuştur.

Anahtar sözcükler: Öz-şefkat, tekrarlayıcı olumsuz düşünme, depresyon, olumsuz duygulanım, regresyon analizi

S-19 Toplum ruh sağlığı merkezinde izlenen hastaların memnuniyet düzeyleri

Dilek AVCI (Bandırma Onyedü Eylül Üniv. Sağlık Bilimleri Fak., Balıkesir, Türkiye); **Meral KELLEÇİ** (Cumhuriyet Üniv. Sağlık Bilimleri Fak., Sivas, Türkiye); **Murat YATMAZ** (Bandırma Toplum Ruh Sağlığı Merkezi, Balıkesir, Türkiye); **Selma DOĞAN** (Üsküdar Üniv. Sağlık Bilimleri Fak., İstanbul, Türkiye)

Giriş: Araştırmada toplum ruh sağlığı merkezinde (TRSM) izlenen hastaların memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmış olup elde edilen bilgilerin hizmetlerin kalitesini geliştirmeye rehberlik edeceği düşünülmüştür. **Yöntem:** Kesitsel tipteki araştırma Nisan-Haziran 2016 tarihinde bir TRSM'ye düzenli olarak gelen 64 hasta ile yürütülmüştür. Ayrıca evde ziyaret hizmetinden faydalanan, ancak merkeze gelmeyen 28 hastanın merkezde sunulan hizmetlerden yararlanmama nedenleri sorgulanmıştır. Veriler Kişisel Bilgi Formu, hasta memnuniyetini değerlendiren Servqual Ölçeği ile toplanmıştır. Değerlendirmede tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. **Bulgular:** Hastaların Servqual Ölçeği sunum/görünüş, güvenilirlik, isteklilik, güven, empati alt boyut puan ortalamaları sırasıyla -3.10 ± 3.32 , -1.82 ± 3.37 , -1.75 ± 3.22 , -1.65 ± 2.63 , -1.92 ± 2.85 'tir. Servqual Ölçeğine göre hastaların %34.4'ü hastalara gösterilen özen ve önemin en önemli hizmet alanı olduğunu; %42.2'si çalışanların bilgi, saygı, güven verebilme yeteneklerini ikinci olarak önemsediklerini; %70.3'ü fiziksel olanakların en az öneme sahip hizmet boyutu olduğunu belirtmişlerdir. Hastaların %85.9'u TRSM'de verilen hizmetleri yeterli bulduğunu, %59.4'ü çalışanlardan ilgi ve içtenlik bekle-

diğini belirtmiştir. Ayrıca hastaların ilk üç eğitim beklentisinin stresle başa çıkma eğitimi (%43.8), hastalık ve tedavisi hakkında eğitim (%37.5), özgüveni artırma eğitimi (%34.4) olduğu belirlenmiştir. Hastaların ilk üç etkinlik beklentisi müzik etkinlikleri (%46.9), spor etkinlikleri (%40.6), gezi etkinlikleridir (%34.4). Merkeze gelmeyen hastaların %53.6'sı damgalanma korkusu, %21.4'ü ulaşım sorunu, %17.9'u sosyal ortamlarda kaygı yaşamaları nedeniyle TRSM'deki hizmetlerden yararlanmadıklarını belirtmişlerdir. **Tartışma ve Sonuç:** Araştırmanın bulguları merkezde izlenen hastaların en fazla memnun oldukları alanın güven alt boyutu, en az memnun oldukları alanın ise sunum/görünüş alt boyutu olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan damgalanma korkusu TRSM'deki hizmetlerden yararlanmanın en önemli nedenlerinden biridir. Bu doğrultuda TRSM'de izlenen hastaların beklentilerini karşılayacak nitelikte düzenlemelerin yapılması, hasta memnuniyetinin düzenli olarak değerlendirilmesi, TRSM hizmetlerinden yararlanma oranını artırmak için nedene yönelik girişimler planlanması önerilebilir.

Anahtar sözcükler: Toplum ruh sağlığı merkezi, hasta memnuniyeti, Servqual Ölçeği

S-20 Çalışan ergenlerde duygusal-davranışsal sorunların boyutu ve belirleyicileri

Dilek AVCI,¹ **Kevser TARI SELÇUK**¹ (¹ Bandırma Onyedü Eylül Üniv. Sağlık Bilimleri Fak., Balıkesir, Türkiye); **Serap KAYNAK** (Balıkesir Üniv. Sağlık Yüksekokulu, Balıkesir, Türkiye)

Giriş: Çalışan ergenlerin dönemin getirdiği değişimlerle baş etmeye çalışırken, aynı zamanda erken yaşta çalışma yaşamına girerek yetişkin sorumluluğu alması duygusal ve davranışsal sorunlara neden olabilmektedir. Ancak ülkemizde çalışan gençlerin ruh sağlığının değerlendirilmesine yönelik çalışmalar sınırlıdır. Bu nedenle araştırmada çalışan ergenlerde duygusal, davranışsal sorunların boyutunun ve belirleyicilerinin saptanması amaçlanmıştır. **Yöntem:** Kesitsel tipteki araştırma Ocak-Mart 2016 tarihinde Balıkesir ilinde iki mesleki eğitim merkezine devam eden 343 ergen ile yürütülmüştür. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Güçler ve Güçlükler Anketi Ergen Formu ile toplanmıştır. Değerlendirmede tanımlayıcı istatistikler, t testi, Mann-Whitney U testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. **Bulgular:** Araştırmada ergenlerin duygusal sorunlar, davranış sorunları, dikkat eksikliği-aşırı hareketlilik, akran sorunları ve sosyal davranışlar alt boyut puan ortalamaları sırasıyla 3.39 ± 2.21 , 3.01 ± 1.82 , 4.56 ± 1.94 , 3.53 ± 1.49 , 6.97 ± 2.14 'tür. Ayrıca duygusal sorunlar, davranış sorunları, dikkat eksikliği-aşırı hare-

ketlilik, akran sorunları ve sosyal davranışlar açısından normal dışı olduğu belirlenen ergenlerin oranı ise sırasıyla %9.3, %19.2, %15.5, %9.6, %13.4'tür. Duygusal sorunlar alt boyut puan ortalamaları kızlarda, fiziksel hastalık tanısı konmuş, parçalanmış aile yapısına sahip, babası ilkokul mezunu olan ergenlerde; davranış sorunları alt boyut puan ortalamaları ailesinin ekonomik durumunu iyi olarak algılayan, parçalanmış aile yapısına sahip, annesi lise ve üzeri eğitime sahip olan ergenlerde; akran sorunları alt boyut puan ortalamaları ise parçalanmış aile yapısına sahip olan ergenlerde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$). **Tartışma ve Sonuç:** Bu çalışmanın bulguları çalışan ergenlerin ruhsal sorunlar açısından önemli bir risk grubu oluşturduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, çalışan ergenlerde duygusal ve davranışsal sorunların önlenmesi, erken tanı ve tedavisi için girişim programlarının geliştirilmesi önerilebilir. **Anahtar sözcükler:** Çalışan ergen, duygusal sorunlar, davranış sorunları

S-021 Lise öğrencilerinde saldırganlık ile internet bağımlılığı ve aile sosyal desteği arasındaki ilişki

Mahmut KILIÇ (Bozok Üniv. Sağlık Yüksekokulu, Yozgat, Türkiye); **Dilek AVCI** (Bandırma Onyedli Eylül Üniv. Sağlık Bilimleri Fak. Balıkesir, Türkiye)

Giriş: Ülkemizde lise öğrencileri arasında saldırgan davranışlar dikkat çekici boyutlara ulaşmış, toplum ruh sağlığını tehdit eden önemli bir sorun haline gelmiştir. Saldırganlığı önleme çalışmalarında en önemli boyut saldırganlığı artıran ve azaltan etkenlerin neler olduğunun anlaşılmasıdır. Araştırmada lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile sosyal destek algısının saldırganlık düzeyine etkisini incelemek amaçlanmıştır. **Yöntem:** Kesitsel tipteki araştırma 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Yozgat ilinde öğrenim gören 1506 lise öğrencisi ile yürütülmüştür. Araştırmanın bağımlı değişkeni saldırganlık düzeyidir. Veriler Tanıtıcı Bilgi Formu, Saldırganlık Ölçeği, İnternet Bağımlılık Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, kovaryans (ANCOVA) ve regresyon analizi kullanılmıştır. **Bulgular:** Öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği toplam puan ortalaması 78.03±20.84'tür. ANCOVA analizine göre internet bağımlılık düzeyi ($\beta=0.34$, Partial Eta

Squared=0.116) arttıkça, aile sosyal destek algısı ($\beta=-0.46$, Partial Eta Squared=0.042) ve okul başarı düzeyi azaldıkça ($\beta=-0.08$, Partial Eta Squared=0.006) saldırganlık düzeyi artmaktadır ($p<0.05$). Saldırganlık düzeyindeki değişimin %20'si ($R^2=0.20$) bu üç değişkenle açıklanmaktadır. Cinsiyet, lise türü, gelir düzeyi, kardeş sayısı, anne ve baba öğrenim düzeyinin saldırganlık üzerine etkisi istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p>0.05$). **Tartışma:** Araştırmanın bulguları öğrencilerin saldırganlık düzeyinin internet bağımlılığı, aile sosyal destek algısı ve okul başarı düzeyinden etkilendiğini göstermektedir. Bu doğrultuda lise öğrencilerinde saldırganlığı azaltmak için internet bağımlılığına ilişkin farkındalığın artırılmasına, ergen ve ailesi arasındaki iletişim geliştirilmesine yönelik öğrenci, aile ve okulu içeren girişimlerin planlanması önerilebilir. **Anahtar sözcükler:** Saldırganlık, internet bağımlılığı, sosyal destek, lise öğrencisi

S-22 Cinsel işlev bozukluğu tanısı alan kadın ve erkek olguların cinsel gelişim ve cinselliği yaşama biçimlerinde cinsiyete ilişkin farklar

Münevver YILDIRIM,¹ Ejder Akgün YILDIRIM,¹ Elif ÇARPAR¹ (Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Eğitim ve Tedavi Merkezi Cinsel İşlev Bozuklukları Kliniği, İstanbul)

Giriş: Cinsel işlev bozukluklarının etiyojisi ve tedavisinde kişinin cinsiyetçi normları, cinselliğe ilişkin katı yasakçı yaklaşımı, cinsel bilgi kaynaklarının sınırlılığı ve cinsel gelişimini sağlayacak sıralı deneyimlerinin yetersiz oluşu gibi etkenlerin olduğu bilinmektedir. Öte yandan cinsiyetler arasında cinsel özgürlükler açısından kadınlar aleyhine bir durum vardır. Cinsiyet temelli farklılıkların ele alınması, özellikle çift terapisi tekniği kullanımında önemli olacaktır. Bu çalışmada cinsel sorun yaşayan ve tanı konmuş geniş bir popülasyonda kadın ve erkekler arasında cinsel gelişim ve cinselliği yaşama biçimleri açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır. **Yöntem:** Bu çalışmaya Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Eğitim ve Tedavi Merkezi Cinsel İşlev Bozuklukları Kliniği'ne başvuran olgulardan herhangi bir cinsel işlev bozukluğu tanısı konan 169 erkek ve 152 kadın toplam ardışık 319 olgu cinsiyet değişkenine göre cinsel öykü verileri, cinsiyetçi normları, klinik değerlendirme, tedavi ve izleme süreci yapılandırılmış poliklinik görüşme formu, hasta izleme formu ve terapi görüşmelerinin kaydedildiği tedavi dosyaları üzerinden geriye dönük olarak değerlendirildi. **Bulgular:** Kadınların yaş ortalaması 29.70±7.31, erkeklerin 37.4±9.55 yıl olarak bulundu. Cinsiyetler arasında eğitim, psikiyatrik eş tanı, cinsel işlev bozuklukları kliniğine yönlendirilme şekilleri arasında fark gözlenmedi. Cinsel bilgilendirme kaynağı, ilk cinsellik yaşanan partnerle olan yakınlık, ailenin cinselliğe olan yaklaşımı, geçmişte olumsuz

cinsel yaşantı oranı, mastürbasyona olan yaklaşımı, evlilik öncesi ve sonrası mastürbasyon yapma oranları, kliniğe başvuru şekli (kadınlarda eş ile gelme), evlilik öncesi cinsel aktivite varlığı ve ilişki şekli, evlilik dışı ilişki, tedavi oranları arasında cinsiyetler arasında anlamlı farklılık saptandı. Kadın olguların ana bilgi kaynağının eşleri olduğu, ilk cinselliği eşleri ile yaşadıkları, ailenin cinselliğe yönelik cezalandırıcı tutumunun olduğu, geçmişte olumsuz yaşantılarının daha fazla olduğu, mastürbasyonu ne olduğunu bilmelerine rağmen yapmadıkları, mastürbasyonu zararlı ve günah olarak gördükleri, evlilik öncesi ilişkilerinin ve evlilik dışı ilişkilerinin nadir olduğu, ergenlikte bedensel cinselliğin sınırı olduğu saptandı. Benzer şekilde yaş ve evlenme yaş ortalamaları dışında mastürbasyon öğrenme yaşı, birleşme dışı ilk cinsel aktivite yaşı, cinsel birleşme yaşı ortalamaları incelendiğinde erkeklerin tüm değişkenlerde daha erken cinsel etkinliğe başladığı gözlemlendi ($p<0.001$). **Tartışma:** Hemen tüm parametrelerde kadın olguların cinsel özgürlükler, cinsel deneyim ve cinselliği yaşama biçimi açısından dezavantajlı olduğu bulunmuştur. Özellikle çift terapisi uygulamalarında bu asimetric durumun göz önüne alınması gerekmekte, kadınların cinsel sağlığı açısından sağlıklı cinsel bilgilendirme ve cinsel deneyim yaşayabilmelerinin önemini göstermektedir.

Anahtar sözcükler: Cinsiyet, cinsel işlev bozuklukları, cinsel gelişim

S-23 Erişkin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunda prematüre ejakülasyon sıklığı: 2d/4d ile ilişkisi

Ayşe Nur İNCİ KENAR¹ (1 Pamukkale Üniv., Tıp Fak. Psikiyatri ABD, Denizli); **Sezai Üstün AYDIN** (Pamukkale Üniversitesi, Tıp Fak. Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi ABD, Denizli); **Hasan HERKEN¹**

Giriş: Artmış intrauterin testosteron maruziyetinin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunda (DEHB) ve prematüre ejakülasyon (PE) için ortak etiyolojik bir etken olabileceğini düşündürmektedir. Bu çalışmada PE sıklığının ve fetal testosteron maruziyet göstergesi olarak kabul edilen 2d/4d'nin erişkin DEHB ile ilişkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Çalışmaya 18-65 yaşları arasındaki 24 DEHB'li hasta ve 38 sağlıklı kontrol alındı. Çalışmaya alınan bireylerin işaret ve yüzük parmakları dijital caliper (0.01 mm hassasiyet) ile doğrudan ölçülmüştür. PE tanısı klinik görüşme ile konmuştur. DEHB grubunda geriye dönük olarak bu hastaların total T ve FSH düzeyleri taranmıştır. Ulaşılabilen bu veriler de istatistiksel analize katılmıştır. **Bulgular:** FSH düzeyleri ile sağ 2d, sol 2d ve sol 4d arasında negatif ilişki saptanmıştır (sırasıyla $p=0.036$, $p=0.041$, $p=0.037$). DEHB grubunda PE sıklığı %45.8, enürezis noktürna (EN) öyküsü %37.5 oranında saptanmıştır. PE olan DEHB'liler, olmayanlar ile karşılaştırıldığında hem sağ, hem de sol 2d/4d'nin daha düşük olduğu saptanmış, fakat istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Diğer ölçümlerde de istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. **Tartışma:** PE sıklığı %20-30, EN'nin sıklığı %7-9 olarak bildirilmiştir. Bu çalışmada erişkin DEHB'lilerde PE sıklığı %45.8, EN öyküsü sıklığı %37.5 olarak saptanmıştır. Ayrıca PE olan erişkin DEHB'lilerde 2d/4d daha düşük saptanmıştır. FSH düzeyi ile 2d arasındaki negatif ilişki dikkate alındığında yüksek FSH, PE ve 2d/4d'de azalma ile sonuçlanmaktadır. Sonuç olarak, DEHB'li erişkinlerde hem PE'nin daha sık, hem de düşük 2d/4d saptanmış olup yüksek T ve FSH düzeyinin hem DEHB, hem de PE etiyolojisinde rol aldığı ve bu iki klinik tanının olası ortak etiyolojiden dolayı birlikte görülme sıklığının yüksek olduğu düşünülmüştür.

Anahtar sözcükler: DEHB, prematüre ejakülasyon, 2d/4d

S-24 Otizm spektrum bozukluğu ve dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu tanılarıyla izlenen bir çocukta metilfenidat ile ortaya çıkan görsel varsanılar: Olgu sunumu

Evrım AKTEPE,¹ Yakup ERDOĞAN¹ (Süleyman Demirel Üniv. Tıp Fak., Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Isparta)

Giriş: Metilfenidat (MPH) dikkat eksikliği/hiperaktivite bozukluğu (DEHB) olan çocuklarda etkili bir ilk basamak tedavidir. Görsel varsanılar MPH tedavisi sırasında nadiren görülmektedir. Bu yazıda, ani salınımlı MPH tedavisi sırasında görsel varsanılar gelişen otizm spektrum bozukluğu (OSB) tanılı 10 yaşında bir erkek olgu sunulmuştur. **Olgu:** OSB tanısıyla polikliniğimizde izlenen 10 yaşındaki erkek çocuk dikkat dağınıklığı, unutkanlık, aşırı hareketlilik ve saldırgan davranışlar nedeniyle polikliniğimize başvurdu. DSM-5 ölçütlerine göre hastaya DEHB (kombine tip) tanısı konuldu ve 18 mg/gün dozunda OROS-MPH başlandı. Olgunun annesi bir ay sonraki kontrolde DEHB ile ilgili tüm belirtilerin belirgin derecede düzeldiğini, fakat iştahsızlık ve belirgin kilo kaybı olduğunu bildirdi. Yan etkiler nedeniyle 10 mg/gün dozunda IR-MPH'ye geçildi. Olgu, tedaviye başlandıktan üç gün sonra endişeli ve korkmuş halde odasında küçük sineklerin uçtuğunu

söylemeye başlamış, korktuğu için battaniyenin altına saklanıyormuş. Bu belirtilerin bir ay boyunca görüldüğü, ilaç alımından sonraki 1-2 saat içinde geliştiği, birkaç saat kadar sürdüğü ve sonra kaybolduğu öğrenildi. Olguda MPH bırakıldıktan sonra herhangi bir görsel varsanı gözlenmedi. MPH kesildikten sonra okulda ve evde şiddetli düzeyde DEHB belirtileri gözlenmesi nedeniyle 10 mg/gün dozunda atomoksetin başlandı ve aşamalı olarak iki haftada 25 mg/gün dozuna çıkıldı. Altı aylık klinik izleme süresince herhangi bir yan etki gözlenmedi. **Tartışma:** MPH'nin DEHB tedavisinde güvenilir ve etkin olduğu iyi bilinmektedir. Bununla birlikte, MPH özellikle OSB ve DEHB birlikte olduğunda psikotik belirtilere neden olabilir. Klinisyenler bu gibi komorbid durumlarda bu nadir yan etkinin farkında olmalıdırlar.

Anahtar sözcükler: Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu, otizm, yan etkiler

S-25 Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğunda sosyal becerinin yaşam kalitesi üzerine etkisinin değerlendirildiği bir ön çalışma

Büşra DURAN,¹ Sema KANDİL,¹ Mutlu KARAKUŞ,¹ Canan İNCE,¹ Serkan KARADENİZ¹ (¹ Karadeniz Teknik Üniv. Tıp Fak., Çocuk Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Trabzon)

Giriş: Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu (DEHB) aşırı hareketlilik, dikkatle ilgili sorunlar ve dürtüsellikle karakterize, çocukluk çağının bir nörolojik gelişimsel bozukluğudur. **Yöntem:** Araştırmanın örneklemini polikliniğe ilk kez başvuran, DEHB tanısı konulan 6-18 yaşları arasındaki 64 çocuk ve ergenden; kontrol grubu ise araştırma grubu ile yaş ve cinsiyet açısından eşleştirilmiş 59 çocuk ve ergenden oluşmaktadır. **Bulgular:** Hastaların %84.4'ü erkek, %15.6'sı kız, yaş ortalamaları 105±28.6 ay idi. DEHB'li gruptaki çocuk ve ergenlerin %50'sinin sosyal becerilerinde bozulma görülürken, bu oran kontrol grubunda %10.2 ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlıydı. DEHB'li grupta hem anne-babaların doldurdukları Çocuklar için Yaşam Kalitesi Ölçeği (ÇİYKÖ) puanlarındaki düşüklük, hem de çocuk ve ergenlerin doldurdukları ÇİYKÖ puanlarındaki düşüklük, kontrol grubundaki sonuçlar ile karşılaştırıldığında fiziksel sağlık toplam puanı dışındaki değişkenler için istatistiksel yönden anlamlı bulundu. Sosyal beceri düzeyi bozulmuş DEHB'li çocukların yaşam kalitesi tüm alt ölçek puanlarının, sosyal beceri düzeyi bozulmamış DEHB'li

çocuklardan daha düşük olduğu saptanmış ve bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Kontrol grubunda ise sosyal beceri düzeyi bozukluğunun sadece okul işlevselliği alt ölçek puanında düşüklüğe neden olduğu görülmüştür. DEHB grubundaki çocuk ve ergenlerin sosyal beceri düzeylerini ön gördürecek belirleyicileri saptamak için DEHB grubunda annenin eğitim yılı, babanın eğitim yılı, aylık gelir, okul öncesi eğitim süresi ve cümle kurma yaşı (ay olarak) değişkenlerinin regresyon modelleri oluşturularak multivaryans lojistik regresyon analizi uygulanmış; sadece okul öncesi eğitim süresinin yüksek oluşu anlamlı bulunmuştur. **Tartışma:** DEHB'li çocuk ve ergenlerde sosyal becerileri değerlendirmeye yönelik çalışmalar az sayıdadır. Ayaz ve arkadaşları ile Stai-kova ve arkadaşlarının çalışmalarında DEHB'li grupta sosyal beceri düzeylerinin normal kontrollerden düşük olduğu belirtilmiştir. Araştırmamızın sonuçları literatür ile uyumlu bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: Sosyal beceri, yaşam kalitesi, dikkat eksikliği, hiperaktivite

S-26

Gelişimsel Bozukluğu olan Yetişkinlerde Psikiyatrik Değerlendirme Ölçeği (GBY-PDÖ) Kontrol Listesi: Türkçe sürümünün geçerliliği ve güvenilirliği

Aynur GÖRMEZ (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İstanbul); İsmet KIRPINAR (Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi, İstanbul)

Giriş: Zihinsel yetersizliği (zeka geriliği) olan kişilerde psikopatolojiyi ölçen yeterli sayıda ölçek yoktur. Bu da olguların yeterince tanınmamasına ve dolayısıyla tedaviden yoksun kalmalarına yol açabilmektedir. Yetişkin zihinsel yetersizlikli grupta psikopatolojiyi ölçen Türkçe bir araç yoktur. Gelişimsel Bozukluğu olan Yetişkinlerde Psikiyatrik Değerlendirme Ölçeği Kontrol Listesi (GBY-PDÖ), bu popülasyonda psikiyatrik belirtileri taramak için İngiltere'de geliştirilmiş ve profesyonel olmayan kişiler tarafından kullanılabilir bir ölçektir. Bu çalışmanın amacı GBY-PDÖ Kontrol Listesinin dilimiz ve kültürümüzde geçerlilik ve güvenilirliğini inceleyerek psikometrik özelliklerini sunmaktır. **Yöntem:** Ölçek zihinsel yetersizliği olan yetişkin popülasyonu temsil edebilecek 18 yaş ve üzerindeki 151 kişinin yakınları/bakım verenleri tarafından dolduruldu. Katılımcıların 80'i ailesi ile, 71'i bakım evinde yaşamaktaydı. Katılımcıların hepsinin bire bir psikiyatrik muayenesi yapıldı. Ölçeğin Türkçe sürümü özgün İngilizce ve

diğer dillerdeki sürümleriyle karşılaştırıldı ve psikometrik özellikleri incelendi. **Bulgular:** Ölçeğin tüm maddeleri için toplam Cronbach alfa değeri 0.75 olarak hesaplanmıştır. Duyarlılığı %78, özgüllüğü %89 olarak bulunmuştur. Diğer dillerdeki sürümleriyle karşılaştırıldığında psikometrik özelliklerinin genel olarak iyi olduğu kabul edilebilir. **Tartışma:** Zihinsel yetersizliği olan popülasyonda psikiyatrik bozuklukları tanımadaki güçlükler ve Türkçe başka tarama ölçeğinin de bulunmadığı göz önünde bulundurulduğunda, GBY-PDÖ Kontrol Listesinin zihinsel yetersizliği olan yetişkin grupta iyi bir tarama ölçeği olarak kullanılabilirliği söylenebilir. Bu da psikiyatrik belirtilerin erken tanınip tedavi edilmesi ile hem hastaların, hem de bakım verenlerin yaşam kalitesini iyileştirmede önemli bir adım olacaktır.

Anahtar sözcükler: Yetişkinler, zihinsel yetersizlik, zeka geriliği, psikiyatrik bozukluklar, ruh sağlığı, testler

S-27 Çocukluk Çağı Anksiyete Depresyon Ölçeğinin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması

Vahdet GÖRMEZ,¹ **Abdurrahman Cahid ÖRENGÜL**¹ (¹ Bezmialem Vakıf Üniv. Tıp Fak. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, İstanbul); **Ayşe KILINÇASLAN**,² **İlyas KAYA**² (² İstanbul Üniv. Tıp Fak. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, İstanbul), **Serhat NASIROĞLU** (Sakarya Üniv. Tıp Fak., Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, İstanbul), **Veysi ÇERİ** (Kütahya Evliya Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kütahya)

Giriş: Çocuk ve ergenlerde psikopatoloji değerlendirme amacıyla kullanılabilen psikometrik araçların az sayıda olması klinik ve akademik çalışmalar için önemli bir engel oluşturmaktadır. Çocuklarda Anksiyete ve Depresyon Ölçeği-Yenilenmiş (ÇADÖ-Y) (Revised Childrens Anxiety and Depression Scale-RCADS), Chorpita ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olup 47 maddede depresyon, anksiyete bozuklukları ve obsesif kompulsif bozukluğun çocuk ve anne-baba formları ile değerlendirildiği bir psikometrik araçtır. Bu çalışmanın amacı Güçler ve Güçlükler Anketinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliğinin saptanmasıdır. **Yöntem:** Bu çalışmada dört ayrı merkezden toplanan 8-17 yaşları arasındaki 483 çocuk ve ergen klinik örnekleme oluşturmuştur. Çalışmada yarı-yapılandırılmış görüşme aracının (K-SADS) yanında Güçler Güçlükler Anketi (GGA),

Çocukluk Anksiyete Tarama Ölçeği (ÇATÖ) ve Çocukluk Çağı Depresyon Ölçekleri (ÇDÖ) kullanılmıştır. **Bulgular:** Ölçeğin yapı geçerliliği için yapılan faktör analizi özgün ölçeğe benzer sonuçlar ortaya koymuştur. Güvenilirlik için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı 0.95 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı toplam anksiyete için 0.90 olarak bulunmuştur. ÇADÖ-Y ve ilişkili GGA, ÇATÖ ve ÇDÖ alt testlerinin anlamlı düzeyde korelasyon gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca ÇADÖ-Y'nin klinik örnekleme K-SADS ve kullanılan diğer ölçekler ile benzer şekilde ayrıt edebildiği gösterilmiştir. **Tartışma:** Bu çalışma ile ÇADÖ-Y çocuk formunun Türkçedeki ilk psikometrik özellikleri ortaya konulmuş olup, ölçeğin tutarlı ve güvenilir olduğu bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: Çocuk, anksiyete, depresyon, geçerlilik, güvenilirlik, ölçek

S-28 Otizmlı çocukların belirti dağılımları ve bakım veren yükü, anksiyete, depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi

Saliha BAYKAL (Namık Kemal Üniv. Tıp Fak. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Tekirdağ), **Melih Nuri KARAKURT** (Samsun Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Samsun), **Mahmut ÇAKIR** (Amasya Üniv. Sabuncuoğlu Şerefettin Eğitim ve Araştırma Hast. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Amasya), **Koray KARABEKİROĞLU** (Ondokuz Mayıs Üniv. Tıp Fak. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Samsun)

Giriş: Otizmlı çocuğu olan anne-babalar psikososyal sorunlar bakımından artmış risk altındadır. Anne-babadaki yüksek stres düzeyi, fiziksel/ruhsal sağlıkta bozulma otizme erken ve etkin girişimi geciktirebilir. Bu çalışmada, otistik spektrum bozukluğu (OSB) olan çocukların klinik özellikleri ile bakım veren yükü arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Çalışmanın örnekleme, Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Psikiyatrisi Polikliniği'nde değerlendirilen, DSM-5 tanı ölçütlerine göre OSB tanısı konmuş 70 çocuk ve ergen ile temel bakım verenlerinden oluşmuştur. Klinisyen tarafından Otizm Davranış Kontrol Listesi (ABC), bakım verenler tarafından Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ), Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ), Zarit Bakım Veren Yükü Ölçeği (ZBYÖ) doldurulmuştur. **Bulgular:** ABC toplam puanı ($r=0.48$, $p<0.01$), duygusal ($r=0.38$, $p<0.01$), ilişki kurma ($r=0.35$, $p<0.01$), beden-nesne kullanımı ($r=0.34$, $p<0.01$), dil becerileri ($r=0.41$, $p<0.01$) alt ölçek puanlarının ZBYÖ toplam puanı ile yüksek korelasyon gösterdiği bulun-

muştur. Bakım veren BAÖ puanı ile ABC beden-nesne kullanımı ($r=0.28$, $p=0.01$) alt ölçek puanı ve ABC toplam puanı ($r=0.28$, $p=0.01$) arasında anlamlı korelasyon olduğu, BDÖ puanı ile ABC beden-nesne kullanımı ($r=0.25$, $p=0.03$) ve ABC toplam puanı ($r=0.25$, $p=0.03$) arasında sınırdaki korelasyon olduğu görülmüştür. Bakım veren depresyon ve anksiyete puanları ile bakım veren yükü toplam puanı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. **Tartışma:** Çalışmamızda literatürdeki bazı yayınlarla uyumlu olarak otizm belirti şiddeti, bakım veren anksiyete ve depresyon düzeyleri ve bakım veren yükü arasında pozitif ilişki bulunmuştur. ABC beden-nesne kullanımının bakım veren ruh sağlığında bozulma ve bakım veren yükünde artma için ortak öngörücü belirti kümesi olduğu, bakım veren yükü alt ölçeklerinden toplumsal ilişkilerde bozulma ile yüksek korelasyon gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: ABC, otizm spektrum bozukluğu, bakım veren yükü

S-29 Psychometric properties of the 20-Item Toronto Alexithymia Scale in a Turkish adolescent sample

Nurullah BOLAT,¹ (Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Birimi, İzmir), **Mesut YAVUZ** (İstanbul Aydın Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul), **Kayı ELİAÇIK** (Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Pediatri Bölümü, İzmir), **Adil ZORLU**,¹ **Cüneyt EVREN** (Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, AMATEM, İstanbul), **Samet KÖSE** (Vanderbilt Üniversitesi, Psikiyatri Bölümü, Tennessee)

Objective: Alexithymia have the similar negative consequences for mental health and well-being in adolescence as in adulthood. In Turkey, there is a need for an alexithymia scale for clinical and research purposes in adolescents. Aim of this study was to evaluate the psychometric properties of the Turkish version of 20-Item Toronto Alexithymia Scale (Turkish TAS-20) in a Turkish adolescent sample. **Methods:** Turkish TAS-20 was administered to 948 adolescents aged between 12 and 17 years (439 male and 509 female). The participants were grouped as total sample (12-17 years old), younger (12-14 years old) and older (15-17 years old) adolescents. Cronbach's coefficients, mean inter-item correlations, intercorrelations of factors, confirmatory factor analysis, and measures of goodness-of-fit were evaluated for total scale, factor 1, factor 2, and factor 3. **Results:** The Cronbach's coefficients were 0.78 for the total scale, and 0.80, 0.68, 0.40 for the factor 1, factor 2, and factor 3, respectively. The Cronbach's coefficient for full scale was favorable for total group.

The Cronbach's coefficient for factor 3 was reasonable for older (0.55 for 15-17 years old), but was low for younger adolescents (0.20 for 12-14 years old). All criteria of goodness-of-fit met the standards for adequacy-of-fit for all adolescent age groups. The mean inter-item correlation coefficients for the total sample, 12-14 year old group and 15-17 year old group were 0.15, 0.11, and 0.21, respectively and were in the acceptable range of 0.10 to 0.50. **Discussion:** The psychometric properties of Turkish TAS-20 for adolescents were comparable with the results of the reliability and validity study of Turkish TAS-20 in Turkish adults. However, caution should be taken when interpreting the outcomes, because factor 3 appears to have weak psychometric properties. Especially considering factor 3, we suggest that the Turkish TAS-20 best fits for older adolescents (15-17 years old).

Keywords: Alexithymia, scale, adolescent, psychometric properties

S-30 Hepatik ensefalopatiye ikincil mani: Olgu sunumu

Abdullah ATLI,¹ **Aslıhan OKAN**¹ (Dicle Üniv. Tıp Fak., Psikiyatri ABD, Diyarbakır)

Giriş: Hepatik ensefalopati, karaciğer işlev bozukluğuna bağlı olarak ortaya çıkan ve hastalarda mental ve motor bozuklukla kendini gösteren nöropsikiyatrik bir sendromdur. Genel tıbbi durumlarla psikiyatrik bozukluklar arasında belirti örüntüsü ortaya çıkabilmekte, bipolar bozukluk belirtileri ile organik etkenler arasında ilişki görülebilmektedir. Bedensel hastalıklarla bipolar bozukluk arasında zaman açısından ilişki varsa, bu durumda 'ikincil' terimi kullanılmaktadır. İkincil maniye birçok genel tıbbi durum neden olabilmektedir. Nörolojik hastalıklar, beyin tümörleri, bazı ilaçlar ve maddeler, enfeksiyonlar, metabolik ve endokrin hastalıklar ikincil maniye neden olabilir. Biz hepatit B'ye bağlı olarak ortaya çıkan hepatik ensefalopatiye ikincil mani olgusunu sunmayı amaçladık. **Olgu:** A.C., 25 yaşında, ilkokul mezunu, evli ve üç çocuklu kadın hasta. Yakınlarında yaklaşık 20 gündür konuşma miktarında artış, saçma konuşma, aşırı hareketlilik, sinirlilik, saldırgan davranışlar, aşırı para harcama, uykusuzluk, iştahsızlık yakınmalarının olduğu öğrenilmiştir. Bu yakınmalarla başka bir hastanede bir hafta yatırılarak haloperidol 20 mg/gün, biperiden 4 mg/gün, bir doz zuklopentiksol asetat, risperidon 4 mg/gün verilmiş. Hastanın özgeçmiş ve soygeçmişinde psikiyatrik bozukluk öyküsü yoktu. Yakınmalarında yeterli düzelme olmayan hasta, acil psikiyatri polikliniğimize sevk edilmiştir. Hasta bipolar bozukluk manik nöbet tanısı ile servimize yatırılmıştır. Valproik asit 1000 mg/gün, klorpromazin 400 mg/gün, haloperidol 20 mg/gün ve biperiden 4 mg/gün başlanmıştır. Hastanın bir gün sonraki rutin tetkiklerinde trombosit sayısı: 85000, beyaz küre

sayısı: 2600, ALT: 59, AST: 79 ve HbsAg: pozitif (1974.53) olarak saptandı. Bu nedenle valproik asit ve klorpromazin kesilerek, lityum karbonat 600 mg başlanıp 1200 mg/güne kadar çıkıldı. Dahiliye konsültasyonunda karın USG, periferik yayma ve diğer hepatiti markerleri istendi. Tetkik sonuçları ve fizik muayene sonucunda hastada subklinik hepatik ensefalopati (hepatit B'ye bağlı) düşünülmüştür. Psikotrop ilaçlara yeterli yanıt vermeyen hastaya iki kez EKT uygulandı. Yatışının yedinci gününde yapılan ikinci EKT sonrası klinik durumunda düzelme olan hastanın irritabilite, disfori, ajitasyon gibi belirtileri belirgin olarak azaldı. Hastanın ilk yatışında 49 olarak ölçülen Young Mani Klinik Değerlendirme Ölçeği toplam puanı 28'e düştü. Psikiyatrik durumda düzelme olan hastanın hepatit B ile ilgili tedavisinin sürdürülmesi için hasta dahiliye servisine devredildi. **Tartışma:** Birincil maninin yaşam boyu görülme riski %1-3 arasındadır. Tüm psikiyatrik başvuruların %1.75'inin ikincil mani olduğu, tüm manik hastaların %4.67'sini ikincil mani olduğuna ilişkin veri vardır. İkincil maninin en sık nedeni kafa travması olup travma sonrası bir yıl içinde ikincil mani gelişmektedir. İkincil mani ani başlar. Hastalığın gidişi altta yatan etkene bağlı olarak değişir. Altta yatan etkenin giderilmesi bazen ikincil maninin düzelmesi için yeterli olmaz. Biz hepatit B'ye bağlı olarak ortaya çıkan hepatik ensefalopatiye ikincil mani olgusunun psikiyatrik ve dahili farmakolojik tedavileri EKT eklenmesiyle başarıyla tedavi edilmesini sunduk.

Anahtar sözcükler: Elektrokonzülzif terapi, hepatik ensefalopati, ikincil mani

S-31 Astımlı çocukların aile işlevlerinin, aile tutumlarının ve annelerinde depresyon ve anksiyete düzeylerinin araştırılması

Sibelnur AVCIL,¹ **Sevcan KARAKOÇ DEMİRKAYA**¹ (¹ Adnan Menderes Üniv. Tıp Fak., Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hast. ABD, Aydın); **Pinar UYSAL**,² **Duygu ERGE**,² **Faruk DEMİR**² (² Adnan Menderes Ün. Tıp Fak., Çocuk Allerji ve İmmunoloji ABD, Aydın); **İmran KURT ÖMÜRLÜ** (Adnan Menderes Üniv. Tıp Fak. Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim ABD, Aydın), **Ayşe YENİGÜN**²

Giriş: Astım, değişik uyaranlara karşı artmış hava yolu duyarlılığı ve geri dönüşümlü hava yolu obstrüksiyonu ile karakterize kronik inflamatuvar bir hastalıktır. Bugün dünyada ve ülkemizde en sık rastlanan kronik çocukluk çağı hastalığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada astımlı çocukların annelerinin depresyon ve anksiyete belirtilerinin araştırılması, bu annelerin çocuklarına karşı tutumları ve aile işlevselliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Çalışmaya astımlı 64 çocuk ile 60 sağlıklı gönüllü ve anneleri alınmıştır. Tüm çocuklardan Çocuklarda Anksiyete Bozukluklarını Tarama Ölçeği (ÇATÖ), Çocuklar için Depresyon Ölçeğini (ÇDÖ) doldurmaları istenmiştir. Tüm annelerden ise Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ), Durumluk ve Sürekli Anksiyete Ölçeği (DSAÖ), Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (AHÇYTÖ) ve Aile Değerlendirme Ölçeğini (ADÖ) doldurmaları istenmiştir. **Bulgular:** Astımlı çocukların ÇATÖ puanları kontrol grubundaki çocukların puanlarından daha yüksek bulunurken, astımlı çocukların annelerinin BDÖ, DSAÖ puanları kontrol grubundaki annelerin

puanlarına göre daha yüksek bulunmuştur. Astımlı çocukların anneleri, kontrol grubu çocuklarının annelerine göre, AHÇYTÖ aşırı anne-babalık tutumu ve otoriter tutum alt testlerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek, demokratik tutum alt testinde ise istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük puanlar elde etmiştir. Aile bireylerinin birbirleriyle olan ilişkisinin kalitesini değerlendiren ADÖ affektif bağlılık alt testinde, astımlı çocukların annelerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek puanlar aldığı saptanmıştır. Astım hastalık süresi ile annelerin ADÖ affektif bağlılık alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif korelasyon saptanmıştır. Astım basamağı, astım atak sıklığı ve çocukların annelerinin DSAÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyon saptanmıştır. **Tartışma:** Bu çalışma, astımlı çocukların annelerinde, astım hastalık sürecinin ve şiddetinin, özellikle annelik becerilerini ve aile ilişkilerini olumsuz etkilediğini göstermektedir.

Anahtar sözcükler: Astım, depresyon, anksiyete, anne-baba tutumu, aile işlevleri

S-32 Çocuk izlem merkezinde cinsel istismarın değerlendirilmesi: tek merkezin bir yıllık deneyimi

Özlem BAĞ,¹ **Sevay ALŞEN GÜNEY**¹ (¹ İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk İzlem Merkezi; Dokuz Eylül Üniv. Tıp Fak., Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, İzmir)

Giriş: Çocuk izlem merkezleri (ÇİM), çocuğa yönelik cinsel istismarın (Cİ) yönetiminde çalışan multidisipliner merkezlerdir. Türkiye’de, ilki Ankara’da olmak üzere kurulan ÇİM’ler giderek yaygınlaşmaktadır. Bu çalışma, İzmir Çocuk İzlem Merkezi’nin ilk bir yıl içinde hizmet verdiği Cİ olgularının başvuru şekillerini, başvuru nedenlerini, tanılarını ve ÇİM’de geçirdiği işlemleri değerlendirmek üzere planlanmıştır. **Yöntem:** Merkezimize Kasım 2012-Ekim 2013 tarihleri arasında başvuran 943 olgunun dosyaları geriye dönük olarak incelenmiş ve cinsel istismar tanısı konan 848 olgu çalışmaya alınmıştır. Tanımlayıcı istatistiksel analiz yapılmıştır. **Bulgular:** Olguların ortalama yaşı 14.1±3.3; kız/erkek oranı 5.73 olarak bulundu. En sık başvuru nedeninin ergen kızlar ve akran ilişkileri şeklinde olduğu görüldü. Olguların büyük çoğunluğunun kolluk kuvvetleri aracılığı ile başvurduğu görülürken, sivil başvuruların en sık nedeninin psikiyatri polikliniklerinden yönlendirilme olduğu saptandı. Olguların %60’ı temas içeren Cİ tanımlarken, %27’sinde

penetrasyon saptandı. Çalışma grubunda istismarcıların %80.5’i çocuğun daha önceden tanıdığı bireylerdi. En sık istismar eden kişilerin ise arkadaş/erkek arkadaş ve sevgili olduğu görüldü. Aile içi Cİ (ensest) oranı %10.7 olarak bulundu. Aile içi Cİ’de en sık istismarcının öz baba olduğu görüldü. İstismar eden kişilerin %99’u erkekti, enest grubunda bu oran %100’dü. Çalışma grubunun %48’i adli muayene edilirken, muayene bulgularının sadece olguların %32’sinde tanı koydurucu özellikte olduğu saptandı. **Tartışma:** ÇİM’ler çocuğun cinsel istismarının yönetiminde multidisipliner yaklaşımlarıyla işlevsel çalışmalar yürütmektedir. Cinsel istismara en sık uğrayan grubun kız ergenler olması ve en sık cinsel istismarın akran ve arkadaşlar ile olan ilişkilerde ortaya çıkması nedeniyle, bu yaş grubunun, cinsel istismar ve değişen yasalarla birlikte hukuksal sonuçları konusunda bilgilendirmesinin, en önemli önleyici çalışma olduğu kanısına varıldı. **Anahtar sözcükler:** Cinsel istismar, çocuk, ergen, çocuk izlem merkezi

S-33 Özgül öğrenme bozukluğu tanısı konan çocuklarda rs4234898, rs11100040 ve rs2274305 polimorfizmlerinin sıklığının araştırılması

Zeki ÇELİK¹, Işık GÖRKER¹ (Trakya Üniv. Tıp Fak. Çocuk Psikiyatrisi ABD, Edirne); **Hakan GÜRKAN², Selma DEMİR²** (Trakya Üniv. Tıp Fak. Tıbbi Genetik ABD, Edirne)

Giriş: Özgül öğrenme bozukluğunun(ÖÖB) patolojisi halen bilinmemesine rağmen nörobiyolojik bir temelini olduğu düşünülmektedir. Hayvan model ve post-mortem çalışmaları, beyin görüntüleme çalışmaları nöronal migrasyon ve nöronal büyümenin ÖÖB için önemli olduğunu göstermektedir. Daha önceki çalışmalarda ÖÖB ile ilişkili en az dokuz gen bölgesi saptanmıştır. Gen ekspresyon çalışmaları ve ÖÖB olan bireylerle yapılan çalışmalarda nörogenez, nöromigrasyon ve son dönemlerde siliyer biyogenez ile ilişkili bazı aday genlerin belirlenmesini sağlamıştır. Bazı yatkınlık genlerindeki tek nokta polimorfizmlerinin ÖÖB ile ilişkili olabileceği öngörülmüştür. Bu çalışmada, daha önce ÖÖB ile ilişkili olabileceği bildirilmiş bazı polimorfizmlerin ÖÖB olan olgu serisinde sıklıklarının araştırılması amaçlanmaktadır. Bu polimorfizmlerin ÖÖB'deki olası rolüne ilişkin ülkemizde yapılan ilk çalışmadır. Elde edilen sonuçlar ÖÖB etiolojisinde genetik risk etkenlerinin rolüne ilişkin önemli katkılar sağlayacaktır. **Yöntem:** Çalışmamız, Aralık 2015-Mayıs 2016 tarihleri arasında Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Polikliniği'ne başvuran ve klinik değerlendirme sonucunda ÖÖB tanısı konan 6-16 yaşları arasındaki 102 olgu ve Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği'ne başvuru-

ran 161 sağlıklı kontrol ile yapılmıştır. Çalışmaya katılanlardan 2 ml periferik venöz kan örneği EDTA'lı tüpe alınıp kan örneklerinden genomik DNA izolasyonu yapıldıktan sonra rs4234898, rs11100040 ve rs2274305 SNP'lerinin genotip frekansları istatistiksel olarak analiz edilmiştir. **Bulgular:** Çalışma sonucunda DEHB eş tanısı olan ÖÖB olguları ile sadece ÖÖB tanısı olan olgular karşılaştırıldı ve rs2274305 GG genotipi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptandı ($p<0.05$). Çalışmamızda rs2274305 SNP kız olgu ve kontrol gruplarıyla karşılaştırıldı ve AG ve GG genotipleri açısından istatistiksel açıdan sınırdan anlamlılık saptanmıştır ($p=0.05$). Çalışmamızda herhangi bir eş tanısı olmayan ÖÖB'lilerde rs11100040 AG genotipinin ÖÖB ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Ek olarak rs4234898 SNP olgu ve kontrol grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı. **Tartışma:** rs2274305 SNP'nin DEHB birlikteliği olan ÖÖB için risk etkeni olabileceği, rs2274305 SNP'nin kız çocuklarda ÖÖB açısından risk etkeni olabileceği, rs11100040 SNP'nin ÖÖB için risk etkeni olabileceği rs4234898 SNP'nin ise risk etkeni olmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Özgül öğrenme bozukluğu, rs2274305, rs4234898, rs11100040

S-34 Midazolam yoksunluğu: Çocuk olgu sunumu

Sevcan KARAKOÇ DEMİRKAYA (Adnan Menderes Üniv. Tıp Fak. Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi ABD, Aydın)

Giriş: Midazolam imidazo-benzodiazepin türevidir; etkisinin hızlı başlaması, kısa sürmesi yanında, iyi bir hipnotik, antianksiyete, amnestik özelliğe sahip olup enjeksiyon yerinde ağrı ve reaksiyon yapmaması gibi özellikleri nedeniyle çocuklarda sedasyon amaçlı kullanılan bir ajandır. Uzun süreli kullanıldığında tolerans gelişmekte ve yoksunluğa neden olmaktadır. **Olgu:** Serebral palsy, ağır zeka geriliği ve otizm tanıları ile çocuk psikiyatrisi ve nöroloji bölümlerince izlenen 4 yaş 7 aylık olan erkek hastadır. Çocuk psikiyatrisi polikliniğine üç gündür uykusuzluk, huzursuzluk, kollarını açarak sıçrama hareketi yapma yakınmaları ile getirildi. Sıçrama hareketleri stereotipiye benzememekteydi, nedensiz inlemeye benzer ağlaması vardı. Sözel iletişimi olmayan hastanın altta yatan ağrısı, enfeksiyonu, gizli depresyonu, olası nöbeti sorgulandı. Öyküsünden, 1 hafta önce başka bir hastaneye kusma yakın-

ması ile götürülen hastanın elektrolit değerlerinin bozulması ve enfeksiyon nedeniyle yoğun bakımda iki gün yatırıldığı, parenteral antibiyotik ve midazolam (0.3 mg/kg/gün, günde 3 kez, toplam doz 24 mg i.v.) uygulandığı öğrenildi. Sıçrayıcı hareketler kesilme nöbeti olarak değerlendirilip midazolam yoksunluğu ön tanısı ile nöroloji bölümüne danışıldı. Tanı desteklenince, kesilme belirtilerini azaltmaya yönelik olarak klonezepam (3 mg/gün, oral) başlandı, üç gün içinde aşamalı olarak azaltılıp kesildi. Hastanın irritabilitesinin azaldığı, sıçrama hareketlerinin olmadığı, uykusunun düzeldiği gözlemlendi. **Tartışma:** Bu olgudan yola çıkarak çocuklarda uygulanan anestezi ve sedasyon sonrası iyi gözlem yapılmalı, yoksunluk gelişebileceği akılda tutulmalı ve otizmlili çocuklarda özellikle dikkat edilmelidir.

Anahtar sözcükler: Midazolam, otizm, yoksunluk

POSTER BİLDİRİLER

P-01 Mobbing frequency among working individuals and its relationship with depression

Sevda KORKMAZ¹, **Gani TEMİZKAN**² (¹ Fırat Üniv. Tıp Fak. Psikiyatri ABD, Elazığ); **Esra SOYLU**,² **Zehra Betül GÖK**,² **Görkem Gökçe YİĞİT**,² **Aslı KOCALMIŞ**,² **Nur HARPUTLUGİL**,² (² Özel iş yeri, Elazığ); **Ebru ÖNALAN**³ (Fırat Üniv. Tıp Fak. Genetik ABD, Elazığ)

Objective: Mobbing is an act of psychological intimidation via an emotional attack, abusing the existing power or position among the workers in a workplace. The objective of this study is to scrutinize the frequency of mobbing in the workplace among working individuals, modes of mobbing behavior, characteristics of individuals who implement or face mobbing, the frequency of depression among individuals who face mobbing, and the relationship between mobbing and depression. **Methods:** One hundred individuals, who were at least high school graduates, participated in this study, which was conducted in descriptive and cross-sectional order. The participants, selected via simple random sampling, have provided their demographic features, filled out a survey form on the frequency of psychological mobbing they faced during the last six months at the workplace and the Beck Depression Inventory. **Results:** A total of 100 individuals (67%

females) were accepted in the study. 43% of the participants stated that they have faced mobbing and it was determined that depression was observed in the 98% of these cases. It was identified that both males and females were subjected to mobbing by their male superiors (79%). Mean mobbing score was 1.51 ± 0.53 among individuals without depression; and it was 2.07 ± 0.70 among those with a medium level of depression; and it was 2.58 ± 0.7 among those with heavy depression. A significant correlation was found between Beck depression and mobbing scores ($r: 0.464$, $p < 0.001$). **Discussion:** Mobbing in the work environment should be considered as a significant occupational health issue and necessary measures should immediately be taken to deal with it.

Keywords: Mobbing, depression, psychological intimidation

P-02 Sınır kişilik bozukluğu olan hastalarda duygusal zeka düzeyi ve problem çözme becerileri

Sevda KORKMAZ (Fırat Üniv. Tıp Fak. Psikiyatri ABD, Elazığ)

Giriş: Duygusal zeka, azim ve kendi kendini harekete geçirebilmeyi kapsayan, diğerlerinin ne hissettiğini anlayabilme ve dürtülerini kontrol etmeyi sağlayan temel yaşam becerisidir. Sınır kişilik bozukluğu (SKB) olan bireylerde kişilerarası ilişkilerinde sorunlar, iş ve sosyal yaşamında olumsuzluklar bulunmaktadır. SKB'li bireylerin bu olumsuz yaşantılarında, düşük duygusal zeka düzeylerinin ve düşük problem çözme becerilerinin bir rolü olabileceğini düşündüğümüz için çalışmamızda, bu hasta grubunda, duygusal zeka düzeyini ve bunun problem çözme becerileri ile olabilecek ilişkisini incelemeyi amaçladık. **Yöntem:** Çalışmaya polikliniğimize başvuran, 18-49 yaşları arasında, 40 SKB'li kadın hasta ve hasta grubuyla benzer sosyodemografik özellikleri taşıyan 40 sağlıklı kişi alındı. Her olguya, bir Sosyodemografik ve Klinik Veri Formu uygulandı. Ayrıca katılımcılara Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ), Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ) uygulanarak, Problem Çözme Envanteri (PÇE) ve Duygusal Zeka Ölçeğini (DZÖ) doldurmaları istendi. **Bulgular:** Hasta grubunun yaş ortalaması 34.43 ± 11.0 , kontrol grubunun 29.93 ± 11.1 yıl olarak bulundu. Hasta grubunda

BAÖ puanı (19.1 ± 12.3) ile kontrol grubunda BAÖ puanı (8.38 ± 9.13) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıydı ($p < 0.001$). Hasta grubuna BDÖ puanı (22.2 ± 12.4) ile kontrol grubunun BDÖ puanı (9.68 ± 7.67) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0.001$). Duygusal zeka düzeyleri puan ortalamaları incelendiğinde, hasta grubun tüm alt ölçekleri ve puan ortalamaları kontrol grubundan anlamlı düzeyde düşük bulundu ($p < 0.05$). Hasta grubunun PÇE puan ortalaması (117.9 ± 25.4), kontrol grubununkinden (83.95 ± 17.5) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulundu ($p < 0.001$). Duygusal zeka toplam ve alt boyutları puan ortalamaları ile problem çözme puan ortalamaları arasında negatif yönde korelasyon bulundu. Hastaların duygusal zeka düzeyi arttıkça problem çözme becerilerinde de artış olduğu gözlemlendi. **Tartışma:** Çalışmamızda SKB'li bireylerin DZÖ toplam puanları ile alt ölçek puanlarının sağlıklı kontrollerden daha düşük, PÇE puanlarının ise sağlıklı kontrollerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: Sınır kişilik bozukluğu, duygusal zeka, problem çözme

P-03 Doğum sonrası depresyon yaygınlığı ve ilişkili etkenler

İnci ARIKAN (Dumlupınar Üniv. Tıp Fak., Halk Sağlığı ABD, Kütahya, Türkiye), **Baris KILIÇ DEMİR** (Adana Numune Eğitim Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Adana, Türkiye), **Yasemin KORKUT** (Dumlupınar Üniv. Tıp Fak., Aile Hekimliği ABD, Kütahya, Türkiye), **Sarper ŞAHİN** (Evliya Çelebi Eğitim Araştırma Hastanesi, Pediatri Kliniği, Kütahya, Türkiye), **Saime ERGEN DİBEKLIOĞLU** (Dumlupınar Üniv. Tıp Fak., Pediatri ABD, Kütahya, Türkiye)

Giriş: Doğum sonrası depresyon (DSD), ciddi olumsuz sonuçları ile annelerin yanında, bebeklerini ve ailelerini etkileyen bir halk sağlığı sorunudur. Bu çalışmada, annelerde DSD yaygınlığı ve risk etkenlerinin belirlenmesi amaçlandı. **Yöntem:** Kesitsel tipteki bu çalışma Ağustos-Eylül 2015 tarihleri arasında, Kütahya ilinde herhangi bir nedenle hastaneye başvuran 0-12 aylık bebeği olan 302 anneyle yapıldı. Çalışmaya katılmayı kabul eden annelere Edinburgh Postpartum Depresyon Ölçeği (EPDÖ), doğum sonrası risk etkenlerinin, doğurganlık özelliklerinin sorgulandığı ve sosyodemografik bilgilerin yer aldığı veri toplama formu uygulandı. Verilerin değerlendirilmesinde ki-kare testi ve logistik regresyon analizi kullanıldı. **Bulgular:** Annelerde DSD yaygınlığı %32.1 oranında bulundu. Kirada oturanlarda, yaşadıkları yerden memnun olmayanlarda ve kalabalık bir ailede yaşayanlarda DSD yaygınlığı daha yüksek bulundu. Gebeliğinde sigara içen annelerde, eski depresyon öyküsü olanlarda, gebeliğinde

fazla kilo alanlarda ve istenmeyen gebelik sonucunda doğum yapan annelerde DSD yaygınlığı daha yüksek saptandı. Annenin öğrenim, çalışma ve gelir durumu ile DSD yaygınlığı arasında ilişki bulunmadı. Bir aylık bebeği olan annelerin ölçek puan ortalamasının diğer aylara göre daha yüksek olduğu ve bebek ayı arttıkça ölçek puan ortalamasının azaldığı saptandı. **Tartışma:** DSD'nin doğumdan sonra bir yıl içinde herhangi bir zamanda ortaya çıkabileceği belirtilmiştir. Çalışmamızın 0-12 aylık bebeği olan anne-leri kapsamının ve örneklem büyüklüğünün DSD yaygınlığını saptayabilme açısından önemli olduğunu düşünüyoruz. DSD'de risk gruplarına yönelik sağlık eğitimleri önemlidir. Çalışmamızda DSD'de anlamlı etkisi bulunan risk etkenleri göz önüne alınarak, risk gruplarına yönelik sağlık eğitimlerinin ve bölgesel sağlık hizmetlerinin planlamasında bu veriler kullanılabilir. **Anahtar sözcükler:** Doğum sonrası depresyon, yaygınlık, risk etkenleri

P-04 Violence attempts in patients with psychotic disorders

Sevda KORKMAZ¹ (Fırat Üniv. Tıp Fak. Psikiyatri ABD, Elazığ), **Levent TURHAN** (Kartal Devlet Hastanesi İstanbul), **Filiz İZCİ** (Şişli Florence Nightingale Hastanesi, İstanbul), **Sadullah SAĞLAM**¹, **Murad ATMACA**¹

Objective: The objective of the study is to compare the sociodemographical characteristics of patients with psychotic disorders that engage or dont engage in violent behavior against individuals, and to conduct a research on the degree of affinity of the victims of violence with the patient and on factors that could affect violence. **Methods:** All patients (151 patients) that were treated during the last year, diagnosed with psychotic disorder. The patients were compared in two groups; these who engaged in violent acts and these who did not. Furthermore, patients in the violent group were separated into two groups; one consisting of the patients who engaged in violent behavior against immediate family members, hence the immediate

violence group, and the patients who didn't engage in violence against immediate family members, hence the distant violence group. **Results:** It was determined that 56% of the patients with psychotic disorder have attempted violence, out of which 75% were engaged in violent behavior against their immediate relatives. It was observed that patients that did not receive regular psychiatric therapy attempted in violence more than others. **Discussion:** Patients with active psychotic symptoms should be treated in early stages and precautions should be taken against to decrease attempts at violence.

Keywords: schizophrenia, psychotic disorder, violence

P-05 Frequency of domestic violence in psychiatric patients and related factors

Sevda KORKMAZ,¹ **Tuba KORUCU**,¹ **Sevler YILDIZ**,¹ **Şüheda KAYA**,¹ (¹ Fırat Üniv. Tıp Fak. Psikiyatri ABD, Elazığ), **Filiz İZCİ** (Şişli Florence Nightingale Hastanesi, İstanbul), **Murad ATMACA**¹

Objective: Objective of the present study is to determine the prevalence of domestic violence among married female patients that applied to psychiatric polyclinic and to investigate the relationship between exposure to violence and levels of anxiety and depression. **Methods:** One hundred consecutive married female patients were included into the study. Beck Depression Inventory, Beck Anxiety Inventory, and a sociodemographic and clinical data form designed by the authors were applied to each case. Furthermore, all participants were asked to complete a questionnaire that included questions such as whether there was violence (economic, physical, sexual and psychological) at home, if positive its frequency and duration, and whether the partners were subjected to violence as children. **Results:** It was found that 76% of the

patients were subjected to at least one type of violence during marriage, 68% were exposed to verbal, 45% to physical, 39% to economic, and 11% were subjected to sexual violence. As the level of education increased, the rate of being the victim of physical violence increased proportionally. 40% of the females that were the victims of physical violence (n=18) reported that they inflicted violence to their children, and 15 of these patients (33%) said that they have attempted suicide while they were married. **Discussion:** In the present study, it was determined that domestic violence was correlated with the increase in anxiety and depression scores. Independent of the type of violence, it was determined that domestic violence caused an increase in the number of suicidal attempts.

Keywords: violence, anxiety, depression

P-06 Color preferences and impulsivity

Sevda KORKMAZ,¹ **Ömer ÖZER**,¹ **Şüheda KAYA**,¹ **Aslı KAZGAN**,¹ **Murad ATMACA**¹ (¹ Fırat Üniv. Tıp Fak. Psikiyatri ABD, Elazığ)

Objective: It is considered that, in addition to different effects of colors on mood, psychopathological processes are also a conductive factor in color preferences. Thus, the objective of the present study was to investigate whether there was a relationship between color preferences and impulsive behavior. **Methods:** Sociodemographic information, anxiety levels, depression and impulsivity levels of 200 individuals between 18 and 50 years old, which were selected randomly from the society, were assessed. Beck Anxiety Inventory (BAI), Beck Depression Inventory (BDI) and Barrat Impulsivity Scales (BIS) were applied to all participants. They were asked the first color that comes to their minds and their favorite colors. Preferred colors were divided into three groups of cold (blue, purple, green), warm (red, yellow, pink and brown) and neutral colors (black, white, grey). **Results:** Study group in-

cluded 87 males (43.5%) and 113 females (56.5%) and their mean age was 26.9±6.2 years. The first color that came to participants' mind was blue (32%), followed by red (20%). The most favorite colors were blue (33%) and black (20%). BIS total points were the highest in the participants who chose yellow, blue, purple and black colors, respectively. BAI was the highest in participants who preferred the color black and BDI was the highest in participants who preferred the color grey. Those who scored the highest points in BAI and BDI preferred the neutral colors. There was a significant statistical difference between the groups based on anxiety scores (p=0.02). **Discussion:** Color preferences are closely related to impulsivity. Along with impulsivity, anxiety and depression levels of individuals also affect their color preferences.

Keywords: color, impulsivity, anxiety, depression

P-07 Mirtazapin kullanımıyla gelişen poliartrit: Olgu sunumu**Sevda KORKMAZ,¹ Sevler YILDIZ,¹ Tuba KORUCU¹** (¹ Fırat Üniv. Tıp Fak. Psikiyatri ABD, Elazığ)

Giriş: Mirtazapin, noradrenerjik ve serotonerjik sistem üzerinde etkileri olan güçlü ve etkili bir antidepresandır. Sedasyon, hipotansiyon, taşikardi, ağız kuruluğu, iştah artışı, konstipasyon gibi nadir olmayan birtakım yan etkileri vardır. Ayrıca mirtazapin kullanımı ile ilişkilendirilen artrit olguları da bildirilmiştir. Bu yazıda mirtazapin kullanımına bağlı olarak gelişen poliartrit olgusu sunulmuştur. **Yöntem:** S.G. 68 yaşında, evli, lise mezunu, erkek hasta. Öz geçmişinde iskemik kalp hastalığı, epilepsi ve hipertansiyon vardı. Sıkıntı, uykusuzluk, sinirlilik yakınmaları nedeniyle polikliniğimize başvuran hastanın yapılan psikiyatrik muayenesinde anksiyete, iritabilite, agresyon, uykusuzluk bulguları saptandı. Öykü ve mevcut bulgular birlikte değerlendirildiğinde DSM-5 tanı ölçütlerine göre anksiyete bozukluğu düşünülüp essitalopram 10 mg/gün, mirtazapin 15 mg/gün başlandı. Hasta iki hafta sonra akşam mirtazapin içtikten yarım saat sonra başlayan ve ertesi gün öğle saatlerine kadar süren sol ayak parmakları eklemlerinde kızarıklık, şişlik olması nedeniyle polikli-

niğimize başvurdu. Hastanın fizik muayenesinde sol ayak parmakları kızarıklık ve ödemliydi, ayak parmaklarının hareketleri ağrılıydı. Bu yakınmaları nedeniyle fizik tedavi polikliniğinden konsültasyon istendi. Yapılan değerlendirmede sol ayak parmakları proksimal eklemlerde sıcaklık artışı, kızarıklık, sıvı artışı ve duyarlılık saptandı. Laboratuvar incelemelerinde WBC: 6.550, PLT: 198.000 olarak bulundu. RF, ASO, CRP, Anti-DNA, HLA-B27 tetkiklerinin sonuçları normal olarak değerlendirildi. Organik nedenler dışlandıktan sonra, bulguların ilaç reaksiyonu olabileceği düşünüldüğünden mirtazapin kesildi. Hasta essitalopram almayı sürdürdü. Bir hafta sonra gerilemeye başlayan yakınmaları iki hafta sonra tamamen kayboldu. **Tartışma:** Antidepresan tedavisine bağlı olarak artrit belirtileri nadir de olsa görülmektedir. Bu nedenle sık rastlanmadığımız mirtazapine bağlı olarak gelişen poliartrit olgusunun bildirilmesinin literatüre katkısının olacağını düşünmekteyiz.

Anahtar sözcükler: Mirtazapin, poliartrit, anksiyete**P-08 Cinsel yakınması olan hastalarda belirti dağılımının psikiyatrik tanı ve diğer klinik değişkenlerle ilişkisi****Arzu ÜNLÜ,¹ Azime KARAKOÇ¹** (Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, Elazığ Türkiye), **Orhan KARAKOÇ** (Elazığ Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Elazığ, Türkiye), **Ahmet KARAKEÇİ** (Fırat Üniv. Tıp Fak. Üroloji ABD, Elazığ, Türkiye), **Sevda Korkmaz,² Murad ATMACA²** (Fırat Üniv. Tıp Fak. Psikiyatri ABD, Elazığ, Türkiye)

Giriş: Cinsel işlev bozukluğu (CİB), depresyon gibi altta yatan psikiyatrik bozukluğun bir belirtisi olabilmektedir. Birincil olarak ortaya çıktığında depresyon, anksiyete gibi psikiyatrik belirtilere neden olabilmektedir. Çalışmamızda CİB ile ilgili yakınması olan hastalardaki psikiyatrik bozukluk tanılarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Çalışmaya etik kurul onayı alındıktan sonra, cinsel yakınmalar ile psikiyatri veya üroloji polikliniğine başvuran, 57'si kadın ve 64'ü erkek olmak üzere toplam 121 hasta alındı. Hastalara Hamilton Depresyon Ölçeği, Hamilton Anksiyete Ölçeği, Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği (ASEX), Kısa Form-36, Golombok Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRISS) ve SCID-I uygulandı. **Bulgular:** Kadınlarda en sık cinsel isteksizlik, erkeklerde ise isteksizlik ve uyarılma bozukluğu saptanmıştır. Kadınların depresyon ölçek puanlarının (16.36±6.29) erkekler göre (12.31±8.00) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Kadın hastaların ASEX ve GRISS ölçek ve alt ölçeklerinin puanlarının (GRISS vajinismus/prematüre ejakülasyon dışında) anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Kadın

hastalarda SF-36 alt ölçek puanları (SF ağrı dışında) erkek hastalara göre anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Kadınlarda CİB süresi ile GRISS doyum, kaçınma, anorgazmi alt ölçekleri ve GRISS toplam ve ASEX puanları arasında pozitif korelasyon (sırasıyla, $r=0.363$, $p=0.006$; $r=0.297$, $p=0.025$; $r=0.264$, $p=0.047$; $r=0.315$, $p=0.017$; $r=0.349$, $p=0.008$), haftalık ilişki sıklığı ile GRISS sıklık, doyum, kaçınma, dokunma alt ölçekleri ile GRISS toplam ve ASEX puanları arasında negatif korelasyon saptanmıştır (Sırasıyla, $r=-0.667$, $p<0.001$; $r=-0.286$, $p=0.031$; $r=-0.299$, $p=0.024$; $r=-0.299$, $p=0.024$; $r=-0.318$, $p=0.016$; $r=-0.331$, $p=0.012$). **Tartışma:** Çalışmamızda hem kadın, hem de erkek hastalarda CİB'e bir psikiyatrik bozukluğun eşlik ettiği bulunmuştur. Cinsel yakınmaları olan erkek hastaların yaşam kalitelerinin kadın hastalara göre daha kötü olduğu, ancak depresyon puanlarının kadınlarda erkeklerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. **Anahtar sözcükler:** Cinsel işlev bozukluğu, psikiyatrik eş tanı, cinsel isteksizlik

P-09 The relationship between tendency of empathy and gender roles attitudes among the high school student

Kuzey İlay KARADAĞ¹ (Ankara Mehmet Kaplan Social Sciences High School, Ankara), **Elif AKÇAY** (Ankara University Medical Faculty, Child and Adolescent Psychiatry Department, Ankara), **Filiz KARADAĞ** (Gazi University Medical Faculty, Psychiatry Department, Ankara), **Batuhan Berat ŞERBETÇİ**,¹ **Asuman ÖNDEŞ**¹

Objective: Empathy is an ability to recognize feeling of another person and to respond with an appropriate emotion. It has a therapeutic effect on the mental health by facilitating interpersonal understanding and fostering social bonds. Gender roles refer to the social and cultural assumptions about masculinity and femininity. In Turkey, traditional gender role perceptions still are common, despite the efforts to ensure gender equality. We hypothesized that the traditional gender role attitudes may act as gender related stereotypes and these may hinder the development of empathic relationships. To our knowledge, there is no study focusing on this issue in Turkey. **Methods:** The sample group of this study consisted of 308 high school students (148 female, 160 male). Participants completed Gender Role Attitudes Scale, Empathic Tendency Scale. The study approved by National Education Directorate. The correlations between scores of the two scales has been examined. **Results:** Empathic tendency and equitable gender role attitudes scores of female students were significantly higher than those of males. Male students showed more traditional gender attitudes than females. There were relationship between empathic tendency and gender role attitude in

female students. Empathic tendency were positively correlated with equitable gender attitude and negatively correlated with traditional gender attitude in male students. **Discussion:** The present study have suggested that traditional gender roles attitudes may have a negative impact on empathy in Turkey high school students, particularly for male students. The empathic tendency of female students were not related to their gender role attitudes. These findings may reflect gender differences in empathy as highlighted in the literature, women are more empathic. The higher traditional gender attitudes among male students can be interpreted as they are more open the influence of gender related stereotypes. Stereotyped thoughts make a difference regarding the belief and value system negatively affect interpersonal relationship and empathic communication. This study is the first study focusing on empathy and gender attitudes in Turkey. However, our results can not be generalized. Further studies can provide more information about the extent and nature of these relationship in Turkish population.

Keywords: empathy, gender roles attitudes, stereotyped thoughts

P-10 Determination of health anxiety, anxiety level, and somatosensory amplification levels in individuals with normal coronary angiography

Güney SARIOĞLU (Department of Cardiology, State Hospital, Malatya), **Murat ÖZGÜLER** (Department of Cardiology, Fırat Univ. Hospital, Elazığ), **Murad ATMACA** (Department of Psychiatry, Fırat Univ. Hospital, Elazığ)

Objective: Interventions applied in the diagnosis and treatment of cardiac diseases could cause individuals to experience anxiety and fear of death and feel intense apprehension. The objective of the present study is to determine the levels of somatosensory amplification, anxiety and depression in patients whose coronary artery was identified as normal in coronary angiography conducted due to their cardiac complaints and to assess the relationship between these parameters. **Methods:** Fifty patients whose coronary arteries were determined as normal in coronary angiography conducted due to their cardiac complaints were included in the study. Control group included 50 healthy individuals matching to the patient group in terms of age and gender. After obtaining sociodemographical information from all participants, Somatosensory Amplification Scale (SSAS), Health Anxiety Inventory (HAI-18), Penn State Anxiety Questionnaire (PSWQ), Beck Anxiety Inventory (BAI) and Beck Depression Inventory (BDI) were applied. To exclude the effect of coronary angiography procedure on the scales, the patients were evaluated by a psychiatric specialist one month after the procedure. **Results:** There was no statistically significant difference be-

tween the age, gender, and other sociodemographic patient and control group data. Comparison of the patient group with the control group demonstrated that SSAS (22.7±8.2, 18.5±5.98, respectively; p=0.018), BAI (15.4±9.43, 9.4±7.3, respectively, p=0.004), BDI (24.9±13.5, 13.7±7.5, respectively, p<0.001), PSWQ (55.3±13.7; 33.8±6.7, respectively, p<0.001) and HAI-18 (18.8±8.7, 12.3±7.1, respectively; p=0.001) scores were statistically significantly higher. There was a positive correlation between SSAS, BAI, BDI, PSWQ and HAI-18 scores (r=0.418, p<0.001; r=0.412, p<0.001; r=0.296, p=0.013; r=0.399, p=0.001, respectively). **Tartışma:** It was determined in the present study that concerns about the disease prevailed in patients identified with normal coronary artery, and their anxiety and depression scores were higher than healthy individuals. The study concluded that despite normal coronary angiography results, the patients continued to amplify their physical sensations, and had high anxiety and depression levels. Thus, the necessity of these kind of interventions should be assessed in more detail in the future.

Keywords: coronary angiography, anxiety, health anxiety

P-11 Psychosis with olfactory hallucination or complex partial seizure? A case with herpes simplex encephalitis sequelae and coincidental parasagittal meningioma

Elif AKÇAY (Ankara Univ., Medical School, Child and Adolescent Department, Ankara), **Filiz KARADAĞ** (Gazi Univ., Medical School, Psychiatry Department, Ankara)

Objective: Temporal lobe dysfunctions which are associated with the organic brain lesions or epileptic discharges can be presented as psychosis. Encephalitis due to herpes simplex virus infection often damage temporal lobe. After herpes simplex encephalitis (HSE), psychiatric and behavioral symptoms have been found approximately 80% of the survivors. We describe a case presented with psychotic symptoms including paranoid delusions and olfactory hallucination after HSE and she also had simultaneously a parasagittal meningioma. **Case:** Ms. A, a 60-year-old woman, admitted to hospital because of bad smelling, nausea, retching for hours, paranoid delusions, insomnia, hitting on her head hardly, and forgetfulness. She had HSE history three years ago that damage to the bilateral temporal lobe. Insomnia and paranoid delusions emerged after five months acute encephalitis, olfactory hallucinations began last seven months. In our clinic, she was started olanzapine 5-30 mg/day with the initial diagnosis of psychotic disorder due to HSE. Awake EEG showed excessive theta rhythms (5-7 Hz) on bilateral parasagittal regions that consistent with parasagittal meningioma which was stable for ten years. Her paranoid symptoms and olfactory hallucinations persisted despite three antipsychotic trial (30 mg/day olanzapine for two weeks, risperidone (2-8 mg/day) for ten day and finally sulpiride 200-600 mg/day for 3e weeks). During hospitalization, we noticed that her paranoid

delusions, olfactory hallucinations associated with agitation and hostile attitude seemed to have periodic pattern in the day. Despite lack of any clinical signs of seizure, we started carbamazepine (200-800 mg/day) and sulpiride dosage reduced taking into consideration the intermittent nature of psychotic symptoms may be an epileptic phenomena. After 2 weeks, her psychotic symptoms and disrupted behaviors were completely improved. **Discussion:** In the literature, case reports which characterized by starting in the late period with psychotic and behavioral problems as in our case are documented less. The case defined by Gaber and Eshietti had similar features with our case who was hospitalized during seven months and nonresponsive to antipsychotic drugs. Despite the absence of any EEG abnormalities in their case, the patient responded dramatically to carbamazepine as in our case. Another case responded to carbamazepine treatment for psychiatric symptoms has been reported by Vallini et al. in the literature. In this case, although clinical or neurophysiological evidence of seizure are not, nonresponsive to antipsychotic treatment and improvement of the symptoms after carbamazepine therapy are suggested that carbamazepine would be helpful for patients have treatment-resistant psychotic symptoms characterized by episodic features after HSE.

Keywords: herpes encephalitis, psychosis, epilepsy, carbamazepine

P-12 Araknoid kist ve psikotik bozukluk birlikteliği: Bir olgu sunumu

Mustafa Yasin IRMAK (GATA, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, İstanbul), **Recep TÛTÛNCÛ** (GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi, Psikiyatri ABD, İstanbul), **Hüseyin GÜNAY** (Hava Kuvvetleri Komutanlığı, İstanbul)

Giriş: Kafa içi yer kaplayıcı lezyonlar bazı durumlarda psikiyatrik belirtiler ile ortaya çıkabilmektedir. Özellikle temporal lobda kafa içi yer kaplayıcı lezyonların şizofreni benzeri psikotik bozukluğa neden olduğu bildirilmiştir. Araknoid kistler, kafa içinde yer kaplayan beyin omurilik sıvısı benzeri bir sıvı ile dolu olan kistik yapılar. Genellikle fiziksel belirti göstermez ve rastlantısal olarak saptanırlar. Kistler yerleştikleri yere, büyüklüğüne ve hastanın yaşına bağlı olarak değişik psikiyatrik belirtiler gösterirler. Araknoid kist ve psikotik bozukluğun birlikteliği çok azdır ve ülkemizde az sayıda olgu bildirilmiştir. Yazımızda sol temporal lob anteriorunda medial konturları sol silvian fissüre uzanan ve posteriorundaki temporal loba bası sonucu temporal lobda hipoplaziye neden olan fiziksel belirti göstermeyen araknoid kiste eşlik eden psikotik bozukluklu olgu sunulmuştur. **Olgu:** Erkek, 21 yaşında, bekar, hasta görsel ve işitsel varsanıları, alınma düşünceleri ve kötülük görme sanrılarının olması nedeniyle hastanemize getirildi. Başvurusu sırasında herhangi bir fiziksel yakınması olmayan hastanın üç hafta önce aniden iş arkadaşları ile konuşmama, sürekli ailesini merak etme, onların başına zarar geleceği ile ilgili aşırı kaygı yaşama yakınmalarının başladığı öğrenildi. Hastanın daha önce psikiyatrik bozukluk geçirmediği, alkol veya madde kullanmadığı, ailesinde ruhsal bozukluk öykü-

sünün olmadığı öğrenildi. Psikiyatrik muayenesinde işbirliği yapmıyor, göz ilişkisi kurmaktan kaçınıyor ve etrafa şaşkın halde bakıyordu. Duygudurumu anksiyeteli, duygulanımı sınırlıydı. Psikomotor yavaşlaması vardı. Düşünce akışı yavaşlamıştı, bloklar vardı. Düşünce içeriğinde kötülük görme ve alınma sanrıları, algılamasında işitsel ve görsel varsanıları vardı. Hastalığı hakkında iç görüşü yoktu. Belirtileri nedeniyle sosyal uyumu ve işlevselliği bozulan hasta, ilk nöbet psikoz tanısıyla yatırıldı. Serviste bulunduğu sürede rutin kan tetkiklerinde patolojik sonuçlara rastlanmadı. Elektroensefalografi incelemesi (EEG) sonucuna göre sağ frontotemporalde hafif derecede biyoelektriksel aktivite vardı. Hastanın kraniyal magnetik rezonans (MR) görüntülemesinde sol temporal lob anteriorunda medial konturları sol silvian fissüre uzanan ve 4x3x6 cm boyutlarında posteriorundaki temporal lobu komprese eden ve temporal lobun hafif hipoplazisine neden olan araknoid kist ile uyumlu lezyon görüldü. Nörolojik muayenesinin normal olduğu bildirildi. Beyin cerrahisi operasyon önermesine rağmen hasta ve yakınları kabul etmediği için izlenmesi sürdürüldü. Paliperidon 6 mg/gün ile yatışının beşinci günü psikotik belirtilerin kısmi remisyonu ile çıkarılarak izlemeye alındı.

Anahtar sözcükler: Araknoid kist, sol temporal lob, psikotik bozukluk

P-13 Klozapine bağlı gelişen parotis büyümesi

Özge ŞAHMELİKOĞLU ONUR,¹ Ömer AKAY,¹ Çağatay KARŞIDAĞ¹ (¹ Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul)

Giriş: Klozapin, antipsikotik ilaç olarak 1959 yılında keşfedilmiş olup klinikte yaygın olarak kullanılmaya yaklaşık yirmi yıl sonra başlanmıştır. Klozapinin tedaviye dirençli şizofrenide özellikle klasik antipsikotiklerden daha etkili olduğu gösterilmiş olup; özkıyım eğilimli hastalarda, duygudurum bozukluklarında, agresyonu kontrol etmede ve bazı nörolojik bozukluklarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Buna rağmen, ölümcül olabilen agranülositoz, epileptik nöbet, ortostatik hipotansiyon, sedasyon, kilo alma ve siyalore gibi olası yan etkilerin varlığı klozapinin kullanımını sınırlamaktadır. Klozapin ile ortaya çıkan siyalorenin %30 oranında görüldüğü bildirilmiştir. Siyalore klozapinin paradoksal bir yan etkisidir; çünkü klozapin güçlü alfa-2 antagonistik, M4-muskarinik agonistik (M1, M2, M3 ve M5) aktivitelerine sahiptir. Nadiren de olsa bazen aşırı tükrük üretimi parotis duktuslarında stazın sonucunda kalsiyum taşlarının oluşumuna ve parotis bezinin şişmesine yol açmaktadır. Bu bildiride klozapine bağlı gelişen ve doz azaltılmasıyla düzelen bir parotis bezi büyümesi olgusu sunulmuştur. **Olgu:** Kırk iki yaşında, kadın hasta, boşanmış, üniversite mezunu, çalışmıyor. Sinirlilik, uyku gereksinmesinde azalma, şüphelilik, içe kapanma, büyü yapıldığını düşünme yakınmalarıyla başvuran hastanın psikiyatrik muayenesinde özbakımı orta, affekt hafif sınırlı, savunmacı tutumda, konuşma hızı ve miktarı azalmış, görüşmeciyeye karşı umursamaz tutumda, düşünce içeriğini açmıyordu. Aileden alınan bilgiye göre hastanın yakınmaları yaklaşık beş yıldır varmış. İki yıl önce ilk kez bir başka hastaneye başvuran hastanın organiziteye yönelik incelemelerinde (kraniyal BT, MR) organik etiyoloji düşündürcek patoloji saptanmamış. Atipik psikoz düşünülerek risperidon 4 mg/gün ağızdan, risperidon 37.5 mg/gün i.m. ve ketiyapin 300 mg/gün önerilen hastada aileden alınan bilgiye göre tam düzelmeye hiç olmamış. Son bir aydır tedaviyi reddeden hastanın sinirliliği ve şüpheliliğinin artması, kendisine büyü yapıldığını düşünmesi, kağıtlara anlamsız yazılar yazıp yastığının ve giysilerinin arasına saklamak gibi davranışlarının artması, uykusuzluğunun olması üzerine ilk kez altı ay önce hastanemize başvuran hastanın tedaviyi reddetmesi ve homisid riski nedeniyle hastanemizde yatırılarak izlenmesine karar verildi. Agresyonu ön planda olan hastaya haloperidol 20 mg/gün i.m., biperiden 10 mg/gün i.m. ve ketiyapin 300 mg/gün başlandı. İzleme sürecinde haloperidol aşamalı olarak ağızdan verilmeye başlandı. Bununla birlikte dördüncü haftanın sonunda yalnız daha sedatize olmanın dışında düşünce içeriğinde belirgin değişiklik olmayan hastada klozapine geçmeye karar verildi. Bu nedenle klozapin başlanması için gerekli olan hemogram, rutin biyokimya, elektrokardiyogram ve elektroensefalografi tetkiklerinde patoloji

saptanmayınca klozapin 25 mg/gün başlanıp aşamalı olarak 200 mg/güne yükseltildi, haloperidol aşamalı olarak azaltılıp kesildi. Belirgin homisid düşüncesi olmayan hasta klozapin 200 mg/gün, risperidon 37.5 mg/gün i.m., ketiyapin 100 mg/gün biperiden 2 mg/gün ile çıkarıldı. Ayaktan izlemede hastanın hemogram incelemesi haftalık olarak yapıldı klozapin dozu düşüncede içeriğindeki kötülük görme içerikli sanrıların sürmesi nedeniyle 225 mg/güne yükseltildi. Bir hafta sonra kontrole gelen hastanın yanaklarında ağrısız şişlik olduğu fark edilerek kulak burun boğaz (KBB) bölümüne danışıldı. Eş zamanlı olarak istenen hemogramında kan hücre değerleri normal sınırlardaydı. KBB'nin önerisiyle çekilen parotis USG incelemesinde parotis bezlerinde milimetrik boyutlarda birkaç tane santrali hiperekojen iyicil karakterde lenf düğümleri vardı. KBB'nin önerisiyle klozapin dozu 200 mg/güne düşürüldü. İki hafta sonraki kontrolde hastanın yanaklarındaki şişlik belirgin biçimde düzelmişti. **Bulgular:** Bu olguda şişlik iki parotis bezinde olup ateş yüksekliği, lökositoz gibi enfeksiyonu düşündürcek herhangi bir bulgu saptanmamıştı. Hastanın yanaklarındaki şişlik klozapin dozunun artışıyla beraber belirginleşmiş, klozapin dozu azaltılınca düzelmişti. Parotis bezlerindeki şişliğin iyicil ve kötücül neoplazmlar, bakteriyel ve viral enfeksiyonlar, Sjogren sendromu, kronik granülo-matöz hastalıklar, klozapin gibi ilaç kullanma ve kronik siyaladenit gibi çeşitli nedenleri düşündürmektedir. Klozapinin yol açtığı bezlerdeki şişkinliğin düzeneklerinden biri, Vasile ve Steingard tarafından öne sürülen klozapinin antikolinergik etkisine bağlı olarak gelişen tükrük kalınlaşması sonucu oluşan kalsiyum taşlarının duktusları tıkanmasıdır. Bu olgularda genelde siyalore görülmez. Bizim olgumuzda gerek parotis bezlerinin şişmesi, gerekse parotis USG'de taşların görülmemesi nedeniyle bu olasılıktan uzaklaşmıştır. Siyaladenitin öne sürülen nedenlerinden biri de, hipersalivasyonun yol açtığı bez şişmesidir. Klozapine bağlı gelişen parotisitte immünolojik bir düzeneğin rol oynadığı ileri sürülmüştür. Buna göre, klozapine duyarlı mononükleer hücrelerin siyaladenitin gelişiminde rolü olabilir. Hastamızda da siyalorenin yoğun olması, şişliğin iki parotis bezinde de olması nedeniyle bu olasılık daha geçerli görünmektedir. **Tartışma:** Tükrük bezi şişmesi klozapine bağlı gelişen nadir bir yan etkidir, tedaviye uyum açısından ciddi sorunlar yaratabilir. Bununla ilgili çeşitli düzenekler ileri sürülmüş olmakla birlikte, bu konuda daha çok araştırmaya gerek vardır. Sunduğumuz klozapine bağlı parotis şişliği olgusunun hastaların tedaviye uyumu açısından önemli olduğunu ve klinisyenlerce bu yan etkiye dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Anahtar sözcükler: Klozapin, parotis, atipik psikoz

P-14 A case study: treatment of prolonged grief disorder with EMDR therapy

Fatma Dilara USTA (Üsküdar Üniv., Kl. Psikoloji Yüksek Lisans, İstanbul), **Ayşe Enise ABAMOR** (İstanbul Şehir Üniv. Psikoloji Bölümü, İstanbul), **Alişan Burak YAŞAR** (Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, İstanbul)

Objective: After loss of a loved one, grief is a normal period, and its negative impacts abate over time. However, long-term grief may decrease life quality. Prolonged grief disorder (PGD) is characterized by functional impairment in consequence of intense yearning for the lost person, and depressiveness for at least six months. In the present case study, implementation of EMDR to a patient with PGD will be discussed. **Case:** A female patient came to the clinic with complaints of stomachache, anxiety, and avoidance from social interaction. She told about the death of her sister in a traffic accident, and being witness to it. She said she feels guilty about could not having saved life of her

sister. Therefore, EMDR therapy was advised. Two sessions of EMDR is applied on her. In the beginning of the first session, her Beck Anxiety Inventory (BAI) score was 13, Beck Depression Inventory (BDI) score was 17, and Clinician Administered PTSD Scale (CAPS) score was 70. Immediately before the second EMDR, her declined scores were 6 (BAI), 3 (BDI), and 32 (CAPS). She expressed her anxiousness, stomach aches, and avoidance faded away. **Discussion:** PGD can be treated in a short time with EMDR, which can be effective on various patients with psychological trauma history.

Keywords: prolonged grief disorder, treatment, EMDR

P-15 Anafilaksi ardından gelişen bir travma sonrası stres bozukluğu

Ender CESUR,¹ Özge ŞAHMELİKOĞLU ONUR,¹ Görkem YILMAZ,¹ Çağatay KARŞIDAĞ¹ (¹ Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul)

Giriş: Anafilaksi, yaşamı ciddi biçimde tehdit eden jeneralize veya sistemik aşırı duyarlılık reaksiyonudur. İmmünojenik düzenekler aracılığı ile (sıklıkla IgE) oluşursa allerjik, diğer düzeneklerle oluşursa non-allerjik olarak tanımlanır. Anafilakside ürtiker, anjiyo-ödem en sık rastlanan bulgulardır. Bu bildiride ilaç kullanımı sonrası gelişen anafilaktik reaksiyona bağlı travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) olgusu sunulmuştur. **Olgu:** Kırk dört yaşında, kadın hasta, evli, lise mezunu, düzenli çalışmıyor. Bir yıl önce psikiyatri kliniğimize ölüm korkusu, ilaçlarla anafilaktik şok geçireceğine ilişkin kaygılar nedeniyle önerilen ilaçları kullanamama, geçmişte geçirdiği anafilaktik reaksiyonu düşlelerinde görme, ilaçları görünce irritabilitenin olması gibi nedenlerle başvuran hastanın bu yakınmaları dört yıl önce başlamış. Dört yıl önce geçirdiği üst solunum yolu enfeksiyonunun tedavisinde önerilen amoksisilin kullanımının ardından anjiyoödem gelişen hastada, altı ay sonra diklofenak kullanımıyla ortaya çıkan anafilaktik reaksiyona bağlı kardiyak arrest gelişmiş. Üç yıl önce yapılan allerji testi sonrası diklofenak, siproflaksasin, amoksisilin, morfin ve adrenaline karşı allerjisi olduğu belirtilmiş. Özgeçmişinde koroner arter tıkanıklığına bağlı olarak iki kez koroner anjiyografi yapılması ve iki ölü doğum öyküsü var. Hastanın anafilaksi sonrası ilaçlardan kaçınma, ölüm korkusu, yemek yiyememe, uykusuzluk, 'ilaç' sözcüğünü duyunca bile belirgin

anksiyete belirtileri ortaya çıkması gibi yakınmalarının özellikle son altı aydır yoğunlaşması üzerine hastanemize yönlendirilmiş. Hastanın psikiyatrik muayenesinde bilinci açık, işbirliği yapıyor, yönelimi tam, duygulanımı anksiyöz, duygudurumu depresif, hipervijilans (+), düşünce içeriğinde geçirdiği anafilaksiye ilişkin 'flash-back'ler ve ölüm korkusu vardı. Aktif psikotik bulgusu yoktu. Konuşma hızı ve miktarı normal, çağrışımları amaca yönelikti. Hastanın ailesinde psikiyatrik bozukluk öyküsü yoktu. Hasta madde kullanmıyordu. Bu bulgularla TSSB düşünülen hastaya ilaç önerildi, ancak hastanın kabul etmemesi üzerine EMDR yapılması planlandı. **Tartışma:** Allerji ve psikiyatri birliğinin araştıran çalışmaları, allerjik hastalık varlığının, herhangi bir anksiyete bozukluğu, panik bozukluğu, yaygın anksiyete bozukluğu, herhangi bir duygudurum bozukluğuyla ilişkili olabileceğini ileri sürmüştür. Olgumuzda da anafilaksi sonrası gelişen TSSB vardı. Her ne kadar bu olgularda anksiyete düzeyleri artmış da olsa, bilindiği kadarıyla anafilaksiye bağlı olarak gelişen TSSB'nin oluşması çok sık rastlanan bir durum değildir. Sunduğumuz olgu göz önüne alındığında, allerjik reaksiyon gelişen hastalarda psikiyatrik yaklaşımın önemli olduğunu ve uzun dönemde TSSB gelişmesi açısından dikkatli olunması gerektiğini düşünüyoruz. **Anahtar sözcükler:** Anafilaktik reaksiyon, travma, travma sonrası stres bozukluğu

P-16 Efficacy of electro-convulsive therapy in the first trimester of pregnancy: a case of manic patient

Özge SAHMELİKOĞLU ONUR,¹ Merve ÇUKUROVA,¹ Berkay VAHAPOĞLU,¹ Çağatay KARŞIDAĞ¹ (Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul)

Objective: Women with bipolar disorder have a high risk for symptom exacerbation during pregnancy. Electro-convulsive therapy (ECT) is an appropriate option for managing psychiatric symptoms during pregnancy although it is often neglected. We report a case of bipolar, 6th week of gestation woman who discontinued medication in the 2nd week of pregnancy but had to resume her pharmacotherapy with ECT due to manic episode that recurred during the first trimester. **Case:** A 23 year-old female, with a history of one psychiatric hospitalization (for a manic episode in 2012) and euthimic state with lithium 900 mg/day and olanzapine 5 mg/day use for three years until 2nd week of gestation admitted to psychiatry clinic due to complaints of decreased need for sleep, increased speech, lability of emotions, religious delusions, looseness of associations and irritability for the last two weeks. Young Mani Score (YMS) was 32. ECT, which was considered as the first-line treatment, was not carried out due to low pseudocholinesterase (2401). Therefore, olanzapine was reinstated at 6th week of gestation

with a dose of up to 20 mg/day. Although taking olanzapine, the patient still continued irritability. Therefore during the 8th week of gestation medication was switched from olanzapine to haloperidol 15 mg/day and quetiapine 25 mg/day. Sleep duration lengthened but still appeared to be irritable, talkative, and hyperactive. Due to persistent symptoms, after necessary consultations and family approval taken, she was administered 6 sessions of ECT with oral haloperidole, although low pseudocholinesterase. Since improvements in manic symptoms and 7 in YMS, she was discharged with haloperidol 15 mg/day, biperiden 4 mg/day and quetiapine 25 mg/day without any cognitive and gynecological problems. **Discussion:** This case highlights the effectiveness of ECT in mania during the first trimester of pregnancy. We suggest that ECT might be considered as a valid and safe option when manic episode symptoms manifest during pregnancy.

Keywords: electro-convulsive therapy, pregnancy, bipolar disorder

P-17 Bingöl il merkezinde yaşayan hemodiyaliz hastalarının depresyon düzeyleri

Aliye BULUT (Bingöl Üniv., Sağlık Bilimleri Fak., Bingöl)

Giriş: Hemodiyaliz hastalarında, yaşamsal bir organ olan böbreğin işlevlerinin, fiziksel becerilerin, bilişsel yetilerin, aile ve iş ortamındaki bazı rollerin ve cinsel işlevlerin kaybı gibi kayıplar söz konusudur. Uyulması gereken katı bir diyet programının olması, diyaliz saatlerinin gün içinde çok vakit alması, ölüm korkusu gibi etkenler de ruhsal iyilik durumunu tehdit eden unsurlardandır. Hemodiyaliz uygulaması, özelliği nedeniyle hastaları bağımlı konuma sokmaktadır. Sürekli kendileri dışındaki kişilere ve birtakım gereçlere bağımlı olma durumu hastalarda birtakım güçlükler ortaya çıkarmaktadır. Hem tüm bu kayıplar, hem yaşam üzerindeki kontrolü kaybederek bağımlı hale gelmek; hem hastalara verilen bazı ilaçlar, hem de yeterince tedavi edilemeyen üremenin kendisi depresyona yol açabilmektedir. Bu çalışma, Bingöl ilinde hemodiyaliz programını sürdüren hastalarda depresyon düzeyleri ve etkileyen etkenlerin saptanması amacı ile yapıldı. **Yöntem:** Çalışma, Bingöl Devlet Hastanesi Hemodiyaliz Ünitesi'nde tedavi gören 65 hasta ile yapıldı. Araştırmada kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Formun birinci bölümü sosyodemografik özellikleri sorgulayan sorulardan, ikinci bölümü Beck Depresyon Ölçeğinden oluşmuştur. **Bulgular:** Hastaların %52.3'ü erkek, %47.7'si kadındır. Katılımcıların %49.2'sinin sosyal güvencesi yoktur. Erkek

hastaların sosyal güvencelerinin olması ve depresyon ölçeği grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülürken ($p<0.05$); medeni durum, iş, gelir, birlikte yaşama, bakımına yardımcı kişi olması ve sigara içme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir ($p>0.05$). Buna göre, ağır depresyonu olan hastaların %70.6'sının sosyal güvencesi yoktur ($p<0.05$). Kadın hastalarda da erkek hastalarda olduğu gibi, sosyal güvencenin olması ile depresyon ölçeği grubu arasında istatistiksel yönden anlamlı fark bulunmuş; ağır depresyonu olan kadın hastaların %78.6'sının ve orta düzeyde depresyonu olan hastaların %72.7'sinin sosyal güvencelerinin olmadığı görülmüştür ($p<0.05$). **Tartışma:** Bu çalışma sonuçları, hemodiyaliz hasta grubunda, hastalığın önemli oranda depresyona yol açtığını göstermiştir. Ülkemizin sosyo-kültürel koşulları, kronik hastalar için daralan yaşam alanları, depresyona eğilimi daha da artırmaktadır. Bu nedenle, diyaliz hastaları ile çalışan hekimlere, hastaların duygusal durumlarını daha dikkatli gözlemlerini ve gerektiğinde bu konuda profesyonel yardım almaları önerilebilir. Çok merkezli benzer çalışmaların yapılması, diyaliz hastalarının izlenmesi ve tedavilerine daha çok katkıda bulunabilir.

Anahtar sözcükler: Hemodiyaliz, depresyon, sosyodemografik özellikler

P-18 Erişkinde farklı bir pika türü ‘pagofaji’: Bir olgu sunumuNurullah KELEŞ,¹ Cicek HOCAOĞLU¹ (¹ Recep Tayyip Erdoğan Üniv, Tıp Fak., Psikiyatri ABD, Rize)

Giriş: Pika besleyici değeri olmayan bir maddenin veya bir besinin düzenli ve aşırı miktarda yenmesi ile karakterize bir davranış bozukluğudur. DSM-5'te beslenme ve yeme bozuklukları bölümünde yer alan pika, çocukluk yaş grubunda daha fazla olmak üzere tüm toplumlarda ve yaş gruplarında görülebilir. Yüzyıllardır incelenen bu gizemli ve ilgi çekici olay, adını hemen her şeyi yemesi ile tanınan bir kuştan alır: Pica. Latince saksışan demektir. Nedeni henüz belirlenmemiştir. Güncel bilgiler, pikanın çok nedenli olduğunu düşündürmektedir. Yaşanılan toplum, yaş, cinsiyet, din, kültürel yapı, genetik ve psikososyal etkenler, beslenme pikayı etkiler. En yaygın kabul gören açıklama, pikayı demir, çinko gibi mineral eksikliklerine bağlayan besinsel kuramdır. Şimdiye kadar çok çeşitli pika türleri (gazete kağıdı, toprak, kömür, kağıt mendil, boya) tanımlanmıştır. Katı buz yeme olarak adlandırılan ‘pagofaji’ ile ilgili bilgiler ise sınırlıdır. Bilinen en eski pagofaji olgusu dizanteriden ölen Bizans İmparatoru Theophilus'tur (829-842). Ölümünden önce sık sık

kar, buz yiyen İmparatorun gastrik inflamasyonla ilgili belirtilerinin olduğu, gastrointestinal sistem belirtileri nedeniyle mutsuz/keyifsiz olduğu, bu yüzden ordularını iyi idare edemediği, savaşları kaybettiği belirtilmiştir. Uzun yıllardır bilinen, özellikle demir eksikliği ve gastrointestinal sistem hastalıkları ile pagofaji ilişkisini araştıran çalışmalar olmasına karşın, pagofajinin ruhsal belirtiler ve ruhsal bozukluklar arasındaki ilişki incelenmemiştir. Bu çalışmada psikiyatri polikliniğimize aşırı temizlik, titizlik, moralsizlik, keyifsizlik, isteksizlik yakınmaları ile başvuran ve görüşme sırasında yaklaşık 10 yıldır hemen her gün katı buz yediğini bildiren 37 yaşındaki kadın hasta literatür bilgileri ışığında sunulmuştur. Olgumuz, erişkin yaş grubu başlangıçlı pagofaji olarak değerlendirilmiştir. Pagofajinin ruhsal belirtiler ile ilişkisinin irdelenmesi olguyu ilginç kılan bir özelliktir.

Anahtar sözcükler: Pagofaji, pika, obsesif kompulsif bozukluk

P-19 İstifleme bozukluğunun aile üzerine etkileri: Bir olgu sunumuGizem YAZICI,¹ Cicek HOCAOĞLU¹ (¹ Recep Tayyip Erdoğan Üniv, Tıp Fak., Psikiyatri ABD, Rize)

Giriş: Aşırı toplama ve biriktirme, toplanan aşırı miktardaki nesnelere atma başarısızlık olarak tanımlanan istifleme, önceki tanı sınıflandırmalarında obsesif kompulsif bozukluğun (OKB) tanı ölçütleri arasında bir belirti olarak yer almıştır. Son 20 yıldır OKB'den farklı klinik görünümü ve etiyolojisinin tartışılması nedeniyle ‘istifleme bozukluğu’ tanısı DSM-5 obsesif kompulsif ve ilişkili bozukluklar başlığında yer almıştır. İstifleme bozukluğu ergenlik döneminde, ortalama 13 yaş civarında başlar. Geç başlangıç nadirdir. Yetişkinlerin %2-5'inde istifleme bozukluğu görüldüğü bildirilmiştir. Bazı çalışmalarda, yaş ilerledikçe belirti şiddetinin arttığı yönünde sonuçlar bildirilmişse de, sonuçları karışıktır. Tedaviye başvuru ortalama yaşı 50 olarak bildirilmiştir. İstifleme bozukluğu olanların yalnız yaşadığı, bekar olma eğiliminde oldukları, düşük evlenme oranı ile yüksek boşanma oranları dikkat çekicidir. İstifleme bozukluğunun oluş nedenleri, başlangıcı, tedavisi ve gidişi ile ilgili çok az şey bilinmektedir. Biyolojik, genetik, stresli yaşam olayları ve travmaların riski artırdığı (haciz, iflas, yas, cinayet, çocuk istismarı, tecavüz, ayrılık), bilgi işleme eksiklikleri, eşyaların anlamı/değeri, olumlu-olumsuz duygusal reaksiyonlar gibi nedenler

öne sürülmüştür. İstifçilik sadece kişinin günlük yaşamını değil, aynı zamanda aileyi de etkiler. İstifleme bozukluğu, enfeksiyonların ortaya çıkmasına, günlük işlerin aksamasına, banyo-temizlik, yemek yapama, yalnızlık, sosyal izolasyon, damgalanma, eve kimseyi kabul etmemeye, komşu ve akrabalarla çatışma yaşamaya, yanıklara, yığımlar altında kalma, düşme sonucu kırıklara yol açması gibi bireysel risklerin yanı sıra; çevre kirliliği, zorla evlerinden çıkarılma, adli-mali sorunlar, yangına neden olma, ruhsal ve tıbbi sağlık hizmetlerini daha fazla kullanma gibi sosyal risklere neden olabilmektedir. Önemli derecede bireysel ve toplumsal yıkıma yol açabilen istifleme bozukluğunun oluş nedenleri, klinik görünümü ve tedavi yaklaşımlarının araştırılması gereklidir. Biz bu çalışmada polikliniğimize eş tarafından ikna edilerek getirilen, istifleme bozukluğu tanısı ile izlenen 65 yaşındaki erkek hasta literatür bilgileri ışığında sunmayı amaçladık. Çalışmamızda istifleme bozukluğunun aile ilişkileri ve ailenin yaşamı üzerine olan etkilerinin üzerine durulması olguyu ilginç kılan bir özelliktir.

Anahtar sözcükler: Aile, DSM-5, istifleme bozukluğu

P-20 DSM-5’de yer almayan bir tanı, ‘dissosiyatif psikoz’: İki olgu sunumuTuğçe TAŞKIN UYAN,¹ Çiçek HOCANOĞLU¹ (¹ Recep Tayyip Erdoğan Üniv, Tıp Fak., Psikiyatri ABD, Rize)

Giriş: Dissosiyasyon, bellek, kimlik ve bilincin normal olarak bütünleştirici işlevlerinde değişme veya bozulmayla karakterizedir. Dissosiyatif bozukluklar tüm psikiyatrik bozukluklar içinde etiyolojik olarak çevre etkenlerine en çok bağlı olmaktadır. Dissosiyasyon ve dissosiyatif bozuklukların çeşitli etiyolojik etkenleri vardır. Birçok çalışmada travma (özellikle çocukluk çağı travmaları) ile dissosiyasyon arasındaki ilişki gösterilmiştir. Başka bir deyişle, özellikle çocukluk çağında yaşanan, çok sayıda ve yineleyen ruhsal travma sık görülen dissosiyatif bozukluklara yol açabildiği gibi, başka ruhsal bozukluklarda da ek olarak dissosiyatif özelliklerin görülmesine neden olabilir. Örneğin, son yıllarda şizofreni hastalarında dissosiyatif belirtilerin görülmesi üzerine ‘dissosiyatif şizofreni’ veya ‘şizofreninin dissosiyatif alt tipi’ olarak adlandırılan bir şizofreni tipi tanımlanmış olup, bu olgularda çocukluk çağı travmalarına değinilmiştir. Travma sırasında (peritravma) ve travmanın hemen sonrasında (posttravma) olmak üzere, uyuşma duygusu, derealizasyon, depersonalizasyon ve amnezi sık görülen dissosiyatif belirtilerdir. Travma, psikotik bozukluk ve travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) ilişkisi ilgi çekicidir. TSSB olgularındaki dissosiyatif belirtiler, kaçınma belirtilerinin yanı sıra, psikotik belirtilerin görülmesi bu konuya olan ilgiye artırmıştır. Dissosiyatif ve psikotik belirtilerin eş zamanlı birlikte görüldüğü ‘dissosiyatif psikoz’ olgularında belirtiler bir ruhsal travma sonrası bir kriz dönemi olarak ortaya çıkabilmektedir. Bu sırada davranış-

larda ileri derecede kontrol kaybı oluşmakta, varsanılar tabloya egemen olmakta ve iç görü kaybolmaktadır. Bu gibi tablolar, iç dünyada dissosiyatif engellerin herhangi bir nedenle geçici olarak yıkılması sonucu, bilincin anksiyete yaratıcı içerikle dolmasıyla oluşabilir. Hemen her zaman kapalı servis yatışına yol açan bu tablolar intihar girişimlerine de neden olabilmekte, birkaç günden birkaç haftaya kadar uzayan bir sürede aniden düzelme ile sonuçlanmaktadır. Çoğu hasta dissosiyatif psikoz dönemine amnezik kalmaktadır. Bunun nedenlerinden biri, travmatik ruhsal içeriğin anlatım bulacağı başka bir kanal bulamamasıdır. Kuşkusuz, içinde yaşanan kültürün travma kökenli ruhsal içeriği belirtebilme özgürlüğünü tanımaması ve buna bir anlam yüklemesi de bu sürecin bir parçasıdır. Dissosiyatif psikoz olguları her ne kadar çok eski tarihlerden beri biliniyor olsa da, henüz tanı sınıflandırmalarında yer almaması nedeniyle tanınasal yaklaşım ve tedavi ile ilgili bilgiler yeterli değildir. Çalışmamızda kliniğimizde yatarak tedavi gören yaşadıkları ruhsal travma sonrası dissosiyatif fügen, amnezi, intihar girişiminin yanı sıra, ciddi varsanı ile sanırların eşlik ettiği biri 19, diğeri 36 yaşında olan iki kadın hasta literatür bilgileri ışığında ele alınıp, psikodinamik formülasyonla sunulmuştur. Olgu sunumumuzda bu tür hastalardaki tanı ve tedavi ilkeleri tartışılarak, konu ile ilgili klinisyenlerin dikkatinin çekilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Dissosiyasyon, dissosiyatif psikoz, travma

P-21 İnternet çağının hastalığı ‘siberkondriya’: Bir olgu sunumuTuğçe TAŞKIN UYAN,¹ Çiçek HOCANOĞLU¹ (¹ Recep Tayyip Erdoğan Üniv, Tıp Fak., Psikiyatri ABD, Rize)

Giriş: İnternette yaptıkları araştırma sonucu ciddi hastalığı olduğunu düşünme ‘siberkondriya’ veya ‘internette hastalık arama davranışı’ olarak tanımlanmıştır. Siberkondriyalı kişiler, internette ulaştıkları bilgilerle kendi kendine tanı koyarak aşırı kaygı yaşayabilirler. Herhangi bir bedensel belirti durumunda kendileri veya yakınları için büyük endişe duyup, hemen internete başvuran bu olgular çok sayıda forum sitelerindeki yorumları, laboratuvar sonuçlarını, tüm tedavi biçimlerini bıkmadan araştırırlar. Ancak, bilgiye erişim kolay hale gelse de, internette hastalıklarla ilgili sayısız doğru ve güvenilir olmayan bilgiye ulaşmak olası olabilmekte ve bu durumda kişiler gereksiz korku ve endişe yaşamaktadırlar. Başka bir deyişle, siberkondriyada kişilerin internette karşılaştıkları bilgiler kaygıyı artırıp kişiyi daha olası rahatsızlıklar yerine en ciddi, en kötü gidişli hastalıklara yoğunlaştırabilmektedir. Kanseler ve bulaşıcı hastalıklar daha çok araştırılmaktadır. Olgular, hekimin güvence vermesine, araştırmalar ve tetkiklerin, kan sonuçlarının normal olmasına rağmen bir küçük belirtiyel internet araştırmasından elde edilen bilgilere daha çok itibar edebilmektedir. Hastalığın ilerleyen döneminde olgular günlük uğraşları ikinci plana atıp, yaşamın birçok alanında işlevsellik kaybı yaşamaktadırlar. Bu olgularda depresyon, anksiyete bozuklukları, intihar davranışı da görülmektedir. Bu

gün için siberkondriyanın oluş nedenleri, tanı ve tedavi yaklaşımları ile ilgili bilgiler yeterli değildir. Siberkondriya henüz psikiyatrik tanı sınıflandırmalarında yer almamaktadır. Siberkondriyanın diğer ruhsal bozukluklarla (obsesif kompulsif bozukluk, hastalık anksiyetesi bozukluğu gibi) ilişkisi de tam olarak açıklanamamıştır. Çalışmamızda son altı aydır keyifsizlik, intihar düşüncesi, isteksizlik, moralsizlik, uyku düzensizliği, iş yapamama, bedeninde yaygın ağrılar, halsizlik yakınmaları ile başvuran ve öyküsünde son beş yıldır önceleri bel ağrısı yakınması ile internette sağlık sitelerinde araştırma yapmasını izleyerek hemen tüm bedensel belirtileri için araştırma yaparak kendi tıbbi tanımlarını koyan, sık sık hekim ve sağlık kurumunu değiştiren, kliniğimizde yatarak tedavi gören 37 yaşındaki kadın hasta literatür bilgileri ışığında sunulmuştur. Olgumuz, siberkondriya olarak değerlendirilmiştir. Henüz tanı sınıflandırmalarında yer almamasına karşın her geçen gün olgu sayısının artması, siberkondriyanın yaşam kalitesini olumsuz etkilemesi ve diğer ruhsal bozuklukların klinik tabloya eşlik etmesi olguyu ilginç kılmaktadır. Olgu sunumumuzda bu tür hastalardaki tanı ve tedavi ilkeleri tartışılarak, ruh sağlığı alanında çalışanlara konu ile ilgili bir farkındalık yaratılması amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: İnternet, siberkondriya, ruhsal bozukluk

P-22 Psikotik belirtilerle başlayan Parkinson hastalığı: Bir olgu sunumuTuğçe TAŞKIN UYAN,¹ Çiçek HOCAOĞLU¹ (¹ Recep Tayyip Erdoğan Üniv, Tıp Fak., Psikiyatri ABD, Rize)

Giriş: Parkinson hastalığı motor, psikiyatrik ve bilişsel bozukluklar gibi çeşitli klinik bulgular ile karakterize ilerleyici bir nörodejeneratif hastalıktır. Parkinson hastalığının başlama yaşı 60'dır. Genellikle 50 yaş üzerinde görülür, 65 yaşın üzerinde sıklığı %1 iken, 80 yaşın üzerinde %2-3'e çıkar. Erkek/kadın>1'dir. Parkinson hastalığı hastalarının büyük çoğunluğunda motor belirtilere eşlik eden veya motor belirtilerin ortaya çıkmasından çok daha önce başlayabilen motor olmayan belirtiler de vardır. Bu belirtiler arasında olfaktör bozukluklar, ağrı, hızlı göz hareketleri uyku davranış bozuklukları, otonomik bozukluklar (ortostatik hipotansiyon, inkontinans, cinsel işlev bozuklukları), psikotik belirtiler sayılabilir ve motor belirtilerden daha çok sorun oluşturabilir. Parkinson hastalığında görülen tedavi ve sonlanmayı olumsuz olarak etkileyen psikotik belirtiler daha çok antiparkinsoniyen ilaçlarla ilişkilidir. Dopaminerjik ajanlarla kronik olarak tedavi edilen hastalarda en önemli yan etkiler paranoid sanrılar, canlı, rahatsız edici rüyalar, görsel varsanılardır. Psikotik belirtiler hastanın işlevsel kapasitesini azaltır, hastaya bakan kişinin yükünü artırır ve tedavi açısından da güçlük

çıkartır; zira psikotik tablonun tedavisi için kullanılan ilaçlar hastanın motor belirtilerini artırır. Parkinson hastalığının başlangıç döneminde motor belirtilerinden önce ve henüz hiç ilaç kullanmayan hastalarda varsanı veya sanrılar görülebileceği bildirilmiştir. Bu durum da hastalara yanlış tanı konmasına ve yanlış tedavi görmelerine neden olabilmektedir. Çalışmamızda motor bulgulardan 8-9 ay önce başlayan işitsel varsanı ile kötlük görme, alınma sanrıları nedeniyle ziklopentiksol ve paliperidon palmitat önerilen, ancak yakınlmaları düzelmeyen kliniğimizde yatırılarak izlenen, Parkinson hastalığı tanısı konulan 45 yaşındaki kadın hasta sunulmuştur. Olgumuz, erken başlangıçlı Parkinson hastalığı olarak değerlendirilmiştir. Başlangıcının erken ve psikotik belirtilerle olması, olguyu ilginç kılan bir özelliktir. Olgu sunumumuzda bu tür hastalardaki tanı ve tedavi ilkeleri tartışılarak, ruh sağlığı alanında çalışanlara konu ile ilgili bir farkındalık yaratılması amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Erken başlangıç, Parkinson hastalığı, psikotik belirtiler

P-23 Organ nakli sürecindeki çocuk ve ergen hastalarda ruhsal sorunlar

Burcu AKIN SARI (Başkent Üniv. Tıp Fak. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Ankara)

Giriş: Organ nakli ülkemizde giderek daha fazla uygulanan bir cerrahi işlemdir. Nakil öncesinde rutin olarak psikiyatrik değerlendirme yapılmakta, nakil sonrasında da psikiyatrik destek verilmektedir. Bu çalışmada Başkent Üniversitesi Hastanesi'nde yatan, organ nakli yapılmış ve/veya yapılacak olan çocuk ve ergen hastalardan istenen konsültasyon notlarının geriye dönük olarak incelenerek psikiyatrik bozuklukların ve oranlarının saptanması amaçlanmıştır. **Yöntem:** Çalışmada 2012-2015 yılları arasında Çocuk-Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'ndan konsültasyon istenen 59 organ nakli hastası DSM-IV tanı sistemine göre değerlendirilerek incelenmiştir. **Bulgular:** Çocuk ve

ergen hastaların 30'u kız (%50.8), 29'u (%49.2) erkektir. Görülen hastaların yaş ortalaması 10.2±4.5 yıl, ortalama organ nakli yaşı 9.9±4.6 yıl olarak belirlenmiştir. Danışılan hastaların %69.5'ine bir psikiyatrik bozukluk tanısı koyulmuş, %30.5'inde ise herhangi bir ruhsal bozukluk saptanmamıştır. En sık koyulan tanı %52.4 oranıyla uyum bozukluğu olmuştur. **Tartışma:** Çalışma sonucunda hastalardaki psikiyatrik tanılarının tedavi uyumunu bozabildiği ve bu nedenle multidisipliner yaklaşımın organ nakli hastaları için önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Çocuk ve ergen psikiyatrisi, organ nakli, konsültasyon

P-24 Gebe kalma şekillerinin anne-bebek bağlanmasına etkileri

Burcu AKIN SARI,¹ Serin DOĞAN,¹ Esra Nur ŞENER,¹ Meryem Didem GÖKTAŞ,¹ Kevser ALTINTAŞ,¹ Zeki Ceran ERASLAN,¹ Beril ÖZDEMİR,¹ Göğşen ÜNALAN¹ (¹ Başkent Üniv. Tıp Fak. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Ankara)

Giriş: Bağlanma kuramı, bireyin başka bir kişiden yakınlık bekleme eğilimi ve bu kişi yanında olduğunda kendisini güvende hissetmesidir. Bağlanma çocuk ile annesi, babası veya bakan kişi arasında oluşan olumlu, sağlıklı ve güçlü duygusal bağı ifade eder. In vitro fertilizasyon (İVF) yöntemi, spontan yollarla gebe kalamayan ailelerin çocuk sahibi olabildiğini sağlayan gelişmiş bir yöntemdir. Bu yöntem gerek maddi gerek manevi olarak zorlu, yorucu ve psikolojik olarak travmatik bir süreçtir. Doğum sonrası dönemde annede ortaya çıkan depresyon ve kaygı; anne bebek bağlanmasını etkileyerek çocuğun ve ailenin çeşitli güçlükler yaşamasına neden olmakta, anne ile çocuk arasındaki kurulan ilişkiyi, annenin bebek bakımını ve bebeğin ebeveyn rolünü öğrenmesini, yetişkinlikte kuracağı ilişkilerin kalitesini etkileyebilmektedir. Bu nedenle bu çalışmada İVF yoluyla gebe kalımla spontan gebe kalım arasındaki anne-bebek bağlanmasının araştırılması amaçlanmıştır. **Yöntem:** Çalışmaya Başkent Üni-

versitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Tüp Bebek Merkezi'nde İVF yöntemiyle çocuk sahibi olan 19 anne ve bebeğiyle, pediatri bölümüne rutin kontrollere gelen 13 spontan yolla gebe kalan anne ve bebekleri alınmıştır. Bağlanma örüntü sürecinin etkilenmemesi açısından ilk gebelikler çalışmamıza alınmıştır. Annelere depresyon için Beck Depresyon Ölçeği, anksiyete düzeyi için STAI 1-2 ölçekleri doldurtulmuştur. Anne-bebek bağlanmasının araştırılması için Q-Sort Ölçeği uygulanmış ve anne bebek gözlemi yapılmıştır. **Bulgular:** Sonuçta İVF ve spontan gebe kalma arasında annelerin depresyonu, anksiyete düzeyi ve anne-bebek bağlanma örüntüsü açısından fark bulunmamıştır. **Tartışma:** Annelerin duygudurumunun, bebeğin yaşı arttıkça düzeldiği ve böylece bağlanmanın etkilenmediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Anne-çocuk, bağlanma, doğum şekli

P-25 Capgras sendromu benzeri sanrılar ve bipolar bozukluk: Olgu sunumu

Sema ULUKAYA,¹ Özge ŞAHMELİKOĞLU ONUR,¹ Erhan KURT¹ (¹ Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul)

Giriş: Capgras sendromu hatalı kimlik (misidentification) ile ilgili bir sanrı olup hastanın birilerinin kendisini sahte olan tam eşiyile değiştirdiğine inanmasıdır. Bu sunumda Capgras sendromunu anımsatan sanrıları da olan psikotik özellikli bipolar bozukluk olgusu aktarılacaktır. **Yöntem:** Otuz altı yaşında, erkek hasta kendi kendine konuşma, bağırma, küfür etme, ailesini reddederek mahkemeye verme yakınmalarıyla başvurdu. On altı yıllık hastalık öyküsü olan hastanın hastanemizde atipik bipolar bozukluk (mani), şizoafektif bozukluk, şizofreni, bipolar bozukluk tanılarıyla yineleyen yatışları olan hastanın abisi dört yıl önce vasi olarak atanmış. Psikiyatrik muayenesinde bilinci açık, yönelimi tam, işbirliği yapıyor, özbakımı azalmış, affekt öfkeli, mizaç irritabl, çağrışımları dağınık, konuşma hızı ve miktarı normal, amaca yönelmekte zorlanıyor, dinsel ve büyüklük ile Capgras sendromuna uygun sanrıları var, yargılaması yetersiz, varsanısı yok, soyut düşünce, davranış planlama, hesaplama yetersiz, iç görüşü yoktu. (Eşinden ayrılmasını 'kimliğimdeki babamın evlendirdiği kız beni beğenmedi bıraktı' şeklinde açıklıyor.) Ailesinde psikiyatrik bozukluk ve psikoaktif madde kullanımı olmayan hastanın genel tıbbi duruma bağlı psikiyatrik bozukluğu dışlamak amacıyla istenen tetkiklerinde sonuçlar normal aralıktaydı. Bipolar

bozukluk-psikotik özellikli manik nöbet düşünülerek başlanan haloperidol 20 mg/gün, biperiden 4 mg/gün, klorpromazin 300 mg/gün, ketiyapin 900 mg/güne rağmen yakınmaları gerilemeyince EKT planlandı. Yedi seans EKT'nin ardından sanrılarının gerilemesi sonucu hasta haloperidol 20 mg/gün, biperiden 4 mg/gün, ketiyapin 900 mg/gün ve klorpromazin 300 mg/gün ile çıkarıldı. **Bulgular:** Sunduğumuz olgu, Capgras benzeri sanrıları ve sık yatışları olan, çoğunlukla bipolar bozukluk (psikotik özellikli) tanısı konan bir olgudur. Anne-babasının taklit edilmesi yerine başkaları olduğunu düşünmektedir. Capgras bunu yabancılaşma duygusunun güvensizliğe uzanan paranoid eğilimle birlikte olmasıyla açıklamıştır. **Tartışma:** Capgras sendromunun organik açıklanmasında parietal lob işlev bozukluğuna bağlı nöropsikolojik bir nedenin persepsiyon ve rekognisyonun normalde birleşmiş elemanlarının ayrışmasına yol açtığı öne sürülmüştür. Bazı olgularda BBT ve MRI incelemesinde oksipitotemporal lezyonlara rastlanması bu düşünceyi doğrulamıştır. Olguda nörogörüntüleme tetkiklerinin yapılmamış olması bu sunumun sınırlılığdır. **Anahtar sözcükler:** Capgras sendromu, bipolar bozukluk, sanrı

P-26 Madde kötüye kullanımı ve koro sendromu: Olgu sunumu

Sema ULUKAYA,¹ Özge ŞAHMELİKOĞLU ONUR,¹ Erhan KURT¹ (¹ Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul)

Giriş: Koro sendromu DSM-5'te 'penisin (veya kadınlarda vulva ve meme başlarının) bedenine içine gireceği ve ölüme neden olabileceği şeklinde ani ve yoğun anksiyete döneminin varlığı' olarak tanımlanmıştır. Bu bildiride madde bağımlılığı öyküsü olan koro sendromu sunulacaktır. **Olgu:** On dokuz yaşında, son bir aydır olan penisinin bedenine içine kaçacağı ve kadın yapmak istendiği yakınmalarıyla başvuran erkek hasta. İlk psikiyatrik başvurusu dört yıl önce olan dissosyal kişilik bozukluğu ve karışık madde kötüye kullanımı tanısıyla hastanemizde yatırılan hastanın en son bir ay önce sentetik kannabinoid kullanımı var. Halası şizofreni hastası olan psikiyatrik muayenesinde özbakımı orta, saygılı, iletişime açık, konuşması doğal, duygulanımı sınırlı, duygudurumu iritabl, amaca yönelen, çağrışımları düzenli, cinlerin konuşma sesleri şeklinde işitsel varsanılları ve ailesinin kendisini kadın yapmaya çalıştığı şeklinde kötülük görme sanrısı vardı. **Bulgular:** Organizmeye yönelik laboratuvar ve radyoloji tetkiklerinin sonuçları normal olarak değerlendirildi. Madde kullanımına bağlı psikotik bozukluk olduğu düşünülen hastaya haloperidol 20 mg/gün, biperiden 2 mg/gün, ketiyapin 200 mg/gün, klorpromazin 20 mg/gün başlandı. Psikotik belirtileri gerileyen hasta

haloperidol 20 mg/gün, biperiden 2 mg/gün, klorpromazin 200 mg/gün ile çıkarıldı. **Tartışma:** Literatürde koro sendromunun kişisel olarak bir kaygı tepkisini ve genital organların geri çekilmesine bağlı ölüm korkusunu içerdiği, kolektif düzeyde ise epidemiler ve kitlesel panikler şeklini aldığı belirtilmiştir. Koro sendromunu, genital organların geriye çekilmesinin başlıca belirtisi olduğu birincil koro ile başka bir psikiyatrik bozuklukla, bir merkezi sinir sistemi hastalığıyla veya ürolojik hastalıklar, madde yoksunluğu, beyin tümörü, epilepsi gibi farklı bedensel durumlarla görüldüğü ikincil koro diye ayırmak olasıdır. Koro sendromunun başlangıcı genellikle genç erişkinlik ile 40 yaş arasındadır. Koro sendromu haftalarca sürebilir. Nüks olasıdır. Kişinin sosyal, mesleki ve ruhsal işlevlerini bozabilir. Koro sendromunda hangi nedenler rol oynamış olursa olsun, genellikle şiddetli bir anksiyete klinik tabloya egemendir. Olgumuzda penisinin bedenine çekileceği, bu şekilde kadın yapılmaya çalışıldığı şeklindeki koro belirtilerini uyuşturucu kullanımının kesilmesine bağlayarak organik nedenlerle ortaya çıktığını düşünmekteyiz.

Anahtar sözcükler: Koro sendromu, sanrı, madde kötüye kullanımı

P-27 The relationship between the Rosenberg Construct of Self-Esteem and the Eysenck Dimensional Model of Personality among young people in the Republic of Bashkortostan, Russia

Christopher Alan LEWIS,¹ (Glyndwr Univ., Department of Psychology, Wrexham, United Kingdom); **Svetlana GALYAUDINOVA,² Fiura BURKHANOVA,² Guzel VLDANOVA,² Venera ALGUSHAeva,² Irina NURMUKHAMETOVA,² Rozalia KUTUSHEVA,² Marat SABİTOV,² Mikhail KHUKHRİN,² Vasily KOLTAEV²** (² Bashkir State Univ., Department of Psychology, Ufa, Republic of Bashkortostan, Russia)

Objective: The aim of the present study was to examine the relationship between the construct of self-esteem, as conceptualised and operationalised by the Rosenberg Self-esteem Scale (RSES), and personality, as conceptualised and operationalised by the Revised Junior Eysenck Personality Questionnaire (JEPQR-A), among a large sample of young people in the Republic of Bashkortostan, Russia. **Methods:** A sample of 889 young people in Bashkortostan completed Russian language translations of the RSES and the JEPQR-A, along with some demographic questions, as part of a larger study during school class time. The RSES is an established 10-item self-report scale of self-worth by measuring both positive and negative feelings, and was developed for use among young people and has been subsequently translated into a variety of languages. The JEPQR-A is an established self-report measure of personality traits developed from the adult questionnaire for use among young people and has been subsequently translated into a

variety of languages. The questionnaire contains four 6-item scales: Extraversion Scale, Neuroticism Scale, Psychoticism Scale, and the Lie Scale. **Results:** The data demonstrated that higher scores on the RSES were significantly associated with higher scores on the JEPQR-A Extraversion Scale, lower scores on the JEPQR-A Neuroticism Scale (indicating emotional stability), and with being male. No significant associations were found between the RSES and the JEPQR-A Psychoticism Scale or the JEPQR-A Lie Scale. **Discussion:** These findings reported among a large sample of young people Bashkortostan are consistent with a large body of previously published international findings. Further research on the psychological well-being of young people in Russia is suggested. (This research was supported by the Russian Science Foundation (RNF) grant No. 15-18-00142).

Keywords: personality, Russian, self-esteem, self-worth, translation

P-28 Personal happiness and religious affect: an empirical enquiry among 16- to 19-year-old students in the Republic of Ireland

Leslie J. FRANCIS (Univ. of Warwick, Warwick Religions & Education Research Unit, Coventry, UK), Christopher Alan LEWIS (Glyndwr Univ., Department of Psychology, Wrexham, UK)

Objective: The empirical psychology of religion, as shaped largely within a Christian or post-Christian context, has long been interested in exploring the connection between personal happiness and religiosity. As part of a research programme initiated in 1996 the present study examined the association between personal happiness (as operationalised by the Oxford Happiness Inventory) and religious affect (as operationalised by the Francis Scale of Attitude toward Christianity). **Methods:** A sample of 3.848 sixth-form students (16-19 years of age) attending schools within the Republic of Ireland completed the Oxford Happiness Inventory, the Francis Scale of Attitude toward Christianity, and short-form Eysenck Personality

Questionnaire Revised. **Results:** After controlling for individual differences in personality, the data demonstrated a small statistically significant correlation between personal happiness and religious affect. **Discussion:** The present finding is consistent with eight earlier studies, undertaken among a variety of different sample that had employed the same two instruments, the Oxford Happiness Inventory and the Francis Scale of Attitude toward Christianity. The case is argued for the importance of replication studies (employing the same instruments among different populations) within empirical approaches to the psychology of religion. **Keywords:** Adolescents, happiness, psychology, religion, Republic of Ireland

P-29 Darbe girişimi sonrası akut stres reaksiyonu

Burcu AKIN SARI,¹ Hande AYRALER TANER¹ (¹ Başkent Üniv. Tıp Fak. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Ankara)

Giriş: 15 Temmuz 2016 akşamı saat 22 sularında Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu bir kısım asker Türkiye’de bir darbe girişimine kalkışmıştır. Darbe girişimi sonrası 240 şehit, 1440 yaralı olduğu bildirilmiştir. Darbe girişimleri ve sonrasında oluşan olağan dışı koşullar hem erişkinler, hem de çocuklar için travmatik bir yaşantı olmuştur. Bu olgu sunumunda bu etkilenmenin daha iyi anlaşılması için darbe girişimi sonrası başvuran iki olgu incelenmiştir. **Olgu 1:** On beş yaşında, erkek hasta. Lise ikinci sınıfa geçmiş, iki kardeşin ikincisi. Darbe girişiminden bir gün sonra başlayan çarpıntı, nefes alamama, baş ağrısı, baş dönmesi, bayılacak gibi olma, nesnelerin kendine doğru geliyor gibi olduğunu hissetme, boğazda düğümlenme yakınmaları başlamış. **Olgu 2:** On altı yaşında kız hasta. Lise son sınıfa geç-

miş, ailenin tek çocuğu. Darbe girişiminden beş gün sonra evde yalnız kalırken, evde öleceği korkusuyla çarpıntı ve nefes darlığı yakınması olmuş. Kimse bana yardım edemeyecek korkusu yaşamış. **Tartışma:** Travmatik olay kişinin ölümü veya ölüm tehdidi ile karşılaşması durumudur; kendisinin veya başkasının fiziksel bütünlüğü tehdit altındadır. Aynı zamanda kişinin başka bir yakınının başına öreleyici bir olay geldiğini duyması da, öreleyici olayların ayrıntılarıyla tekrar tekrar karşı karşıya kalmak da travmatik olmaktadır. Travmatik olay örüntüsü, topluma olan etkileri ve yaş, travmanın ruhsal sonuçlarını etkilemektedir. **Anahtar sözcükler:** Akut stres reaksiyonu, darbe, travma

P-30 Misophonia nedir? Bir olgu sunumu

Çiçek HOCAOĞLU (Recep Tayyip Erdoğan Üniv, Tıp Fak., Psikiyatri ABD, Rize)

Giriş: Sesten nefret etme olarak belirtilen ‘misophonia’ çok eskiden beri bilinmektedir; ancak ruh sağlığı alanında yeterince tanınmamakta olup çalışılmamıştır. Tırnak kesme, diş fırçalama, yemek yeme, nefes alma, koklama, konuşma, hapşırma, esneme, yürüme, sakız çiğneme, gülme, horlama, ıslık, televizyon sesi veya öksürük gibi sıradan sesler misophonialı olguların en çok rahatsız olduğu, hatta öfkelendiği seslerdir. Bazı olgular ayak ve beden hareketleri gibi göz ucuyla gözlenebilir görsel uyarılardan da etkilenir. Yoğun kaygı ve kaçınma davranışı gelişebilir, belirgin oranda işlevselliği etkileyebilir. Misophonianın epidemiyolojisi ve etiyojisi tam olarak bilinmemektedir. Genel nüfusta yaygın olduğu düşünülmektedir. Etiyojisinde nörolojik bir hastalık olabileceği öne sürülmüştür. Misophonianın belirli seslere özgü olması, psikososyal etkenlerle ortaya çıkması, belirgin anksiyeteye ve kaçınmaya yol açması misophonianın psikiyatrik yönünü destekler. Misophonianın diğer ruhsal bozukluklarla ilişkisi, birlikteliği de tam olarak bilinmemektedir. Bu konudaki az sayıdaki çalışmada misophonialı olgularda yüksek **Anatolian Journal of Psychiatry 2016; 17(Suppl.4):40**

oranda obsesif kompulsif kişilik bozukluğu dikkat çekicidir. DSM-5’te yer almayan, ancak işlevselliği ve yaşam kalitesini önemli ölçüde olumsuz olarak etkileyen misophonianın erken tanınıp tedavi edilmesinin gerektiği açıktır. Bu nedenle konu ile ilgili geniş örneklemli çalışmalara gereksinim vardır. Ancak, tanı sınıflandırmalarında yer almaması, tanı ölçütlerinin belirlenmemiş olması çalışmaların tasarımı da etkileyecektir. Ayrıca, misophoniyada tedavi yaklaşımlarının da belirlenmesi gereklidir. Bu çalışmada psikiyatri polikliniğimize son üç yıldır özellikle sakız çiğneme, ağız şapırdatma sesinden rahatsızlık duyma, arkadaşlarından uzaklaşma, toplu yemeklere katılmama; iki yıldır babası ile aynı masada yemek yiyememe, ders başarısında düşme, okula devam edememe yakınmaları nedeni ile başvuran üniversite öğrencisi 20 yaşındaki kadın hasta sunulmuştur. Olgu sunumumuzda bu tür hastalardaki tanı ve tedavi ilkeleri tartışılarak, konu ile ilgili klinisyenlerin dikkatinin çekilmesi amaçlanmıştır. **Anahtar sözcükler:** Misophonia, etiyojisi, epidemiyoloji

P-31 Bebek ve oyun çağında medya kullanımı

Burcu AKIN SARI,¹ **Hande AYRALER TANER**¹ (¹ Başkent Üniv. Tıp Fak. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Ankara)

Giriş: Amerika Pediatri Birliği, okul öncesi dönemde televizyon izleme, telefon kullanma ve internette vakit geçirme ile ilgili bir kısım sınırlamalar önermiştir. Bu sınırlamalardan biri, iki yaşından küçük çocukların hiç televizyon izlememesi gerektiğidir. İki yaşından sonra ise, televizyonun belli bir saat sınırlandırılması izlenmesi önerilmekte ve izleme sırasında etkileşimin sürmesi önemsenmektedir. **Yöntem:** Türkiye’de televizyon, telefon ve internet kullanımının hangi düzeyde olduğunun belirlenmesi amacıyla çeşitli kreş, oyun evi ve bölümümüze başvuran hastaların sosyodemografik özellikleri, medya ile ilgili ilişkileri kısa anket sorularıyla incelenmiştir. **Bulgular:** Çalışma %54.3’ü kız, %45.7’si erkek olan toplam 151 çocukla yapılmıştır. Örneklem yaş ortalaması 5’tir. Televizyon izlemeye başlama ortalama yaşı 21 aydır. Yedi çocuk henüz televizyon ile tanışmamıştır. Ortalama telefon ile tanışma yaşı 37 aydır. On dokuz çocuk henüz telefon ile tanışmamıştır.

Ortalama internetle tanışma yaşı 43 aydır. Yirmi iki çocuk henüz internetle tanışmamıştır. Televizyonla geçirilen süre ortalama 2.28 saat, telefonla geçirilen süre ortalama 0.83 saat ve internetle geçirilen süre ortalama 0.95 olarak belirlenmiştir. Medyanın kullanım amacı %47 oranında eğlence amaçlıdır. Ailelerin sadece %3.3’ü çocuğuna eğitici programlar izletmektedir. Medya kullanımı annenin çalışıp çalışmamasından bağımsız olmaktadır. Çocukların uyku ve beslenme düzeninin bozuk olması televizyon izleme yaşını düşürmektedir ($p<0.001$). **Tartışma:** Çoğu kez sessiz bakıcı olarak adlandırılan televizyon, anneler için zaman zaman çocuk bakımı için kullanılan bir araçtır. Çocuklara zarar vermemesi için topluma zararlı yanları ve nasıl yararlı hale getirilebileceği anlatılmalıdır.

Anahtar sözcük: Oyun çağı, medya, televizyon, internet

P-32 Erkeklerde ‘kompulsif satın alma bozukluğu’: Bir olgu sunumu

Ziya BERBEROĞLU (Okan Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul), **Çiçek HOCAOĞLU** (Recep Tayyip Erdoğan Üniv, Tıp Fak., Psikiyatri ABD, Rize)

Giriş: İlk kez geçen yüzyıl başlarında ‘oniomania’ olarak tanımlanmış olan kompulsif satın alma, DSM-5’te kendi başına bir tanı kategorisinde değildir. Kontrolsüz ve aşırı miktarda alışveriş krizlerinin görüldüğü bir bozukluktur. Bu hastalarda satın alma ve alışveriş ile ilgili aşırı uğraşı veya uygunsuz satın alma veya alışveriş dürtüleri veya davranışları vardır. Alışverişle uğraşma dürtüsü ve davranışları strese neden olur, zaman alır, sosyal, mesleki ve finansal sorunlara neden olur. Bu hastalarda psikiyatrik eş tanı görülme oranı yüksektir. Özellikle majör depresyon, duygudurum bozuklukları, anksiyete bozuklukları (özellikle obsesif kompulsif bozukluk), madde kullanımı, yeme bozuklukları (özellikle bulimia) ve kişilik bozuklukları sık görülür. Genel toplumda kompulsif satın alma bozukluğunun yaygınlığının %1.8-8.1 arasında olduğu tahmin edilmektedir. Bozukluk genellikle geç ergenlik döneminde başlar. Kompulsif satın alması olan kişilerde eylem öncesi gerginlik ve heyecan artışı olur. Satın alma sırasında doyum ve gevşeme yaşanır ve bu dönemi depresif bir sönme izler. Hastaların %80-90’ı kadındır. Alışverişin kültürel koşullar içinde olduğu kabul edilir ve cinsiyete göre alışveriş davranışlarında farklılıklar vardır. Kadınlar daha çok kişisel bakımla ilgili (giysi, parfüm, makyaj malzemesi, ayakkabı) nesnelere alırken, erkek hastalar elektronik ve otomobil araç gereçleri ile el aletlerini yeğlerler. Satın alma dürtüsü genellikle epizodik olup haftada bir civarında,

ortalama bir saat süren ataklar halinde ortaya çıkar. En önemlisi, kendisinin gerek duymadığı şeyleri satın alır, dolabı bir kere bile giymediği, üzerinde etiketi bulunan giysilerle doludur. Bazı hastalar aldıklarını gizleme yoluna giderken, bazıları bu eşyaları başkalarına dağıtırlar. Hastalar alışverişe çok fazla zaman ayırdığı için, çalışıyorsa, işte sorunlar yaşamaya başlar. Bu bozukluk kronik gidişlidir. DSM-5’te yer almayan, ancak işlevselliği ve yaşam kalitesini önemli ölçüde olumsuz olarak etkileyen kompulsif satın alma bozukluğu erken tanınır, tedavi edilmelidir. Bu nedenle, konu ile ilgili geniş örneklemli çalışmalara gereksinim vardır; ancak, tanı sınıflandırmalarında yer almaması, tanı ölçütlerinin belirlenmemiş olması çalışmaların tasarımını da etkileyecektir. Ayrıca, kompulsif satın alma bozukluğu tedavi yaklaşımları da belirlenmelidir. Burada psikiyatri polikliniğimize kendini zarar verme, moralsizlik, keyifsizlik, uyku düzensizliği yakınmaları ile son üç yıldır hemen her gün gerekmediği halde gömlek, t-shirt alıp, sadece bir kez giyip sonra çöpe atan, bu nesnelere satın alma konusunda kendisini kontrol edemeyen, sonrasında pişmanlık yaşayan 20 yaşındaki erkek hasta sunulmuştur. Olgu sunumumuzda bu tür hastalardaki tanı ve tedavi ilkeleri tartışılarak, konu ile ilgili literatürün dikkatinin çekilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Kompulsif satın alma bozukluğu, etiyoloji, epidemiyoloji

P-33 Ateşli silahla intihar girişimi sonrası travma sonrası stres bozukluğu gelişen bir kız ergen olgu

Nihal YURTERİ ÇETİN, Eskişehir Devlet Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları

Giriş: İntihar davranışının temelinde kendine zarar verme amacı vardır. İntihar girişimi bir hastalık değil, ciddi duygusal ve iletişimsel bir sorunun belirtisi olarak düşünülmelidir. Ergenlerdeki intihar girişimleri, acil servise yapılan psikiyatrik başvurular arasında en yaygın başvuru nedenlerinden biri durumuna gelmiştir. Ergenlerde intihar girişimlerinin yaşam boyu yaygınlığının %3.5-11 arasında olduğu bildirilmiştir. İntihar amacı ile çeşitli yöntemler planlanmakta ve uygulanmaktadır. Son yıllarda ergenlerde intihar sonucu ölümlerdeki en önemli yöntemin ateşli silah olduğu bildirilmiştir. Özellikle erkeklerde ateşli silahla intihar yönteminin sıklığının daha fazla olması, ölüm oranlarını artırmaktadır. İntihar girişiminde bulunan çocuk ve gençlerin büyük çoğunluğunda psikososyal etken olarak çatışmalı aile ve akran ilişkileri, okul ile ilgili sorunlar vardır. Olumsuz yaşam olayları ile çocuk ve ergenlerdeki intihar davranışı arasında güçlü bir ilişki olduğu bildirilmiştir. Altta yatan bir psikiyatrik sorun varsa, ergen yaşlılarına oranla daha fazla stresli olayla karşılaşabilir veya yaşadığı olayları yaşlılarına göre daha stresli algılayabilir. Ayrıca olumsuz çocukluk çağı yaşantılarından erken fiziksel/cinsel kötüye kullanım ve anne-baba ihmali ergenlik ve erişkinlikteki intihar davranışı için iyi kanıtlanmış risk etkenlerindedir.

OLGU: On altı yaş kız hasta, Anadolu Lisesi 2. sınıf öğrencisi, annesi, babası, abisiyle yaşıyor. Babası emekli asker, özel bir havayolu şirketinde teknisyen olarak çalışıyor. Annesi ev kadını, abisi bilgisayar mühendisliği öğrencisi. **Yakınmaları:** İntihar girişimi, mutsuzluk, keyifsizlik, ağlama atakları. **Öyküsü:** Karnına isabet eden ateşli silahla intihar girişimi nedeniyle acil servise başvurmuş. Babasının çekmecede saklı duran tabancasını bulup mermi koymuş. Annesi şehir dışında ve babası alışverişte olduğu sırada ayna karşısında beynine veya kalbine ateş etmeyi düşünürken silah patlayıp kurşun karnına isabet etmiş ve aort yaralanması oluşturmuş. Cep telefonu ile babasını ve 112 yi arayarak 'ben kendimi vurdum' demiş. Babası acilen eve gelerek hastayı hastaneye getirmiş. Çocuk cerrahisi tarafından opere edilmiş. Aort yaralanması ve vertebra kemiğinden bir parça kopması dışında organ veya sinir yaralanması oluşmamış. Kapalı psikiyatri servisine yatırıldı. Bir ay önce abisinden şiddet görmesi sonrası intihar düşünceleri aklına gelmeye başlamış, ancak olay gününden kısa süre öncesine kadar plan yapmamış. Üç yıl önce başlayan depresif bulguları son bir aydır artmış. Üç yıl önce abiden ciddi fiziksel şiddet görme ve ailede yaşadığı sorunlar sonrası telefon kablosunu boğazına dolayıp sıkma şeklinde dürtüsel intihar girişiminde bulunmuş. Üç yıldır mutsuzluk, keyifsizlik, isteksizlik, yaşamdan zevk alamama, uyku ve iştah bozukluğu, ders başarısında düşme, sinirlilikte artış, ağlama nöbetleri varmış. İki yıl önce ders başarısında düşme olması nedeniyle 'kendini cezalandırmak amacıyla' karın bölgesine bıçakla kesi şeklinde kendine zarar vermiş. Psikiyatriye başvurmamışlar. **Özgeçmişi:** C/S ile zamanında 3200 gr doğmuş, perinatal sorun yokmuş. Psikomotor gelişimi normalmiş. Okul

öncesi çocukluk ve okul çağı çocukluka başarılı, sosyal olarak aktif, arkadaşları tarafından sevilen bir çocukmuş, ders başarısı çok iyiymiş. Yüzme ve atletizm ile uğraşiyor, aile sorunları oldukça antreman sayısını artırarak evde kalış süresini kısaltıyormuş. Resim dalında çok başarılıymış, ancak bir yıl önce abisi hastanın elini kapıya sıkıstırdıktan sonra resim yapmayı bırakmış. On bir yaşında ilk adetini görmüş. On üç yaşında iken (7. sınıf) erkek arkadaşı olduğunda abiden aşağılayıcı küfür tarzı sözler duymuş, çok etkilenmiş ve telefon kablosunu boğazına dolama şeklinde dürtüsel intihar girişiminde bulunmuş. İlköğretim 7. ve 8. sınıflarda tüm derslerinde çok başarılı olduğu halde, öğretmenlerini sevmediği fen ve matematik derslerinde konversif bayılmaları oluyormuş. Geçirdiği önemli hastalık, ameliyat, kaza yokmuş. Sigara, alkol veya madde kullanım öyküsü yoktu. Babasını "herkesin çektiği tarafa giden, ama çok iyi bir baba" olarak tanımlıyor. Annesini "baskın ve baskıcı" bir kişi olarak tanımlıyor, annesi abisi hastaya şiddet uyguladığında görmezden gelebiliyormuş. Abisini "yüzeysel ilişkiler peşinde koşan, güvenilirliği az bir abi" olarak tanımlıyor, abi sözel ve fiziksel şiddet uyguluyormuş. Ailede 'tanı konmuş' psikiyatrik bozukluk yokmuş. Laboratuvar tetkiklerinde hemogram, rutin biyokimya, B12, folik asit, TFT, idrar tetkikleri ve EKG normal olarak değerlendirildi. Psikiyatrik muayenesinde giyimi, hijyeni sosyokültürel düzeyi ile uyumluuydu. Hekimle işbirliği kurmakta direnç gösteriyordu. Bilinci açık, yönelimi tamdı. Dikkati normal, bellek kusuru saptanmadı, duygudurumu depresif anksiyöz, duygulanımı uygundu. Nicel yargılaması ve soyutlaması normaldi. Düşünce içeriğinde aile yaşamındaki geçmiş olumsuzluklar, 'ailem beni sevmiyor' şeklinde düşünceleri vardı. Sanrı ve varsanı yoktu. TAT'de en belirgin özellikler 'sevilmeme duygusu' ve 'yalnızlık'tı; edilgen-saldırgan özellikler belirgindi. Yoğun karışık değerli duygular vardı. Kopuk aile ilişkileri, başat, kontrolcü, obsesif, baskıcı "kötü" anne algısı; "ideal" baba algısı vardı. Depresif belirtiler, yüksek ülkülerin yanı sıra 'yetersizlik' duygusu başat duyguydu. Öykülerde kahramanların hiçbir yakın ilişkisi yoktu, öyküler daima tek bir kişiden oluşmaktaydı. Kişinin sevilmemeye ilgili endişelerinin adeta regresif olduğu düşünülmüştür. Kişi travmasını andıran bir kartla ilgili öykü oluşturmak istememiştir, diğer taraftan kendisinin iyileştiğini ve olayla yüzleştiğini söylemesi kişinin 'yadsıma' savunmasını kullandığını düşündürmüştür. **Klinik izleme:** Özkiyim riski açısından terapötik anlaşma yapıp, refakatli olarak yatırıldı. Sertralin 25 mg/gün ve olanzapin 15 mg/gün başlandı. Düzenli olarak kan basıncı, nabızı, ateşi izlendi. EKG de çekildi. Hipotansiyon nedeniyle çocuk hastalıkları konsültasyonunda acil patoloji düşünülmeydi, hipotansif ilaçlardan olabildiğince kaçınılması, sorun olursa yeniden konsültasyon istenmesi önerildi. Bu nedenle olanzapin dozu 5 mg/güne düşüldü. Aripiprazole geçiş planlandı. İzlenmesinde gün içinde ve özellikle gece, olayın tekrar tekrar gözünün önüne gelmesi şeklinde flashbackler ve ardından ağlama

nöbetleri, uykuya dalamama, TV'de ateşli silah görürse TV odasından ayrılma, ağlama ve o gün TV izlememe gibi kaçınma davranışları, irritabilite, aşırı uyarılmışlık hali gözlemlendi. Majör depresyona ek olarak travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) düşünüldü. Sertralin dozu aşamalı olarak 200 mg/güne çıkıldı ve diyazepam 7.5 mg/gün ketiyapın 25 mg/gece tedaviye eklendi. Aripiprazol 5 mg/gün eklendi. Düzenli bireysel destekleyici terapi, aile görüşmeleri ve grup terapileri sürdürüldü. İzlenmesinde olayın tekrar tekrar gözünün önüne gelmesi, kaçınma davranışları, aşırı uyarılmışlık durumu ve irritabilitesinin azaldığı görüldü, yatışının birinci ayında diyazepam azaltılarak kesildi ve sertralin 200 mg/gün, aripiprazol 5 mg/gün, ketiyapın 25 mg/gün sürüldü. İzlenmesinde majör depresyon bulgularında da azalma saptanan olgu üç aylık yatış sonrasında ergen ruh sağlığı biriminde ayaktan poliklinik kontrollerine gelmek üzere çıkarıldı. **TARTIŞMA:** Tanı olarak Eksen I'de major depresyon ve TSSB, Eksen II'de histriyonik kişilik özellikleri düşünüldü. Olgumuzun intihar girişimi ile ilişkili olarak ruhsal travmalar (abi tarafından şiddet, annesiyle olan çatışma, baskıcı ve kötü birincil nesne algısı...), ruhsal gereksinimlerin engellenmesi, korunma, güven, sevmeye gibi ruhsal gereksinimlerin doyurulmaması (abinin şiddetine annenin seyirci kalması...) gibi etkenler vardır. Olgumuzda karşıt değerlilik duygusu belirgindir. Ergenlik döneminde sıkça gözlenen karşıt değerli duygular, intihar girişiminde ölüm ve kalım arasındadır. Olgu silah tetiğini çekmiş, hemen ardından yardım için babasını aramıştır. Daha önceki sorunlarını çözme biçimi de benlik gücündeki sorunlara işaret etmektedir. Çocuk ve

ergenlik döneminde yaşanan şiddet ve örselenmelerin, gelişimi olumsuz etkilediği ve kalıcı olabileceği bilinmektedir. Çaresizlik ve yapamamazlık, örselenmiş kişilerin baskın duygularıdır. Bu yaşantı ve duygular, çocuk ve ergenlerin birincil nesnelere daha çok yaklaşmalarına neden olur. Ancak şiddet, yardım bekledikleri kişilerden oluyorsa veya "kurtarıcıları" göz yumuyorsa, izin veriyorsa, baş etmek için yeni yollar aranmaktadır. Baş etme ile karşı koymanın yarattığı içsel çatışma, benlik gücünü azaltmakta ve kendilik yapılanmasını olanaksız kılmaktadır. Sonrasında şiddetin içselleştirilmesi ile suicidalite ve homisidalite ortaya çıkmaktadır. Özellikle ergenlik döneminde, sınırların geçirgenliğinin fazla olması, iç ve dış arasındaki farkın belirsizliği nedeniyle şiddet kolayca içselleştirilebilmekte ve ruhsal yapının karanlık bir bölümüne bir zarfa konur gibi depolanmaktadır. Tetikleyen herhangi bir durum karşısında bu paket açılarak anne-babaları hor görme, değersizleştirme ve şiddet şeklinde sunulmaktadır. Olgumuzda savunma düzeneğine bakıldığında, bastırma, yadsıma, bölme, yansıtma, yer değiştirme (özellikle içindeki saldırganlığın başkasının kanalı ile boşalması), kendine yönelme (benlik gücünün azalması sonrası intihar), bedenselleştirme düzeneği ön plandadır. Olgumuzda kişilik örgütlenmesine bakıldığında histriyonik kişilik özellikleri vardır. Dikkati üzerine çekme davranışları, olayları büyüme ve dramatize etme, intihar girişimlerini aynanın karşısında yapma, benmerkezcilik ve özseverlik özellikleri vardır.

Anahtar sözcükler: Majör depresyon, intihar, intihar girişimi, travma sonrası stres bozukluğu

P-34 Atomoksetinin üşüme yan etkisi: Olgu sunumu

Levla BOZATLI,¹ Işık GÖRKER¹ (1 Trakya Üniv. Tıp Fak., Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Edirne)

Giriş: Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu (DEHB) çocukluk çağıında %5-10, erişkinlikte ise %4 oranında görülen çok yaygın bir bozukluk olup temel özelliği dikkat süresinin kısalığı, engellemeye yönelik denetim eksikliği nedeniyle davranışlarda veya bilişte ortaya çıkan ataklık ve huzursuzluktur. Bunun sonucu olarak çocukta bulunduğu gelişim dönemine uymayan dikkatsizlik ve/veya aşırı hareketlilik vardır. Çocuklarda en sık tanı konan psikiyatrik bozukluktur. Atomoksetin merkezi sinir sisteminde presinaptik norepinefrin taşıyıcılarının seçici bir inhibitörü olarak DEHB tedavisinde FDA onayı alan ve uyarıcı olmayan bir ilaçtır. Düşük oranda serotonin ve dopamin taşıyıcılarına da afinitesi bulunan atomoksetin, özellikle prefrontal kortekste presinaptik norepinefrin taşıyıcılarının inhibisyonu ile dopamin ve noradrenalin düzeylerini artırarak etki göstermektedir. Çocuk ve ergenlerde bildirilen en yaygın yan etkileri karın ağrısı, iştah azalması, kusma, uyku durumu, sinirlilik, halsizlik, baş dönmesi ve dispepsidir. **Olgu:** Bu yazımızda, yedi yaşındaki bir erkek olguya DEHB için başlanan atomoksetin kullandıktan sonra gelişen ve nadir görülen üşüme yan etkisini tartışmayı amaçladık. **Tartışma:** Son yıllarda DEHB etiyojisinde noradrenalin düzeneğinin öneminin giderek daha iyi anlaşılmasıyla atomoksetinin

DEHB tedavisinde yerinin olabileceğini akla getirmiştir. Spencer ve arkadaşları tarafından yetişkin DEHB'li olgularla gerçekleştirilen ilk kontrollü çalışma atomoksetinin DEHB'de etkili olabileceği görüşüne önemli bir destek sağlamıştır. Cesaret verici başlangıç bulguları, kapsamlı ve güvenilir yetişkin verileri ile desteklenmiş ve atomoksetinin çocuklarda DEHB tedavisine yönelik geliştirilmesine destek olmuştur. Son yıllarda yapılan kontrollü iki çalışmada atomoksetinin İsveç ve Japonya'daki DEHB'li çocuklarda etkin ve güvenilir olduğu bildirilmiştir. DEHB tedavisinde etkinliği kabul edilmiş bir ilaç olmasının yanında, sık rastlanan ve az görülen yan etkilerinin olduğu bilinmektedir. Literatürde atomoksetin kullanımına bağlı anjiödem, aylık anksiyetesi, saç dökülmesi, vitiligo, üriner retansiyon gelişen olgu bildirimlerinin olduğu görülmüştür. Literatürde çocuklarda DEHB tedavisinde kullanılan atomoksetine bağlı üşüme yan etkisine ilişkin bir veriye rastlanmamış olması, olgumuzun bu yan etkinin görüldüğü ilk olgu olduğunu göstermektedir. Klinisyenin bu yan etkinin oluşabileceği olasılığını göz önünde bulundurarak değerlendirme yapmasının uygun olacağını düşünce-sindeyiz.

Anahtar sözcükler: Atomoksetin, DEHB, DEHB tedavisi, üşüme

P-35 Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Ankara Hastanesi Çocuk Psikiyatrisi Polikliniği'ne başvuran 0-4 yaşları arasındaki hastaların özellikleri ve tanı dağılımları

Hande AYRALER TANER,¹ **Burcu AKIN SARI**¹ (1 Başkent Üniv. Tıp Fak. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Ankara)

Giriş: Bebeklik ve erken çocukluk dönemi olarak adlandırılan 0-4 yaşları arası beyin gelişimi açısından kritik bir dönemdir. Birçok psikiyatrik bozukluk bu dönemde ilk belirtilerini vermeye başlar. Psikiyatrik bozuklukların yanı sıra, dönemsel sıkıntılarının sağlıklı bir şekilde çözülmesi de çocuk ruh sağlığı açısından büyük bir önem taşır. **Yöntem:** Bu çalışmada 2015 yılı başından 2016 Ağustos ayına kadar olan 19 aylık dönemde Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi Çocuk Psikiyatrisi Polikliniği'ne başvuran 0-4 yaşları arasındaki çocukların özellikleri ve tanı dağılımları incelenmiştir. Hastaların dosya bilgileri geriye dönük olarak taranmıştır. **Bulgular:** Bu dönemde 197 erkek ve 112 kız olmak üzere toplam 309 hastanın polikliniğimize başvurduğu görülmüştür. Olguların sekizinin (%2.6) 1-12 ay, 59'unun (%19.1) 13-24 ay, 99'unun (%32) 24-36 ay ve 143'ünün (%46.3) 26-48 ay aralığında olduğu görülmüştür. Olguların DSM-5 tanı sınıflamasına göre 97'sine (%31.4) genel gelişimsel gecikme, 37'sine (%12) otizm spektrum bozukluğu, 24'üne (%7.8) dil bozukluğu, 14'üne (%4.5) dikkat

eksikliği hiperaktivite bozukluğu, 14'üne (%4.5) anksiyete bozukluğu, 11'ine (%3,5) karşıt olma karşı gelme bozukluğu, dokuzuna (%3) uyum bozukluğu ve dokuzuna (%3) uyku-uyanıklık bozukluğu tanılarının konduğu görülmüştür. Olguların 76'sının (%24.6) döneme özgü sorunlar nedeniyle danışmanlık almak amacıyla başvurduğu saptanmıştır. Geriye kalan olgulara ise, diğer psikiyatrik tanıların konduğu görülmüştür. **Tartışma:** Bebeklik ve erken çocukluk döneminde başvuranların büyük bir kısmını genel gelişimsel gecikme, otizm spektrum bozukluğu ve dil bozukluğu olmak üzere gelişimsel bozuklukların oluşturduğu görülmüştür. Gelişimsel bozuklukların erken dönemde tanısı ve tedavisi ileriki dönemde oluşabilecek yeti yitiminin önlenmesi açısından önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra, danışmanlık almak amacıyla başvuran ailelerin oranı koruyucu psikiyatrik uygulamaların önemini bir kez daha göstermiştir.

Anahtar sözcükler: Bebeklik dönemi, erken çocukluk dönemi, genel gelişimsel gecikme, otizm spektrum bozukluğu

P-36 Atomoksetin ile tetiklenen kırmızı kulak sendromu

Hande AYRALER TANER,¹ **Burcu AKIN SARI**¹ (1 Başkent Üniv. Tıp Fak. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Ankara)

Giriş: Kırmızı kulak sendromu sıklıkla bir taraflı olarak görülen, dış kulakta yanma hissi ve kızarıklıkla giden bir durumdur. İdiyopatik ve ikincil olarak görülebilir. İdiyopatik formları sıklıkla gençlerde görülür ve migren ile ilişkili olabilir. İkincil formları ise erişkinlerde daha sık görülür ve servikal bozukluklarla ilişkilendirilebilir. **Yöntem:** Bu olgu sunumunda atomoksetin kullanımından sonra kulağında kızarıklık yakınması başlayan dikkat eksikliği hiperaktivite ve özgül öğrenme güçlüğü olan bir erkek hasta sunulmuştur. **Bulgular:** On yaşındaki erkek hasta unutkanlık, öğrenme güçlüğü, dalgınlık yakınmaları ile polikliniğimize başvurdu. Yapılan psikiyatrik muayene ve tetkikler sonucunda dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ve özgül öğrenme güçlüğü olan hastaya 18 mg/gün atomoksetin başlandı, 43 mg/güne çıkılması planlandı. Atomoksetin kullanımını ile hastada tek taraflı kulak kızarıklığı yakınması başladı. Kızaran taraf değişmekle birlikte, ortalama dört saat içinde sonlanıyordu. Bazen kulaktaki kızarıklık

ılaşa başağrısı da eşlik ediyordu. Yakınmaları süren hastanın kullandığı atomoksetin kesildi, yerine uzun etkili metilfenidat başlandı. Atomoksetin kesildikten sonra hastanın yakınmaları yinelemedi. **Tartışma:** Kırmızı kulak sendromunun patofizyolojisinde sempatik akımda olan disregülesyondan söz edilir. Atomoksetin noradrenerjik reseptörler üzerine seçici etkisi olan, dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu tedavisinde kullanılan, uyarıcı olmayan bir ajandır. Merkezi noradrenerjik reseptörlerin yanı sıra, periferik noradrenerjik reseptörler üzerine de etkisi vardır. Atomoksetin sempatik vazokonstriksiyon ve vazodilatasyon dengesinde değişikliğe yol açabilir, bu durum da kırmızı kulak sendromuna neden olabilir. Bu durum her ne kadar ciddi bir yan etki olmasa da, yaşam kalitesini bozabilir, hastada sıkıntıya neden olabilir.

Anahtar sözcükler: Atomoksetin, kırmızı kulak sendromu, dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu

P-37 Savaş mağduru çocuklarla yürütülen sanat/beceri ve oyun atelyelerinin etkileriRana Betül UYSAL,¹ Merve SEPETÇİ¹ (¹ Uluslararası Doktorlar Derneği, Psikososyal Destek Birimi, İstanbul)

Giriş: Savaş yaşantılarına doğrudan maruz kalan veya tanık olan çocuklar, yoğun korku ve çaresizlik gibi ruhsal sıkıntılar yaşamaktadırlar. Ayrıca travmatik yaşantılar çocukların normal gelişimlerini olumsuz etkilemekte ve kesintiye uğratmaktadır. Savaşın sonrasında gelen yer ve düzen değişiklikleri, alışkanlıkların ve ritüellerin engellenmesi güvensizlik ve kaygı duyulmasına neden olmaktadır. Travmatik yaşantıların söz edilen olumsuz etkilerini hafifletmek için sanat-beceri etkinliklerinden ve oyunlardan faydalanılmıştır. **Yöntem:** Sanat/beceri ve oyun atelyelerinin savaş mağduru çocuklar üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla, çocukların atelye sırasındaki davranışları psikologlar tarafından gözlemlenmiş ve Davranış Gözlem Formu doldurulmuştur. Dört alanda -dikkat, sosyal beceri, atılganlık ve motivasyon- geliştirilen Davranış Gözlem Formları, merkezimizdeki uzman psikologlar tarafından hazırlanmıştır. Bu Formlar, 2008-2009 yılları arasında Köln Amora Kher Romalı Mülteci Çocuklara

Psikososyal Destek Projesi kapsamında hazırlanan davranış gözlem formları temel alınarak Suriyeli çocuklara uyarlanmıştır. **Bulgular:** Yapılan her atelye sonrası doldurulan bu formların ilk ve son aylara göre değişimleri t testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda olumlu yönde anlamlı bulgular elde edilmiştir ($p<0.05$). **Tartışma:** Atelye ortamında kurulan etkileşim ve arkadaşlıklar, çocukların bağlanma ve duygusal güvenlik gereksinimlerini karşılayarak sosyal yalıtım eğilimlerini azalmaktadır. Psikososyal desteğin önemli bir ayağı olan sanat/beceri ve oyun atelyelerindeki belli ritüeller ve yumuşak ancak net kurallar, öngörülebilirliği artırarak kaybedilen güven duygusunun yeniden kurulmasını sağlar. Sanat/beceri ve oyun atelyelerindeki etkinliklerin dikkat, sosyal beceri, atılganlık ve motivasyon gibi dört temel alanda anlamlı ve olumlu değişimler sağlandığı gözlemlenmiştir

Anahtar sözcükler: Çocuk, oyun atelyeleri, sanat atelyeleri, savaş, travma

P-38 Zihinsel yetersizlik hastalarında bipolar bozukluk: İki olgu sunumuAynur GÖRMEZ (İstanbul Medeniyet Üniv. Tıp Fak., İstanbul), Ayşe KURTULMUŞ,¹ Aynur NABI¹ (¹ Bezmialem Vakıf Üniv. Tıp Fak., İstanbul)

Giriş: Zihinsel yetersizlik (zeka geriliği), etiolojisinde çok farklı etkenin rol oynayabildiği, entelektüel işlevlerde bozulma ile karakterize geniş bir hastalık yelpazesidir. Genel toplumdaki yaygınlığı %1'dir. Bu hastalarda görülen psikiyatrik bozukluklar genel topluma göre daha farklı şekillerde görülebilmektedir. Ayrıca sözel ve kavramsal becerilerindeki yetersizlikler nedeniyle hastaların kendilerini anlatmakta güçlük çekmeleri, tanıların sıklıkla gözden kaçabilmesine neden olmaktadır. Biz de, zihinsel yetersizliği olan hastalarda bipolar bozukluk eş tanısına ve hastalığın görünümüne ilişkin farklılıklara dikkat çekmek amacıyla bu olguları sunmaya değer bulduk. **Olgular:** Bu olgu serisinde epizodik davranış sorunları ile yıllardır izlenen ve anti-psişikotiklerden kısmi fayda gören biri otistik spektrumda orta derecede zihinsel yetersizliği (zeka geriliği), diğeri ağır zihinsel yetersizliği olan iki hastada hızlı döngülü bipolar bozukluk düşünülerek lityum tedavisi başlanmıştır. Bu olgularda gözlenen klinik tabloyu ve belirtilerin tedaviye yanıtını sunuyoruz. **Tartışma:** Zihinsel yetersizlik hastalarında bipolar bozukluğun yaygınlığına ilişkin kesin veriler yoktur, ancak %1-1.2 oranında olduğu tahmin edilmektedir. Hastaların genellikle anti-psişikotik tedavi altında olmalarının affektif belirtileri

baskılayabileceği de göz önünde bulundurulursa, birçok hastada tanı gözden kaçabilmektedir. Hastalarda, entelektüel işlevlerde ve sosyal işlevsellikte gözlenen bozulmalar bipolar bozukluk klinik görünümünü etkileyebilmektedir. Özellikle ağır zihinsel yetersizlik hastaları bipolar bozukluk açısından değerlendirilirken diğer affektif belirtilerden çok ajitasyon, agresyon, psikomotor hiperaktivite gibi davranışsal belirtiler; uyku, iştah gibi vejetatif işlevler ve aile öyküsü göz önünde bulundurulmalıdır. Zihinsel yetersizlik hastalarında gözlenen duygudurum bozukluklarının tedavisi genel hasta popülasyonundan farklılık göstermemektedir. Bizim olgularımızda da olduğu gibi, hastalar lityum ve valproik asit gibi duygudurum düzenleyicilerden fayda görmektedir. Lityumun hastalarda nöbet süresini kısalttığı ve perodisiteyi ortadan kaldırdığı bildirilmiştir. Ayrıca saldırgan davranışların tedavisinde de etkili olduğu bilinmektedir. Hastaların öznel bildirimlerinden çok, gözlenen davranışsal değişikliklerin tanı koymada daha anlamlı olduğu bu hasta grubunda klinisyenlere daha aktif bir rol düşmektedir.

Anahtar sözcükler: Zihinsel yetersizlik, bipolar bozukluk, lityum

P-39 Metilfenidat tedavisinin kesilmesine bağlı gelişen akut distoni: Bir olgu

Yakup DOĞAN,¹ Öznur BİLAÇ,¹ Canem KAVURMA¹ (¹ Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi Çocuk ve Ergen Birimi, Manisa)

Giriş: Akut distonik reaksiyon, çoğunlukla antipsikotik ve antiemetik ilaçlara bağlı olarak ortaya çıkan bir ekstrapiramidal sistem yan etkisidir. Genellikle baş ve boyun bölgesinde istemsiz, sürekli veya spazmodik kas kasılmalarıyla karakterizedir. Burada, metilfenidatın kesilmesine bağlı olarak akut distonik reaksiyon gelişen bir hasta sunulmuştur. **Bulgular:** Yaşıtlarına göre hareketli olması, verilen görev ve sorumlulukları yerine getirmemesi, sınıfta kurallara uymaması, öğretmenini dinlememesi yakınmalarıyla 6 yaş 4 aylık kız hasta polikliniğimize ailesi tarafından getirilmiştir. Hastanın yapılan değerlendirmesi sonucunda DSM-5 tanı sınıflandırma sistemine göre dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu tanısı konularak, uzun etkili metilfenidat 10 mg/gün başlanmıştır. Kontrolde hastanın tedaviden fayda gördüğü, ancak yakınmalarının kısmen sürdüğü öğrenilmiş ve ilacı 20 mg/gün dozuna çıkarılmıştır. On gün sonra iştahında belirgin azalma olması nedeniyle aile ilacı kesmiş ve hastanın ilacı

almadığı ikinci gün önce bazı sesleri çıkaramamaya bağlı olarak konuşmasının bozulması, bir süre sonra hiç konuşamaması, dilinin dışarı sarkması, alt çenesinin düşmesi, çiğneme ve yutma işlevlerinin kaybolması, gözlerinin yukarı kayarak sabit bakması nedeniyle acil servise götürülen hastanın değerlendirilmesinde, bu duruma ilaç yoksunluğunun yol açmış olabileceği düşünülmüştür. İlacın yeniden hastaya verilmesinin ardından hasta yaklaşık 30 dk içinde normale dönmüştür. **Tartışma:** Akut distoni bir psikiyatrik acil durumdur ve hastanın yaşamsal işlevlerini etkileyebilir. En sık antipsikotik ve antiemetik ilaçlara bağlı olarak gelişir. Literatürde antipsikotik ve metilfenidat kullanımı sırasında tedavi kesildiğinde rebound distoni görülen üç olgu bildirilmiştir. Bizim olgumuzda metilfenidat kesildiğinde akut distonik reaksiyon saptanmış ve tedaviye yeniden başlandığında dramatik bir düzelmeye görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Çocuk, metilfenidat, distoni

P-40 Restless legs syndrome in adults who had psychiatric disorders

Aslıhan OKAN,¹ Abdullah ATLI,¹ Mehmet GÜNEŞ¹ (Dicle Üniv. Tıp Fak., Psikiyatri ABD, Diyarbakır)

Objective: Diurnal symptoms of restless leg syndrome (RLS) including the restlessness and inattention, leg discomfort or poor quality of sleep may lead to mimic many psychiatric disorders including the attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD), depressive disorders and anxiety disorders. ADHD is a genetic, neuropsychiatric and biochemical disorder characterized by inattention, restlessness, distractability and impulsivity, which awareness is growing, last years. That is, it should be remembered that like this symptoms may be overlapping in many psychiatric disorders, such as ADHD and major depressive disorder (MDD). The aim of the present study is investigate the presence of RLS in adults who had psychiatric disorders. **Methods:** We assessed 255 outpatients, in Dicle University Medicine Faculty, Department of Psychiatry, using a sociodemographic form, the Structured Clinical Interview for DSM-IV, Hamilton anxiety and depression scales, the International RLS Study Group Rating Scale (IRLS), and the Adult ADHD Self-Report Scale (ASRS-v1.1) Symptom Checklist Instructions. This study was approved by the institutional review board of Dicle University Medicine Faculty, on July 23, 2014 (approval number 2014/269). **Results:** In regression analysis, RLS was considered a significant predictor

especially for ADHD and MDD. Thus, the presence of RLS predicted lifetime diagnosis of ADHD (Wald₍₁₎=89.47, p<0.01), and MDD (Wald₍₁₎=29.7, p=0.001). And also, with respect to ADHD, the presence of RLS increased the risk for an inattentive subtype of ADHD to 43.8. **Discussion:** Diagnosis of RLS is purely clinical, based on history alone, and not diagnosed through laboratory testing, also the physical exam of patient is typically normal. We have demonstrated that exact RLS is not a rare condition in the department of psychiatry outpatient clinic; also, we found the prevalence to be 17.3%. Hence, the overlapping symptoms of some disease can be cause serious impairment in social, occupational, or educational area with impact on the daily activities of their life. At this point, the main problem for clinician is to discern whether a symptom belongs to RLS, to ADHD, or to a different psychiatric disorders, at the same time. It should be remembered, when RLS is diagnosed in adults, the diagnosing clinician should be investigate the probable psychiatric disorders.

Keywords: attention deficit hyperactivity disorder, restless legs syndrome, psychiatric disorders, comorbidity

P-41 Şizofrenide aile yükü ve başa çıkma tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi

Ayşe KÖROĞLU,¹ Çiçek HOCAOĞLU¹ (¹ Recep Tayyip Erdoğan Üniv, Tıp Fak., Psikiyatri ABD, Rize)

Giriş: Bu çalışmada, şizofreni hastaları ve bakım verenlerde aile yükünün düzeyi ile sosyodemografik özellikler, klinik bulguları ve başa çıkma tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Çalışmaya 01.05.2012-01.05.2013 tarihleri arasında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Polikliniği'ne ardışık başvuran, çalışmaya alınma ölçütlerini karşılayan 100 şizofreni hastası ve 100 hasta yakını alındı. Hastalara Sosyodemografik Veri Formu, Pozitif ve Negatif Sendrom Ölçeği, Kısa İşlevsellik Değerlendirme Ölçeği, Sosyal İşlevsellik Ölçeği uygulanırken; hasta yakınlarına Baş Etme Yolları Ölçeği ve Algılanan Aile Yükü Ölçeği uygulandı. **Bulgular:** Bulgularımıza göre hastaların %57'si kadın (s=57), %43'ü erkek (s=43) olup yaş ortalaması 37.4±10 yıldır. Ortalama hastalık süresi 14.9±8 yıl olarak bulunmuştur. Hastaların belirtileri, hastalık süreleri, hastaların işlevselliklerindeki bozul-

ma düzeyi ve bozulmuş aile işlevlerinin aile yükü ile ilişkili olduğu saptanmıştır (p<0.05). Şizofreni hastalarına bakım veren kişilerde en sık kullanılan başa çıkma tutumları pozitif yeniden yorumlama ve gelişme, aktif başa çıkma, dinsel olarak başa çıkma ve plan yapma olarak bulunmuştur. Çalışma grubumuzda daha sıklıkla aktif problem odaklı başa çıkma tutumları olarak saptanmıştır. **Tartışma:** Şizofreni hastalarına bakım verenlerde aile yükünü azaltmak için belirtilerin kontrol altına alınması, hastaların sosyal işlevselliklerinin iyileştirilmesi, bakım veren kişilerin hastalık ve aile işlevleri hakkında eğitilmesi gerekmektedir. Hastalara bakım verenlerin stresli durumlar karşısında başvurdukları olumlu baş etme tutumları, tedavi hedefini belirlemede ve tedavinin etkinliğinin izlenmesi sürecinde yardımcı olacaktır.

Anahtar sözcükler: Şizofreni, başa çıkma, aile yükü

P-42 Sertralin kullanımına bağlı akneiform erüpsiyon

Faruk KILIÇ (Edirne Sultan 1. Murat Devlet Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Edirne)

Giriş: İlaçlara bağlı gelişen akneiform erüpsiyonlar, papül ve püstül şeklinde ortaya çıkan, monomorfik görünümlü, yüz ve ekstremitelerin distali ve gövdede gelişen reaksiyonlardır. Literatürde sertralin kullanımı ile ilişkili akneiform döküntülü bir olgu bildirilmiştir. Burada 24 yaşında, depresyon tanısı ile sertralin tedavisi başlanan ve akneiform döküntü gelişen kadın hasta sunuldu. **Yöntem:** E.K., 24 yaşında, bekar, üniversite mezunu kadın hasta. Olgu son bir aydır olan sıkıntı, mutsuzluk, isteksizlik, uykusuzluk, gerginlik, konsantrasyon bozukluğu yakınmaları ile polikliniğe başvurdu. Ruhsal durum muayenesinde elemli duygulanım, zevk almama, iritabilite, dikkat dağınıklığı ve uykusuzluk bulguları saptandı. Hastaya depresif bozukluk tanısı konularak sertralin 50 mg/gün başlandı. Hasta tedavinin ikinci haftasında döküntü yakınması ile başvurdu. İlaç kullanımının 7. gününde ortaya çıkan yüzde, alında, gövde ön ve arka yüzünde eritemli papül ve püstüller gözlemlendi. Fizik muayene ve hemog-

ram, rutin biyokimya, hormon testleri, vitamin B12 düzeyi normal sınırlardaydı. Özgeçmişinde özellik yoktu. Dermatoloji konsültasyonu sonucunda hastada sertraline bağlı akneiform ilaç erüpsiyonu düşünüldü ve ilaç kesilip yerel antibakteriyel ilaç başlandı. Depresif bulguları süren hastaya venlafaksin 75 mg/gün başlandı. Üç hafta sonra lezyonlar tamamen yakınına geriledi. **Tartışma:** Akneiform döküntülerin selektif serotonin reuptake inhibitörü kullanımı ile ortaya çıkmasında dermal ve epidermo-dermal bileşkedeki serotonerjik sistemin artmış aktivitesiyle ilişkili olabileceği üzerinde durulmuştur. Hastanın fiziksel görünümünü bozabileceği ve tedaviye uyumu olumsuz yönde etkileyebileceği için kontrol muayenelerinde diğer yan etkilerle birlikte cilt döküntülerinin de sorgulanması gerekmektedir.

Anahtar sözcükler: Sertralin, akneiform döküntü, yan etki

P-43 Mirtazapin kullanımına bağlı galaktore

Faruk KILIÇ (Edirne Sultan 1. Murat Devlet Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Edirne)

Giriş: Prolaktin üzerinde inhibitör etkisi olan dopaminin tubuloindubuler yolakta blokajı sonucu hiperprolaktinemi ortaya çıkmaktadır. Serotonerjik sistem yolu ile prolaktin artışı, tubuloindubular yolakta dopamin inhibisyonu ve hipotalamik postsinaptik serotonerjik reseptörlerin doğrudan uyarılması ile açıklanmaktadır. Çoğunlukla antipsikotik kullanımı ile ortaya çıksa da, bu yazıda depresyon tanısıyla mirtazapin başladıktan sonra galaktore gelişen ve ilaç kesildikten sonra gerileyen bir olgu sunulmuştur. **Olgu:** A.L., 38 yaşında, evli, iki çocuklu, kadın hasta. Olgu son iki aydır başlayan sıkıntı, isteksizlik, yaşamdan zevk almama, uykusuzluk, iştahsızlık yakınmaları ile polikliniğe başvurdu. Psikiyatrik muayenesinde özbakımı hafif azalmış, elemli duygulanım, anhedoni, iritabilite, uykusuzluk bulguları saptandı. Özgeçmişinde özellik yoktu. Hastaya depresif bozukluk tanısı konularak mirtazapin 15 mg/gün başlandı. Hasta bir ay sonraki kontrolünde depresif yakınmalarının gerilediğini, fakat iki memesinden de süt gelmesi ve dolgunluk hissini belirtti. Hastanın halen kullandığı mirtazapin dışında bir ilaç kullan-

madığı belirlendi. Yapılan hemogram, biyokimya, tiroit hormon testleri normal sınırlardaydı. Prolaktin düzeyi 45.61 ng/ml olarak ölçüldü. Endokrinoloji konsültasyonu sonucunda hastada galaktoreyi açıklayacak patoloji saptanmadı. Mirtazapin kullanımına bağlı hiperprolaktinemi düşünüldü ve ilaç kesildi. Bir hafta sonra prolaktin düzeyi 38.27 ng/ml ölçüldü ve hastanın depresif belirtilerinin yinelemesi üzerine venlafaksin 75 mg/gün başlandı. Mirtazapin kesildikten üç hafta sonra galaktore kesilip prolaktin 11 ng/ml düzeyine geriledi. **Tartışma:** Nöroendokrin organları düzenleyen hipotalamustaki paraventriküler nükleus postsinaptik serotonerjik 5-HT1A, 5-HT2A ve 5-HT2C reseptörlerini içerir ve bu reseptörlere serotonin reseptör agonistleri bağlanıp ya oksitosin, ya da vazopressin intestinal peptid salararak prolaktini artırabilir. Çoğunlukla antipsikotik tedavi ile görülen prolaktin artışı ve galaktorenin, mirtazapini de içeren antidepresan tedavi sırasında gelişebileceğini göz önünde bulundurmak gereklidir. **Anahtar sözcükler:** Mirtazapin, prolaktin, galaktore, yan etki

P-44 Şizofreni tedavisinde 'allopürinol' kullanımı: Bir olgu sunumu

Çiçek HOCAOĞLU (Recep Tayyip Erdoğan Üniv, Tıp Fak., Psikiyatri ABD, Rize)

Giriş: Şizofreni, kronik doğasının yanı sıra, çok sayıda depresyon dönemleri ile psikofarmakolojik tedavi yaklaşımlarına yanıt verebilen en önemli psikotik bozukluktur. Antipsikotikler özellikle pozitif belirtilerin kontrolünde en önemli tedavi seçeneğidir. Bu gün için şizofreninin patofizyolojisinde nörotransmitterlerin önemli bir rol oynadığına inanılmaktadır. Özellikle dopamin varsayımı en çok desteklenen varsayımdır. D2 blokajı ile pozitif belirtilerin düzelmesi tipik antipsikotik ilaçların şizofreni tedavisinde kullanımının yolunu açmıştır. Bununla birlikte yeni kuşak antipsikotiklerin gelişimi, serotonerjik, kolinerjik, glutamaterjik ve GABAerjik gibi diğer reseptörlerin suçlanmasına neden olmuştur. Özellikle tedaviye dirençli olgularda kombinasyon tedavi arayışları da sürmektedir. Bu nedenle antipsikotik tedavinin etkinliğini artırmak için yeni seçenekler araştırılmaktadır. Hiperürisemi, gut tedavisinde kullanılan ksantin oksidaz inhibitörü allopürinolün dirençli şizofreni tedavisinde antipsikotik tedavilere eklenmesi ile olumlu sonuçlar alındığını bildiren çalışmalar vardır. Adenozin işlev bozukluğu varsayımı ile adenozinin dopamin ve glutamat üzerinden şizofreni patofizyolojisinde rol oynayabileceği ileri sürülmüştür. Artmış adenozinerjik transmisyon dopamin agonistlerinin dopamin reseptörlerine olan ilgisini azaltır. Adenozin agonistlerinin beyin ventral striatumdaki dopamin aktivitesini antagonize ettiği ve böylece allopürinol gibi adenozin agonistleri dopamin antagonist veya antipsikotik benzeri sonuçlar göstermektedir. Başka bir deyişle, adenozin agonistleri dopamin antagonistlerine ben-

zer etkileri nedeniyle artmış adonezin düzeyi şizofreni belirtilerinin düzelmesine aracılık edebilir. Bu güne kadar yapılan az sayıdaki çalışmada allopürinol ile ilgili şizofreni hastalarının tedavisinde olumlu sonuçlar bildirilmiştir, ancak bu konuda geniş örneklemli plasebo kontrollü çalışmalara gerek vardır. Özellikle tedaviye dirençli olgularda antipsikotik tedaviye allopürinol eklenmesi bir seçenek olabilir. Bu çalışmada psikiyatri polikliniğimize son iki aydır insanlardan ve eşinden şüphelenme, sesler duyma, içe kapanma yakınmaları nedeni ile babası tarafından getirilen, ayrıntılı öykü ve psikiyatrik muayene sonrası paranoid şizofreni tanısı ile antipsikotik ilaç önerilen 34 yaşındaki, yüksek okul mezunu, evli, bir çocuk babası erkek hasta sunulmuştur. İlk yakınmaları 10 yıl önce üniversite öğrencisi iken ortaya çıkan, iki ay süre ile yatarak tedavi gören hasta taburculuk sonrası antipsikotik ilaç tedavisini kısa bir süre kullanıp bırakmış. Aynı tarihlerde sağ ayak başparmağındaki şişlik nedeniyle hekime başvuran hastaya gut hastalığı nedeniyle allopürinol 600 mg/gün önerilmiş. İlaçlarını iki ay öncesine kadar düzenli olarak kullanan, taburculuk sonrası hiç psikiyatrik başvurusu olmayan hastanın allopürinol tedavisini hekim önerisi olmaksızın bırakmasından sonra psikiyatrik yakınmaları ortaya çıkmış. Olgu sunumumuzda allopürinol gibi adenozin agonistlerinin şizofreni tedavisindeki yeri tartışılarak, konu ile ilgili klinisyenlerin dikkatinin çekilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Şizofreni, allopürinol, gut hastalığı

ISSN - 1302-6631

Anatolian Journal of Psychiatry
ANADOLU PSİKİYATRİ DERGİSİ

Vol. 17 Suppl. 4
Cilt. 17 Ek sayı. 4

OCTOBER 2016
EKİM 2016

**CONGRESS OF CLINICAL CHILD AND ADULT
PSYCHIATRY (SEPTEMBER 23rd-26th 2016, ISTANBUL)
ABSTRACTS OF VERBAL AND
POSTER COMMUNICATIONS**

**ÇOCUK VE ERİŞKİN KLİNİK PSİKİYATRİ KONGRESİ
(23-26 EYLÜL 2016, İSTANBUL)
SÖZEL VE POSTER BİLDİRİ ÖZETLERİ**